

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Komunikačních studií a žurnalistky

Katedra Mediální studií

Diplomová práce

2019

Bc. Roman Chrenčík

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistky

Katedra Mediální studií

Mediální pokrytí Korejské války deníkem Rudé právo

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Roman Chrenčík

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Roman Chrenčík

Bibliografický záznam

CHRENČÍK, Roman. *Mediální pokrytí Korejské války denikem Rudé právo*. Praha, 2019. 132 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra Mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Rozsah práce: 308 658 znaků

Anotace

Diplomová práce se zabývá mediálním pokrytím Korejské války v deníku Rudé právo, toho času Ústředním orgánem Komunistické strany Československa. Jejím stěžejním cílem je zjistit, nakolik se kontrola periodika komunistickou stranou, přísná režimní cenzura a diktát Sovětského svazu projevovaly při informování o událostech Korejské války, prvního konfliktu, do něhož zasáhla vojska vícero zemí pod jednotnou vlajkou Organizace spojených národů. Pro tyto účely nejprve na základě historického výzkumu sekundárních zdrojů popisují podmínky, za nichž k válečnému střetu došlo, a vytyčují stěžejní události války, mezi něž patří například vylovení spojeneckých jednotek v Inčchon, zapojení Číny nebo různé fáze vyjednávání. Klíčovou částí práce je potom reflexe těchto událostí v periodiku, kdy v rozmezí od konce května 1950 do začátku října 1950 monitoruji několik desítek jeho vydání. Vzhledem k do té doby zjištěným okolnostem však od listopadu 1950 do konce války přecházím ke sledování obsahu deníku v pětidenních cyklech, které se ve výsledku ukázaly být pro utvoření komplexního obrazu jako dostačující.

Annotation

This Diploma thesis deals with the media coverage of the Korean war in the Rudé právo daily, in that period the official newspaper of the Communist Party of Czechoslovakia. Its main goal is to ascertain the rate of influence of the Communist Party of Czechoslovakia, of rigorous censorship of the regime and Soviet Union dictatorship upon informing about events of the Korean war, which was the first conflict ever where the United Nations army, consisting of several states, was fighting together. For this purpose, by studying secondary resources I am first of all describing conditions leading to the war and determining the most important events of the war, including for instance landing of the United Nations forces in Incheon, China involvement or distinct phases of armistice negotiations. The crucial part of this thesis is the portrayal of these events in the newspaper, including monitoring of tens of issues between late May 1950 and early October 1950. Regarding the facts ascertained by that time I am switching to five days cycles of newspaper monitoring, which has by the end proven to be absolutely sufficient for creating a comprehensive image.

Klíčová slova

Korejská válka, Studená válka, propaganda, ideologie, komunismus, historický výzkum, Rudé právo

Keywords

Korean War, Cold War, propaganda, ideology, communism, historical research, Rudé právo

Title/název práce

Media coverage of the Korean War by the Rudé právo daily

Poděkování

Na tomto místě bych nejprve rád poděkoval doc. PhDr. Barbaře Köpplové, CSc., nejen za vysoce odborné vedení této práce, ale především za lidský přístup a morální podporu ve chvílích, kdy jsem byl přesvědčen, že práce nevznikne. Dále bych rád poděkoval Tomášovi za radu, že abych se vyhnul psychickým problémům, mám více myslet na sebe, a své přítelkyni za trpělivost, když jsem za účelem vyhýbání se psychickým problémům myslel více na sebe. Poděkování patří též společnosti Blizzard Entertainment, jejíž produkty mi umožnily prožít dobře investované hodiny efektivního odpočinku.

Obsah

Úvod	9
1. Metodologie práce	11
2. Předválečný politický vývoj na korejském poloostrově.....	13
2.1. Meziválečné období a rozdělení poloostrova	13
2.1.1. Studená válka.....	16
2.2. Situace bezprostředně před válkou	22
2.2.1. Popis situace v literatuře.....	22
2.2.2. Reflexe situace v Rudém právu.....	24
3. Začátek války.....	30
3.1. V literatuře	30
3.2. V Rudém právu	37
4. Průběh války	56
4.1. Bitva o Pusanský perimetr a operace Chromite.....	56
4.1.1. V literatuře.....	56
4.1.2. V Rudém právu.....	62
4.2. Čínské zapojení do války	74
4.2.1. V literatuře.....	74
4.2.2. V Rudém právu.....	80
4.3. Výměna ústředního velitele vojsk OSN.....	93
4.3.1. V literatuře.....	93
4.3.2. V Rudém právu.....	95
5. Mírová jednání.....	98
5.1. Jednání do konce roku 1952	99
5.1.1. V literatuře.....	99
5.1.2. V Rudém právu.....	102
5.2. Jednání v roce 1953	110
5.2.1. V literatuře.....	110
5.2.2. V Rudém právu.....	113
5.3. Poválečné dění	119
5.3.1. V literatuře.....	119
5.3.2. V Rudém právu.....	120
Závěr.....	122
Použitá literatura.....	126

Úvod

Tato práce se zabývá reflexí Korejské války v deníku Rudé právo v období od jednoho měsíce před jejím začátkem do zhruba dvou týdnů po jejím konci. K zájmu o vybrané téma mě přivedlo především jeho dosavadní takřka nulové zpracování v českých akademických textech a sekundárních zdrojích a dále zvýšený zájem o historická témata a komunistickou propagandu v průběhu mého magisterského studia. Jedním z mála českých autorů, který se v některé ze svých publikací více než okrajově dotýkal Korejské války, byl historik Vladimír Nálevka, z jehož knihy je v práci využito několik údajů. Jak ale vyplývalo z přirozené komparace zdrojů, která nebyla cílem práce, nezdá se, že právě Nálevkovy formulace patřily k těm nejvíce nepřesným či mystifikujícím. Kromě Nálevkovy knihy Kapitoly z dějin studené války jsem dále čerpal ze tří validních sekundárních zdrojů zahraničních autorů přeložených do češtiny (Brian Catchpole: Korejská válka 1950–53, 2003; Robert J. Dvorchak: Korejská válka 1950-1953: dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press, 1996; Frank Denna Fleming: Americká politika a studená válka, 1971). Stále však platí, že naprostá většina knih s tematikou Korejské války je v anglickém jazyce, popř. v korejštině. Jelikož se ale práce zabývá a priori mediálním pokrytím události v československém tisku, respektive v Rudém právu, nemělo na ni složení sekundární literatury žádný negativní vliv, široké spektrum zdrojů naopak umožnilo získat informace, které v jiných pramenech nebyly k dostání.

Z logického hlediska je práce členěna do pěti hlavních kapitol, doplněných o 0–3 podkapitoly. V první z kapitol popisují metodologii práce, cílem druhé je potom přiblížit podmínky předcházející rozpoutání konfliktu, tedy situaci na Korejském poloostrově po skončení 2. světové války. Zde jsem oproti teším přistoupil ke třem změnám. Předně jsem vyčlenil kapitolu s metodologií práci, již jsem původně zamýšlel aplikovat přímo do textu, jako samostatnou (1. kapitola), což způsobilo numerický posun zbylých kapitol o jedno číslo dopředu. Dále jsem se rozhodl neprodlužovat popisované období o širokou problematiku dění v Koreji do konce 2. světové války. Jak popisují v práci, jedním ze zásadních aspektů vzniku konfliktu bylo rozpoutání Studené války, k němuž vedly především události uskutečněné po 2. světové válce. Ne nadarmo bývá ostatně Korejská válka označována za první „horkou“ válku Studené války. Popis geopolitických jevů v Koreji do roku 1945 jsem tedy vyhodnotil jako redundantní. Zároveň jsem veškeré předválečné dění spojil do jedné kapitoly končící právě aktem úvodní ofenzivní akce.

První z jejích subkapitol se zabývá právě výše uvedeným obdobím a v kontextu celé práce slouží především pro pochopení válečných motivů. Druhá kapitola již obsahuje i hlavní náplň této práce – zkoumání obsahu Rudého práva. Tato, stejně jako veškeré následující podkapitoly v periodiku, je členěna do dvou dalších podkapitol, kdy jedna z nich nejprve vytyčuje stěžejní události vybrané periody dle sekundárních zdrojů, zatímco druhá se na základě determinace těchto událostí zabývá jejich pokrytím v periodiku.

Ve třetí kapitole popisují začátek konfliktu a první měsíc jeho trvání. Zde bych rovněž rád uvedl, že v průběhu celé práce při reflexi přicházím s bezprostřední komparací informací uvedených v Rudém právu s informacemi pocházejícími ze sekundárních zdrojů. Ve výzkumné části textu se tedy nezdá objevují argumenty odkazující na dříve uvedené pasáže pocházející z literatury. Zbylé dvě kapitoly – čtvrtá a pátá – nahrazují původně zamýšlené tři, respektive čtvrtá kapitola zůstala a do páté se skloubily ostatní dvě. Důvodem je zachování návaznosti jednotlivých válečných událostí. Obě kapitoly spolu úzce souvisejí, plynule na sebe navazují a zároveň pregnantně vypovídají o průběhu válečného dění, kdy se čtvrtá kapitola zabývá především událostmi na bitevním poli, zatímco pátá pojednává o mírových jednáních, jimž byla zasvěcena větší část z celkového více než tříletého trvání konfliktu, a končí deskripcí událostí následujících bezprostředně po podpisu dohody o příměří. V těchto dvou kapitolách, každé obsahující tři obsáhlé subkapitoly s dalším členěním dle výše uvedeného klíče, postupně došlo ke zkrácení časových úseků, potažmo vydání sledovaných u těchto událostí v Rudém právu. Důvodem byly výsledky zkoumání kapitoly 4.1, z nichž vyplývalo, že již došlo k teoretickému nasycení zkoumaného vzorku a komunikáty periodika včetně v nich užitých argumentačních vzorců se až příliš opakovaly, než abych jejich další obsáhlé studium přinášelo více podnětných výsledků. Výzkum deníku se tudíž v následujících subkapitolách omezil na pětidenní cykly, které se vzhledem k zjištěným informacím ukázaly být jako maximálně dostačující, a pokud se v Rudém právu objevil dosud nevídaný či zřídka vídaný jev související s konkrétní událostí, k níž se vázal, stačily na jeho zachycení.

V práci se objevila též další úskalí, s nimiž jsem se potýkal a jež považuji za nezbytné zde popsat. Prvním z nich byla problematika dat různých událostí v různých zdrojích. Vzhledem k původu zdrojů pocházejících ze Sovětského svazu, Koreje, Spojených států

a Československa je třeba zohledňovat všechna časová pásma, v nichž se tyto země nacházejí. V několika úsecích této diplomové práce tak může dojít k datovým odchylkám a nejasnostem v řádu 24 hodin způsobených právě touto odlišností. Druhým úskalím je problematika různorodosti transkripcí názvů korejských lokací a především korejských a čínských jmen. Příkladem u lokací může být město Pchanmundžom Rudým právem citované jako Pandmundžon, u jmen představoval největší variabilitu psaní jihokorejský vůdce, jehož jméno ve svém autorském textu uvádím na radu koreanisty PhDr. Tomáše Horáka, Ph.D., z Ústavu Dálného východu Univerzity Karlovy ve tvaru I Sŭngman, nejbližšímu přepisu jména této osobnosti z korejštiny. Rudé právo též osobu častuje jménem Li Syn Man, vzniklým dle Horáka nesprávnou transkripcí korejského jména z ruštiny. Ve většině anglicky psaných zdrojů pak figuruje tehdejší jihokorejský státník jako Syngman Rhee a například česká wikipedie uvádí jméno I Sung-man. V neposlední řadě považuji za nutné zmínit, že při přepisech textů Rudého práva označených kurzívou jsem dodržoval jejich doslovný charakter, počítající do něj i tehdejší slovní zásobu a pravidla, jimiž se řídila. Veškeré citované texty periodika, na něž v práci odkazuji, jsou tudíž opravdu původní.

Hlavním cílem práce tedy bylo zjistit, jakým způsobem informovalo Rudé právo o událostech Korejské války, respektive jaké míry pravdivosti dosahovaly zprávy pojednávající o válečném dění. Za jeden z dílčích jevů, jímž bylo pozorování periodika doprovázeno, lze označit míru souladu obsahu Ústředního orgánu Komunistické strany Československa v podobě Rudého práva se Sovětskou teorií tisku prezentovanou Siebertem, Petersonem a Schrammem.

1. Metodologie práce

Pro zkoumání v rámci této práce budu využívat jednu z metod kvalitativní analýzy, konkrétně metodu historického výzkumu. Tu považuji za optimální pro její široké využití umožňující mi ji aplikovat jak při studiu primárních zdrojů (pro účely této práce zejména deníku Rudé právo), tak zdrojů sekundárních (zde především odborná literatura s tematikou Korejské války). Přínos této metody je patrný například z textu Hendla, podle něhož historický výzkum umožňuje lépe chápat lidské chování a myšlení tím, že zabraňuje statistické izolaci výzkumníka v pouhé přítomnosti (Hendl, 2016, str. 138). Kvalitativní

metodolog Berg k využití historického výzkumu poznamenává, že tato metoda může být použita k získání informací, které jinak nejsou pro výzkumníky dostupné. Nabízí prostředky pro zodpovězení otázek a získání řešení, jež často zůstanou nepovšimnuta. Síla historického výzkumu dle Berga spočívá v jeho aplikovatelnosti v nejrůznějších oblastech a v množství informací a poznatků, které jím lze získat (Berg, 2000, str. 222). Úkolem historického výzkumu potom je, jak popisuje Hendl, odhalení důvodů pro jednání lidí v minulosti pomocí dostupných dat. Při čemž platí, že jako v každém výzkumu musí být výzkumník provádějící historickou studii velice opatrný při zobecňování svých výsledků (Hendl, 2016, str. 142). Zaměříme-li se na samotnou povahu historického zkoumání, můžeme připomenout myšlenky Berga upozorňujícího, že porozumění historické povaze fenoménů, událostí, lidí, společností a institucí může být v mnoha ohledech stejně důležité jako porozumění samotným věcem, neboť bez znalosti okolností, za kterých k němu došlo, nelze adekvátně zhodnotit nebo ocenit pokrok ve znalostech, politice, vědě či technologiích (Berg, 2000, str. 212). Tým autor formuluje proces historického výzkumu do sedmi bodů:

- identifikace myšlenky, tématu nebo výzkumné otázky,
- provedení výzkumu podkladové literatury,
- stanovení výzkumné myšlenky a otázek,
- ujištění se, že historiografie bude procesem sběru dat,
- identifikace primárních a sekundárních zdrojů dat,
- potvrzení autenticity a přesnosti zdrojových materiálů,
- analýza dat a vytvoření narativního rámce pro výklad zjištěného (Berg, 2000, str. 215).

S ohledem na Bergovu formulaci lze říci, že konkrétně v této práci nakládám výhradně se sekundárními zdroji, které samozřejmě čerpají ze zdrojů primárních. Nutno však zmínit, že jsem nezdědkou narazil na problematiku reliability zdrojů, a to nejen v komunistickém deníku a dalších publikacích vydaných v 50. letech na území Československa, ale též v knihách prezentujících se za odbornou studijní literaturu.

2. Předválečný politický vývoj na korejském poloostrově

2.1. Meziválečné období a rozdělení poloostrova

Jelikož byl Korejský poloostrov v průběhu 2. světové války okupován Japonskem, mocností stojící na straně poražených, stál před podobným vývojem jako řada evropských států (např. Československo, Polsko či Bulharsko). Rozhodnutí o jeho budoucím vývoji mělo padnout u jednacího stolu vítězných mocností. Ty však a priori zaměřovaly svoji pozornost právě na poválečné uspořádání Evropy. Nutno ovšem podotknout, že zkratkovitě se téma budoucnosti Koreje řešilo již v průběhu 2. světové války, konkrétně v roce 1943 na Káhirské konferenci, kde se spojenci dohodli, že Korea má být osvobozena od japonské okupace, nezávislou by se ale měla stát až ve „vhodnou dobu“, přičemž tento krajně abstraktní termín nebyl dále nijak specifikován (Fleming, 1971, str. 131; též Catchpole, 2003, str. 15). Ke specifikaci termínu došlo až v prosinci 1945 na moskevské konferenci Rady ministrů zahraničních věcí, kde bylo stanoveno, že „ve vhodnou dobu“ má znamenat společné svěření velmocí (Spojených států amerických a Sovětského svazu) na pět let (Fleming, 1971, str. 131). Tomuto počínání však předcházelo několik podstatných událostí.

První z nich bylo bezpochyby úmrtí amerického prezidenta Franklina D. Roosevelta v dubnu 1945. Roosevelt usiloval o prosazení doktríny otevřených dveří, tedy o likvidaci výlučného práva na zneužívání kolonizovaných států jejich kolonisty. Nálevka uvádí, že podle amerického velvyslance v Moskvě Williama Averella Harrimana si Roosevelt zároveň nedělal žádné iluze o tom, co Josef Stalin zamýšlí s východní Evropou, ta však jednoduše nepatřila do zamýšlené sféry amerického vlivu, kterou byla západní polokoule a Pacifik (Nálevka, 1997, str. 10). Na postupimské konferenci konané na přelomu července a srpna 1945 již Spojené státy zastupoval dosavadní viceprezident Harry Truman. Výsledkem jednání byl požadavek na bezpodmínečnou kapitulaci Japonska, jeho odzbrojení přitom mělo být společným úkolem Spojených států a Sovětského svazu. Sovětská vojska se v Koreji vylodila 10. srpna 1945 a jelikož Američané plánovali vylodění o téměř měsíc později a obávali se možného sovětského ovládnutí celého poloostrova, navrhli v polovině srpna stanovení demarkační linie na 38. rovnoběžce, s čímž Stalin souhlasil. První americké jednotky připluly do Inčchonu 8. září 1945 pod vedením generála Johna Reeda Hodgeho a v krátkém časovém úseku obsadily hlavní město Soul.

Jednání Rady ministrů zahraničních věcí konané v prosinci 1945 v Moskvě mělo v kontextu následných událostí spíše menší vliv, avšak v rámci dodržení lineární časové osy považuji za podstatné jej zmínit. Jak uvádí Nálevka, zástupci Severní Ameriky zde předložili projekt postupné emancipace korejské společnosti, v němž by mezinárodní poručenství po delší době předalo své pravomoci nezávislé vládě. Sovětský svaz však oponoval a ministr zahraničí Vjačeslav Michajlovič Molotov navrhl bezodkladné ustavení suverénního státu. Při jeho formování měla napomáhat smíšená americko-sovětská komise. Případné přechodné období nemělo trvat déle než pět let. Finální dohoda obsahovala podstatné části sovětského stanoviska, ale základním předpokladem pro její realizaci byla ochota obou zainteresovaných mocností ke spolupráci. Návrhy se ovšem nesesetkaly s úspěchem a bezvýsledně skončila též Sovětsko-americká konference o Koreji konaná od 16. ledna do 5. února 1946. Spojené státy chtěly zemi rychle sjednotit, zatímco Sovětský svaz trval na prozatímním udržení okupačních zón. Obě okupační mocnosti se sice shodly na ustavení jednotného a suverénního korejského státu, ale představy o jeho politickém profilu byly rozdílné (Nálevka, 1997, str. 85).

Za samostatnou kapitolu poválečného vývoje v Koreji by se daly označit takřka pět let trvající pokusy o sestavení korejské vlády, ať už k nim docházelo ze strany samotných Korejců na obou stranách 38. rovnoběžky, nebo na základě rozhodnutí a pokynů USA, SSSR či Organizace spojených národů (OSN). První známky tendencí k sestavení vlastní vlády můžeme pozorovat bezprostředně po japonské kapitulaci, kdy vznikly revoluční výbory, které sice směřovaly spíše k levicovému smýšlení, byly v nich však zastoupeny všechny skupiny včetně konzervativců. Výbory pro přípravu národní nezávislosti uspořádaly 6. září 1945 v Soulu reprezentativní lidový kongres a zvolily zde národní vládu s pravomocí pro celou Koreu. Vláda však byla Američany ignorována. Spojené státy dávaly přednost prozatímní exilové vládě I Süngmana, jenž 14. února 1946 vytvořil Reprezentativní demokratickou radu. Avšak vzhledem k tomu, že většinu členů tohoto orgánu tvořili ostře pravicově zaměřeni lidé, odmítli do něj liberálové vstoupit. USA tedy podporovaly v Jižní Koreji vytvoření vlády, která se opírala o statkáře, kapitalisty a konzervativní elementy. Kim Ir-sen s podobnou iniciativou striktně nesouhlasil a ještě v únoru 1946 vytvořil vlastní Prozatímní lidový výbor Severní Koreje. Zde se významnou měrou projevila odlišnost filozofií směřování hospodářské politiky státu. Na severu byl scénář shodný s programem tzv. lidové demokracie ve východní Evropě a již v březnu

1946 provedla vláda Kim Ir-sena pozemkovou reformu, při níž 725 tis. bezzemků a nájemců obdrželo polovinu veškeré severokorejské půdy. V létě byl potom zestátněn slabě rozvinutý průmysl. V přímém rozporu s touto hospodářskou politikou bylo počínání jihokorejské strany. K pozemkové reformě zde došlo až 22. března 1948, kdy bylo prodáno 687 tis. akrů půdy rodinám nájemců. Vláda I Süngmana však zákon o nové pozemkové reformě odkládala a v říjnu 1949 o něm definitivně přestala jednat. Nájemci tak byli přinuceni buď koupit jimi obdělávaná pole od statkářů za krajně nevýhodných podmínek, nebo byli vyhnáni.

Vzhledem k silné sovětské propagandě slibující budoucí blahobyt a řadě násilných demonstrací proti americké přítomnosti na jihokorejském území se začal Truman obávat, že by mohlo dojít k narušení vojenské vlády dočasného správce Jižní Koreji Hodge. Nutno podotknout, že obdobné protesty měly poměrně jednoduché vysvětlení, s nímž přichází Chomsky. „*Když v roce 1945 americké jednotky obsadily Koreu, rozpustily tamní lidovou vládu skládající se primárně z antifašistů, kteří odolali Japonské nadvládě, a za použití japonské fašistické policie a korejských kolaborantů nastolily brutální represe. Ještě před začátkem Korejské války bylo na území Jižní Koreje zavražděno kolem 100 tisíc lidí, mezi nimiž bylo 30–40 tisíc zabitých při potlačení rolnické revolty na ostrově Čedžu*“ (Chomsky, 2011, str. 17).¹ Americký prezident za nastalé situace navrhl uspořádání konference Spojených států a Sovětského svazu, jejímž cílem bylo vytvoření jednotné Koreji. Rovněž navrhl konání tajných voleb. Dle Catchpolea však Sověti tento návrh z obav z porážky odmítli a obvinili USA z porušování již existujících dohod. Připomněli, že Američané 27. prosince 1945 souhlasili se zřízením celokorejské demokratické vlády. Zároveň navrhli, aby veškeré okupační síly byly z Koreje staženy během roku 1948. Trumanův Sbor náčelníků generálního štábu k tomu dal tichý souhlas, protože udržovat 45 tisíc vojáků v drahých jihokorejských základnách mělo jen malý význam (Catchpole, 2003, str. 16, 17). Americko-sovětská komise nicméně nebyla ani nadále schopna dohodnout se na politickém uspořádání korejského poloostrova, v létě 1947 tak záležitost předala OSN. 14. listopadu rozhodlo Valné shromáždění OSN o vzniku Dočasné komise pro Koreu. Komise se sešla 12. ledna 1948 v Soulu, za demarkační linii jí však nebyl

¹ Aj. originál: When US forces entered Korea in 1945, they dispersed the local popular government, consisting primarily of antifascists who had resisted the Japanese, and inaugurated a brutal repression, using Japanese fascist police and Koreans who had collaborated with them during the Japanese occupation. About 100,000 people were murdered in South Korea prior to what we call the Korean War, including 30,000 to 40,000 killed during the suppression of a peasant revolt in one small region, Cheju Island.

Sověty umožněn vstup, na uspořádání svobodných voleb tak dohlížela pouze na jihu. Ve volbách, v nichž hlasovalo necelých 50 % oprávněných voličů, uspěla pravice v čele s I Süngmanem, jehož nově zvolené Národní shromáždění jmenovalo prezidentem Korejské republiky. Nová republika s hlavním městem Soulem vznikla 15. srpna 1948. Severokorejská strana na tento vývoj reagovala již v dubnu 1948, kdy se v Pchjongjangu uskutečnilo shromáždění levicových organizací. Toto fórum podpořilo ideu jednotného státu, ale odmítlo jihokorejské volby do ústavodárného shromáždění. Rozhodlo o vypsání separátních voleb, které se uskutečnily 25. srpna 1948. Nově zvolené Nejvyšší národní shromáždění vyhlásilo 9. září vznik Korejské lidově demokratické republiky s hlavním městem Pchjongjangem. Od vzniku obou států ve druhé polovině roku 1948 se 38. rovnoběžka stala místem trvalého napětí i častých ozbrojených konfrontací. Oba státy sice ani nadále nezavrhovaly myšlenku sjednocení, jak píše Fleming, na jedné straně se však Severokorejci netajili striktním odmítáním 38. rovnoběžky ani odhodláním se v celé akci angažovat vojenskou silou, zatímco na druhé straně se rovněž nacházely entity s myšlenkami směřujícími k hledání východiska ve válce. Jednou z nich byl Čankajšek, který věděl, že jeho pozice na Tchaj-wanu je neuhajitelná (Fleming, 1971, str. 134–135). Tou další – bezprostřední – byl I Süngman, jenž své ofenzivní tendence často projevoval i v následujících letech. Catchpole potvrzuje, že Truman si sice uvědomoval, že z Jižní Koreji se stává policejní stát ovládaný diktátorem, ale musel se věnovat i jiným státům. Zemi nicméně nadále podporovat finančně a i materiálně (Catchpole, 2003, str. 17).

2.1.1. Studená válka

Jen stěží můžeme hovořit o politickém vyjednávání na Korejském poloostrově, aniž bychom paralelně s ním nezmínili, že vztah dvou hlavních světových mocností – Spojených států a Sovětského svazu – doznal od konce 2. světové války do začátku té Korejské fundamentálních změn. Tou jednoznačně nejzásadnější byl začátek konfliktu, jenž dnes nazýváme Studenou válkou. O tom, jak přesně začala tato přes 40 let trvající válka, jejíž dopady nebyly ani tak přímo patrné například na počtu obětí, jako tomu bylo ve 2. světové válce, přesto výrazně ovlivňující politický a demografický vývoj v téměř všech státech především východní Evropy, se dodnes vedou spory. Vyjádřením pravděpodobně nejbližším skutečnosti by bylo, že Studená válka vykořenila jak z jednání před a po konci 2. světové války v Jaltě a Postupimi, v nichž se rozhodlo o poválečném uspořádání Evropy, potažmo okupačních zónách mj. též v Koreji, tak ze série proslavů a politických

rozhodnutí v letech 1946–1948. Jelikož jsem si vědom, o jak strohé a obecné vyjádření jde, samozřejmě se pokusím především jeho část týkající se proslovů a politických rozhodnutí doplnit alespoň o pasáže s přímým, byť spíše minoritním, vlivem na dění v Koreji.

Předně je však nezbytné vytyčit diametrální kulturní odlišnost obou mocností stojících ve Studené válce proti sobě, respektive spíše rozdílnost filozofií či, chcete-li, morálních imperativů, jež tyto země zastávaly, a jak se ukázalo, byly schopny za ně dlouhodobě bojovat. O této kulturní propasti referuje za pomoci pregnantní ilustrace i Kissinger (1997, str. 451), jenž však hned v úvodní kapitole své knihy justifikuje postavení Spojených států coby světové supervelmoci číslo jedna a „majáku“, k němuž všechny ostatní země vzhlížejí.^{2,3} Chomsky toto postavení ratifikuje a více do hloubky vysvětluje pozici, jakou Spojené státy zaujímají v konfliktech či, dle jiného autorova označení, snaze o udržování světového míru. „*Silnou kartou Spojených států je pozice síly pramenící z přesvědčení, že síla vládne světu. Pokud lze konflikt vyřešit silou, znamená to pro Ameriku vítězství. Pokud ovšem existují tendence řešit konflikt mírovou cestou, je to pro USA méně výhodné postavení, neboť američtí protivníci jsou na jednacím poli stejně dobří či dokonce lepší. Diplomacie je obzvláště nežádoucí možností, není-li prosazována zbraněmi. (...) Výsledkem toho je, že vyjednávání je něčím, čemu se Spojené státy obvykle snaží vyhnout*“ (Chomsky, 2011, str. 55, 56).⁴ K přiblížení sovětského pohledu můžeme použít například úryvek ze

² 20. století bylo stoletím USA, země, z níž se stal morální imperativ pro ostatní a které bylo souzeno stát se ostatním „majákem“, k němuž se ubírají. Američané pohrdají evropským systémem rovnováhy moci, kdy je vícero států nuceno regulovat jiný, mocnější či agresivnější, stát. Jediným funkčním východiskem je dle jejich představ o politice impérium, což dokazuje politika USA v Severní a Jižní Americe nebo dlouholetá politika Číny v Asii (Kissinger, 1997, str. 11–15).

³ V celých světových dějinách se Amerika nikdy neúčastnila systému mocenské rovnováhy. Před oběma světovými válkami těžila z mocenské rovnováhy, aniž by se sama účastnila jejich manévrů, a dokonce si dopřávala luxusu jej po libosti ostře kritizovat. V průběhu Studené války byla Amerika vtažena do ideologického, politického a strategického zápasu se Sovětským svazem, v němž obě mocnosti působily podle principů, které se zásadně odlišovaly od principů systému mocenské rovnováhy. Ve světě založeném na dvou velmocech se nelze tvářit, že konflikt povede k obecnému blahu. Každý zisk jedné strany znamená ztrátu pro druhou. Ve studené válce Amerika dosáhla vítězství bez války, vítězství, které ji dnes staví před dilema formulované G. B. Shawem: „Tragédie může být dvojí: buď přijdete o to, po čem vaše srdce touží, nebo to získáte.“ (...) Za studené války jedinečný americký přístup k zahraniční politice pozoruhodně odpovídal požadavkům doby. V propastném ideologickém konfliktu pouze jediná země – Spojené státy – měla k dispozici celou škálu politických, ekonomických a vojenských prostředků k organizaci obrany nekomunistického světa. Země v takovémto postavení může trvat na svých názorech a může se vyhnout problémům, kterým musí čelit státníci zemí, které jsou v méně výhodném postavení (Kissinger, 1997, str. 16–17).

⁴ Aj. originál: The strong card of the United States is force—so if we can establish the principle that force rules the world, that’s a victory for us. If, on the other hand, a conflict is settled through peaceful means, that benefits us less, because our rivals are just as good or better in that domain. Diplomacy is a particularly unwelcome option, unless it’s pursued under the gun. (...) As a result, negotiations are something the US commonly tries to avoid.

Stalinova projevu z 9. února 1946 popisovaného v Kissingerově knize jako projev, jímž Stalin stanovil směrnice pro poválečné období: „*Vítězství tedy především znamená, že zvítězilo naše sovětské společenské zřízení, že sovětské společenské zřízení obstálo ve válečné zkoušce ohněm a že dokonale prokázalo, že je životaschopnější a stabilnější než nesovětské společenské zřízení ... sovětské společenské zřízení je lepší formou organizace společnosti než jakékoliv nesovětské společenské zřízení*“ (Kissinger, 1997, str. 453, 454). Abychom měli komplexní obraz o situaci Sovětského svazu po válce a zároveň získali další střípek přispívající k vysvětlení vzniku Studené války, sluší se ještě doplnit, že Stalin si byl dle Kissingera vědom, jak slabá jeho země ve skutečnosti je. Sovětské teritorium na západ od Moskvy bylo zdevastováno, neboť ustupující armády – nejprve sovětská, poté německá – běžně vyhazovaly do vzduchu každý komín, aby se jejich pronásledovatelé neměli kde ukrýt před krutým ruským podnebím. Počet sovětských válečných obětí přesahoval dvacet milionů. K tomu je nutno připočíst oběti ve všech Stalinových čistkách, vězeňských táborech, nucené kolektivizaci a úmyslně vyvolaných vlnách hladomoru. Počet těchto obětí se odhaduje na dalších až patnáct milionů lidí (Kissinger, 1997, str. 452).

Uvedený Stalinův projev pochopitelně nezůstal bez odezvy. Bezprostřední reakcí na něj byl Dlouhý telegram, v němž George Frost Kennan, americký velvyslanec v Moskvě, projev analyzoval, aby na základě této analýzy vymezil stanovisko, které by Stalin zaujal k vážně míněnému tlaku ze zahraničí. Chomsky na adresu mj. Kennana dodává, že „*pováleční plánovači jako Kennan si uvědomovali, která bude pro zdraví amerických korporací optimální, pokud se ostatní průmyslové společnosti západního světa co nejdříve zotaví z válečných škod, aby mohly nakupovat v USA vyrobené produkty a poskytovat investiční příležitosti. (...) Muselo dojít k obnově tradiční politické pravice s dominantním byznysem a oslabenými a roztržštěnými odbory, při čemž břímě odpovědnosti za rekonstrukci mělo ležet na ramenou pracující třídy a chudiny*“ (Chomsky, 2011, str. 14, 15).⁵ Jen o několik málo dní později – 5. března 1946 – pronesl Winston Churchill v severoamerickém Fultonu projev s větším historickým přesahem, než by se na první

⁵ Aj. originál: Postwar planners like Kennan realized right off that it was going to be vital for the health of US corporations that the other Western industrial societies reconstruct from wartime damage so they could import US manufactured goods and provide investment opportunities. (...) The traditional, right-wing order had to be restored, with business dominant, labor split and weakened, and the burden of reconstruction placed squarely on the shoulders of the working classes and the poor.

pohled mohlo zdát.⁶ Ačkoliv někdejší britský předseda vlády již v této době nezastával žádnou politickou funkci a řeč pronášel při příležitosti přebírání čestného titulu na fultonské Westminsterské univerzitě, v mnoha odkazech nejen populární kultury je právě tato událost označována za počátek Studené války.⁷ Jak vyplývá z výše uvedeného, pro účely této práce preferuji zdrženlivější přístup a zařazení Churchillova projevu po bok dalších událostí stojících na počátku války. Za důvody, proč měla tato řeč tak stěžejní dějinný význam, můžeme označit jednak úplně první užití termínu „železná opona“, jenž se vžil coby jeden z pojmů neodmyslitelně spojených se Studenou válkou, a jednak výzvu Churchilla směrem ke Spojeným státům a Velké Británii k vytvoření pevné aliance schopné pospolitě čelit veškerým tlakům sovětské síly. Dalšími termíny s významnou návazností na následné dění na Korejském poloostrově, jimiž se budu v této kapitole zabývat, jsou „politika zadržování“ a „Trumanova doktrína“.

Základy tzv. politiky zadržování položil svým Dlouhým telegramem Kennan, jenž se své role amerického velvyslance v Moskvě zhostil s maximálním úsilím a během několika málo let se z něj stal přední americký expert na Sovětský svaz a analytik sovětské ideologie. Kennanova typologie sovětských cílů⁸ se stala základem řady vládních dokumentů a počinů. Kissinger referuje, že jako první z ní při sestavování memoranda amerického ministerstva zahraničí předloženého koordinačnímu výboru amerických ministerstev 1. dubna 1946 čerpal úředník ministerstva H. Freeman Matthews, který se pokusil převést Kennanovy poznatky spíše filozofického rázu do funkční zahraniční politiky (Kissinger, 1997, str. 464). Zde je nutné podotknout, že v této fázi vývoje smýšlení o komunistické ideologii a politice zadržování byly postřehy skutečně spíše filozofického

⁶ „Od Štětína na Baltu až po Terst na Jadranu byla napříč celým kontinentem spuštěna železná opona. Za touto linií leží všechna hlavní města starých států střední a východní Evropy. Varšava, Berlín, Praha, Vídeň, Budapešť, Bělehrad, Bukurešť a Sofie, všechna tato proslulá města i s obyvatelstvem jejich zemí se ocitla v oblasti, kterou musím nazvat sovětskou sférou, a všechna jsou vystavena nejen té či oné formě sovětského vlivu, ale i vysoké a v mnoha případech rostoucí míře ovládnutí z Moskvy. Jediné Athény – tedy Řecko se vši svou nehynoucí slávou – mohou svobodně rozhodnout o vlastní budoucnosti ve volbách konaných pod dohledem britských, amerických a francouzských pozorovatelů. Polské vládě ovládané Ruskem se dostalo povzbuzení, aby se neoprávněně zmocnila značných německých území a právě probíhá masové vyhánění Němců v nepředstavitelném a katastrofálním měřítku. Komunistické strany, které v těchto zemích byly velice malé, získaly postavení a moc zdaleka přesahující počet jejich členů a ze všech sil se snaží prosadit totalitní vládu. Téměř ve všech případech byl nastolen policejní stát a prozatím nikde, s výjimkou Československa, neexistuje skutečná demokracie...“ (Nálevka, 1997, str. 28).

⁷ Viz například <https://plus.rozhlas.cz/projev-churchilla-ve-fulton-u-a-zacatek-studene-valky-6578868>, <https://echo24.cz/a/wFKAD/kdy-presne-zacala-studena-valka-kdyz-churchill-mluvil-o-praze> či <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1715833-od-stetina-po-terst-churchillova-slova-pred-70-lety-predznamenala-studenou-valku>.

⁸ Viz mj. Kissinger, 1997, str. 463, 464.

rázu. Konkrétnější obrysy včetně patřičných pojmenování dostaly až v červenci 1947, kdy v časopise *Foreign Affairs* vyšel text s názvem *Zdroje sovětského chování*. Článek byl ve své původní podobě podepsán anonymním „X“, později však vyšlo najevo, že jeho autorem byl právě Kennan, v té době již vedoucí oddělení pro politické plánování ministerstva zahraničí. Dle Kissingera zde autor mj. postuloval, že „*hlavní starostí sovětské politiky je zajistit, aby zaplnila všechny kouty velemocenské světové politiky. Narazí-li však na této cestě na nepřekonatelné překážky, vezme to filozoficky a přizpůsobí se jim... V sovětské psychologii není ani stopy po pocitu, že tohoto cíle je nutno dosáhnout v určité době.*“ Tuto strategii bylo podle autora možné porazit „*politikou pevného zadržování, které by kontrolovalo Rusy s neměnnou protiváhou všude, kde dávají najevo, že by se chtěli dotknout zájmů mírumilovného a stabilního světa.*“ Snad pro ilustraci významu Kennanova textu ještě doplňuji Kissingerův popis tohoto dokumentu, v němž jej označuje za „*bibli politiky zadržování, který jí dal dokonce i jméno*“ (Kissinger, 1997, str. 468). Ačkoliv by se tomu tak na první pohled mohlo zdát, politika zadržování zdaleka nebyla bezchybným konceptem či dokonce zaručeným návodem na porážku SSSR. V průběhu jejího utváření na její adresu směřovala řada kritických názorů. Nejhlásitější z nich se ozývaly od skupiny lidí kolem Winstona Churchilla, kteří tvrdili, že Západ nebude už nikdy mít tak silné postavení jako na začátku Studené války, dále někdejšího amerického ministra zemědělství a viceprezidenta Henryho Wallace, jenž zpochybňoval morální právo Ameriky politiku zadržování praktikovat a tvrdil, že sovětská sféra vlivu ve střední Evropě je legitimní, a realistů v čele s Walterem Lippmannem postulujících, že Spojené státy politikou zadržování přepínají své psychologické i geopolitické síly, a tím vyčerpávají své zdroje. Dle Lippmanna umožňovala politika zadržování Sovětskému svazu, aby si volil místa, kde USA způsobí největší obtíže, a tak si udržoval diplomatickou i vojenskou iniciativu. Lippmann dále zdůrazňoval důležitost stanovení kritérií definujících oblasti, v nichž je kladení odporu SSSR v životním zájmu Spojených států. Kissinger vysvětluje, že Korejská válka byla praktickým příkladem jednoho velkého nedostatku politiky zadržování, v jehož důsledku američtí představitelé vycházeli ze dvou chybných premis: „*že budou i v budoucnu ohrožováni stejně jednoznačně jako za druhé světové války a že komunisté budou pasivně vyčkávat na dezintegraci své moci, jak to postulovala teorie zadržování komunismu. Neuvážili možnost, že by se komunisté v jistém okamžiku mohli pokusit o výpad a zvolit si za cíl oblast, v níž se budou Spojené státy potýkat s maximálními politickými či strategickými obtížemi*“ (Kissinger, 1997, str. 490). Z postupné aplikace

politiky zadržování vycházel též Truman, který 12. března 1947 předstoupil před americký kongres a prezentoval zde svoji představu role Spojených států ve světovém dění.⁹ Jak píše Nálevka (1997, str. 37, 38), „v tomto momentu byla poprvé realizovaná nová koncepce Spojených států – Trumanova doktrína. Vyhlášení doktríny znamenalo, že se Spojené státy postavily na obranu občanské společnosti a jejího demokratického systému. Neobešlo se to bez problémů, a ne vždy USA reagovaly ve světovém dění adekvátně s formulovanými principy nové zahraničně-politické linie. Kritikové Trumanovy doktríny zase zdůrazňovali jistou bezbřehost přijatých závazků, kdy obecně deklarovaná obrana demokracie v celosvětovém měřítku často překračovala hranice národního zájmu Spojených států.“ Truman zároveň v rámci projevu požádal o poskytnutí finančních prostředků na pomoc Řecku a Turecku. Této žádosti Kongres 22. května 1947 vyhověl a na konci května schválil též rozšíření pomoci i pro části Německa, Rakouska a Itálie.

Jako shrnutí této kapitoly bych si dovilil použít úryvek textu Chomskyho: „*Chcete-li pochopit Studenou válku, podívejte se na její události. Pokud tak učiníte, vyplyne vám rozdílnost jejího obrazu. Na sovětské straně došlo k opakovaným intervencím ve východní Evropě: tankům ve Východním Berlíně, Budapešti a Praze. Tyto intervence se odehrály za účelem napadnout a třikrát během tohoto století zničit Rusko. Invaze v Afghánistánu je příkladem intervence vybočující z tohoto scénáře, avšak stále na sovětském území. Na americké straně byly intervence celosvětové, reflektující status Spojených států coby první skutečně globální síly v historii*“ (Chomsky, 2011, str. 59).¹⁰

⁹ „Jeden způsob života je založen na vůli většiny. Vyznačuje se svobodnými institucemi, zastupitelským principem vlád, svobodnými volbami, zárukami pro svobodné jedince, svobodu slova a náboženství a ochranou před politickým útlakem. Druhý způsob života je založen na vůli menšiny, která je vnucována většině. Opírá se o teror a útlak, o řízený tisk a rozhlas, o zfalšované volby a o potlačování osobních svobod. (...) Věřím, že politika Spojených států musí spočívat v podpoře svobodných národů, jež vzdorují pokusům o ujařmení ozbrojenými menšinami či vnějšími tlaky. Domnívám se, že naše pomoc musí spočívat především v ekonomické a finanční podpoře, která je nevyhnutelná pro dosažení jejich hospodářské stability, a tudíž i vyrovnaného politického života“ (Nálevka, 1997, str. 37, 38).

¹⁰ Aj. originál: If you want to understand the Cold War, you should look at the events of the Cold War. If you do so, a very different picture emerges. On the Soviet side, the events of the Cold War were repeated interventions in Eastern Europe: tanks in East Berlin and Budapest and Prague. These interventions took place along the route that was used to attack and virtually destroy Russia three times in this century alone. The invasion of Afghanistan is the one example of an intervention outside that route, though also on the Soviet border. On the US side, intervention was worldwide, reflecting the status attained by the US as the first truly global power in history.

2.2. Situace bezprostředně před válkou

2.2.1. Popis situace v literatuře

Abychom byli z kontextuálního hlediska schopni porozumět situaci před a po vypuknutí Korejské války, potažmo rozumět jejím důvodům, respektive být schopni odpovědět na otázky „kdo, proč, kdy a kde?“, musíme se v dějinném sledu ohlédnout zpátky daleko více než pouze do období jednoho či dvou měsíců před samotným útokem. Kromě výše popsaného dlouhodobého kontextu a kořenů sporu je pro pochopení bezprostřední iniciativy ze 25. června 1950, kdy konflikt útokem severokorejských jednotek započal, nutné ohlédnout se alespoň do března 1949. Hned na začátku března poskytl Douglas MacArthur, pětihvězdičkový generál americké armády, rozhovor deníku *The New York Times*, v němž, jak interpretuje Kissinger, prohlásil, že „*americká obranná linie probíhá řetězcem ostrovů podél pobřeží Asie. Začíná na Filipínách a pokračuje přes souostroví Rjúkjú, včetně jeho hlavního opěrného bodu Okinawy. Pak se vzdaluje od pevniny a přes Japonsko a Aleutské ostrovy dosahuje až k Aljašce*“ (Kissinger, 1997, str. 491, 492). Tím se vůbec poprvé stalo, že čelní politický či vojenský představitel USA připustil, že Korea nepatří mezi oblasti, k nimž hodlají Spojené státy v nejbližší době upínat svoji pozornost. Reakce na prohlášení, byť nepřímá, na sebe nenechala dlouho čekat a ještě v témže měsíci navštívil Kim Ir-sen Moskvu s návrhem sjednocení Koreji vojenskou porážkou jihu. Catchpole potvrzuje, že Stalin byl sice potěšen MacArhurovým vyjádřením, namísto svolení k útoku však Kima varoval, že stávající situace není příhodná a jako alternativu mu navrhoval partyzánskou činnost za 38. rovnoběžkou (Catchpole, 2003, str. 24). Jednání o možném útoku začala eskalovat od prosince 1949, kdy se do nich zapojil čínský diktátor Mao Ce-tung. Tomu sice Stalin zpočátku příliš nedůvěřoval, situace se však změnila v průběhu vyjednávání táhnoucích se od prosince 1949 do 14. února 1950, kdy obě strany podepsaly sovětsko-čínskou smlouvu o přátelství a vzájemné pomoci. Na jaře roku 1950¹¹ Stalin plán útoku na Jižní Koreu povolil za předpokladu splnění dvou stěžejních podmínek: s plánem měl souhlasit i Mao Ce-tung a severokorejská měla zvítězit v co nejkratším časovém úseku. Mao Kimův plán skutečně podpořil a americkou intervenci označil za málo pravděpodobnou, k naplnění druhé z podmínek přitom významnou měrou přispěl sám sovětský vůdce. Ten se sice války nechtěl zúčastnit aktivně, avšak přislíbil přítomnost 14 000 Korejců bojujících v Čínské lidově osvobozené armádě v plné bojové výstroji.

¹¹ Některé zdroje (např. Nálevka) uvádějí březen 1950, jiné (např. Catchpole) duben 1950.

Zavázal se též přezbrojit armádu Severní Koreje přebytky ze 2. sv. války: tanky T-34, protiletadlovou obranou, nákladními auty, letadly a slavnými lehkými samopaly PPSH 41 ráže 7,6 mm, tzv. stříkačkami. Sovětská armáda měla poskytnout školení v používání zbraní a vozidel a štábní důstojníci SSSR měli připravit plán invaze a porážky Jižní Koreje, jehož cílem bylo obsadit jih poloostrova během 14–15 dní. Válečné plánování tria komunistických lídrů s největší pravděpodobností uspíšilo i vyjádření dalšího z čelních představitelů Spojených států amerických z 12. ledna 1950. Ministr zahraničních věcí Dean Acheson se tehdy ve svém projevu v Národním tiskovém klubu výslovně zřekl veškerých úmyslů zaručit se za obranu území nacházejících se na území Asie.¹² Nutno též jako podpurný faktor pozdějšího útoku zmínit skutečnost, že v Koreji již v roce 1950 nezůstaly na základě vzájemné dohody žádné americké ani sovětské jednotky. Samotná jihokorejská armáda potom byla z amerických obav o možnou vlastní ofenzivní iniciativu vycvičena a vybavena pouze k policejním zásahům, přesto Američané věřili v její obranyschopnost při jakékoliv severokorejské infiltraci přes 38. rovnoběžku.

Američané Jižní Koreu nadále podporovali materiálně i finančně, v závislosti na této podpoře si však kladli podmínky související s rozvojem demokratické společnosti na jihu od 38. rovnoběžky. Jednu z nich vznesl 7. dubna 1950 Dean Acheson hrozící zastavením americké pomoci, neuskuteční-li se v zemi v dohledné době nové volby. Na ty 30. května skutečně došlo a jejich výsledkem bylo více než 120 z 210 křesel ve vládním kabinetu pro protivládní politická uskupení, což pouze ještě více rozdmýchalo už tak napjatou atmosféru v zemi. Nálevka připouští, že datum začátku konfliktu zřejmě uspíšilo i rozhodnutí Spojených států zahájit v dohledné době rozhovory o uzavření mírové smlouvy s Japonskem (Nálevka, 1997, str. 88). Mezitím již na druhé straně 38. rovnoběžky formou skrytou i dosti zjevnou probíhaly válečné přípravy. Stalin Kim Ir-sena instruoval, aby dbal na důkladné maskování příprav. Kladl důraz na propagandistickou činnost a ukončení bojových akcí kolem rovnoběžky v dubnu a květnu 1950, aby Jihokorejci získali pocit bezpečí. Propagandistické skupiny zároveň měly provádět kampaň k volbám, jejichž termín ohlašovaly na srpen 1950. Dalším přáním sovětského vůdce bylo, aby Kim své kroky konzultoval přímo s Maem, jehož v květnu 1950 navštívil. Výsledkem byl příslib záložní pomoci v podobě tří čínských divizí na sever od hranic u řeky Jalu. Jiné přípravy

¹² „(...) Pokud jde o vojenskou bezpečnost jiných oblastí v Pacifiku, musí být jasné, že těmito oblastem nemůže nikdo zaručit bezpečí před vojenským útokem. Ale zároveň musí být jasné, že taková záruka by stěžila byla rozumná a nezbytná, že by stěžila měla praktický smysl“ (Kissinger, 1997, str. 492).

na útok než utajená vyjednávání však byly o poznání zjevnější. Nálevka uvádí, že americká CIA upozorňovala na možnou invazi už na začátku června téhož roku. V Severní Koreji byl zaveden mimořádný stav na železnicích a již od března probíhala evakuace obyvatelstva z pětikilometrového pásma severně od 38. rovnoběžky. Američané také zaznamenali soustředění vojsk v nástupních prostorech a krátce před vypuknutím války získali kopii rozkazu generálního štábu severokorejské armády z 18. června 1950 o průzkumu bojem v obecném směru na Soul (Nálevka, 1997, str. 88). Truman a jeho štáb byli nicméně vůči reportům CIA neteční. Sám americký prezident 1. června řekl tisku, že podmínky pro světový mír nebyly od 2. světové války nikdy vhodnější. Ještě dále posunul toto prohlášení odborník ministerstva zahraniční pro Dálný východ Dean Rusk, jenž prohlásil, že nejsou žádné známky blížící se války ve východní Asii. Nepříliš šťastnou byla v kontextu dalších událostí návštěva nově jmenovaného Trumanova poradce za republikánskou stranu Johna Fostera Dullese v Jižní Koreji z 19., potažmo 20. června 1950. Dulles se zde mj. nechal vyfotografovat spolu s jihokorejskými důstojníky u 38. rovnoběžky nad mapou Koreje hledíce dalekohledem směrem k Severní Koreji. Tuto fotografii otiskl 27. června list New York Herald Tribune, z čehož dle Fleminga vznikla domněnka, že Spojené státy plánují tažení do Severní Koreje. Bezprostřední reakcí sovětského náměstka ministerstva zahraniční Andreje Andrejeviče Gromyka bylo prohlášení, že Dulles dal signál k útoku (Fleming, 1971, str. 135). Podobných událostí, jimiž představitelé USA a Jižní Koreje před a nedlouho po vypuknutí války významně usnadnili práci propagandistům svého protivníka, proběhlo hned několik. Další konkrétní případy nicméně ještě budou uvedeny v příštích kapitolách.

2.2.2. Reflexe situace v Rudém právu

V této kapitole budu analyzovat obsah Rudého práva (dále též RP) v souvislosti s možnou reflexí budoucí války v Koreji a odkazy, které by vzniku válečného konfliktu mohly napovídat či jej naopak vyvracet. Zároveň provedu bezprostřední komparaci v periodiku uváděných informací s informacemi, jejichž zdrojem je uváděná literatura. Pro tuto analýzu volím období jednoho měsíce před vypuknutím války, tedy od 26. května do 25. června 1950.

Za specifikum tohoto období z hlediska Rudého práva, potažmo Komunistické strany Československa lze považovat několik více či méně významných událostí především

v československém politickém a justičním dění. Od poloviny května 1950 až do jeho konce plnil stránky průběh sběru podpisů pod Stockholmskou mírovou výzvu.¹³ Častým námětem textů v RP tak byly informace o průběžném počtu podpisů jak z jednotlivých států světa, tak organizací, podniků a svazů v Československu včetně veřejných provolání těchto subjektů. V závěru měsíce května se navíc uskutečnil IX. sjezd Komunistické strany Slovenska, jímž bylo rovněž zaplněno značné množství stránek periodika. Sběr podpisů Stockholmské mírové výzvy v Československu svojí signaturou 30. května uzavřel prezident republiky Klement Gottwald. Hned následujícího dne započal proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice se skupinou Dr. Milady Horákové, který poté s postupným útlumem následujícím několik dní po vynesení rozsudku 8. června plnil stránky RP přinejmenším do konce sledovaného období.

Můžeme tedy považovat za pochopitelné, že v těchto obdobích byl zájem o dění v tak vzdálených částech světa, jakým byla pro Československo Korea, upozaděn. Přesto však předmětem několika málo textů Korea přece jen byla, byť výrazně větší pozornost Rudé právo věnovalo dění v Čínské lidové republice a Japonsku. Pokud už se v RP texty o Koreji nacházely, téměř vždy to bylo na 2. straně, jež ve většině vydání patřila zahraničním zprávám. Stejně takřka bezvýhradně platilo, že uveřejňované texty byly původní, napsané redaktory deníku. Ve vydání ze 2. června například deník referoval o uskutečněných volbách v Jižní Koreji. Pro devalvací voleb zde bylo slovo „volby“ již v nadpisu uvozeno bočními uvozovkami, jihokorejská vláda v čele se svým předsedou I Süngmanem potom byli označeni za „loutkové“, podobně jako většina vlád a jejich představitelů ve státech a územích kontrolovaných USA. Samotný článek nevelkého rozsahu byl pochopitelně notně citově zabarven, nutno však připustit, že v porovnání s literaturou mohl obsahovat poměrně velké množství pravdivých informací. Kromě jiného zde zazněla tvrzení jako „volby na příkaz z Washingtonu, předvolební kampaň se konala za nejkrutějšího policejního teroru“ či „100 nevyhovujících kandidátů do národního shromáždění muselo být začteno“.¹⁴ Z dostupných zdrojů přitom skutečně vyplývá jak

¹³ Zasedání Stálého výboru světového kongresu obránců míru zde formulovalo výzvu o těchto bodech: „Žádáme bezpodmínečný zákaz atomové zbraně jako nástroje zastrašování a hromadného vyhlazování obyvatelstva. Žádáme ustavení přísné mezinárodní kontroly nad plněním tohoto zákazu. Máme za to, že vláda, která první použije atomové zbraně proti kterékoliv zemi, spáchá zločin proti lidstvu a musí být považována za válečného zločince. Vyzýváme všechny lidi dobré vůle na celém světě, aby podepsali tuto výzvu.“ (Horne, Young, 2001, str. 201)

¹⁴ Jak vypadaly »volby« v Jižní Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 130. ISSN 0032-6569. s. 2.

primární impuls ke konání voleb ze strany Spojených států, tak vědomí Trumana o diktátorském a represivním vedení státu ze strany I Šungmana (viz výše). O den později deník informoval o výsledku voleb,¹⁵ do nichž se dle článku dostalo 130 nezávislých kandidátů z 210 možných křesel, což je číslo, které sice není zcela přesné, ale zároveň není pravdě nikterak vzdáleno.¹⁶ Další dva a zároveň poslední články v předválečném období o dění přímo v Koreji, ať už Severní nebo Jižní, vyšly v Rudém právu 18. a 22. června 1950. Oba texty obsahovaly velmi podobný cíl sdělení – poukázat na perzekuci demokratických organizací a jejich představitelů v Jižní Koreji předsedou vlády I Šungmanem („*Li Syn-manovu vládu zachvátila panika. Proto nařídila den po uveřejnění výzvy Jednotné demokratické vlastenecké fronty, aby všechny demokratické organizace, strany a osobnosti v jižní Koreji byly postaveny pod přísný policejní dohled.*“)¹⁷ a propagovat návrh k uskutečnění nových společných voleb. Článek ze 22. června byl v tomto ohledu výrazně konkrétnější, když popisoval osm návrhů, s nimiž se presidium Nejvyššího lidového shromáždění Korejské lidově demokratické republiky obrátilo na Národní shromáždění Jižní Koreje. Mezi návrhy nechyběly položky jako sjednocení země, přijetí ústavy, nové volby, ale také uvěznění mj. I Šungmana a jeho spolupracovníků, přičemž „*veškerá opatření směřující k pokojnému sjednocení země*“ měla být provedena k 15. srpnu coby dni „*V. výročí osvobození Koreje od japonského jarma*“.¹⁸ Zde je opět nezbytné připustit, že vzhledem k americké toleranci jihokorejského diktátorského režimu a mnohým protestům nejprve proti americké přítomnosti a následně proti pravicové vládě se zprávy o útlaku demokratických stran mohly zakládat na skutečnosti. Zároveň lze označit za zjevné, že Stalinovy propagandistické pokyny směřující k uspořádání nových voleb v měsíci srpnu se neminuly účinkem a přinejmenším list KSČ volby reálně propagoval.

Výše jsem zmiňoval, že Rudé právo se z asijských států více věnovalo Japonsku a Čínské lidové republice. Tyto zmínky zde považuji za nutné rovněž reflektovat, neboť, ačkoliv o Koreji nereferovaly přímo, jejich étos značně korespondoval s propagandistickým

¹⁵ Krach amerických loutek v korejských volbách. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 131. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁶ Dle Nohlena, Grotze a Hartmanna (2001, str. 411–480) šlo o 126 nezávislých kandidátů, například Fleming (viz výše) ale hovoří o „více než 120 křeslech pro protivládní strany“.

¹⁷ Jihokorejská loutková vláda stupňuje teror proti demokratickým organizacím. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 144. ISSN 0032-6569. s. 7.

¹⁸ Resoluce Nejvyššího lidového shromáždění Korejské lidově demokratické republiky o urychleném sjednocení země. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 147. ISSN 0032-6569. s. 2.

zaměřením listu proti většině aktivit Spojených států, potažmo všech zemí na Západě, což se zákonitě muselo odrazit na smýšlení konzumentů deníku o aktivitách USA také v Koreji. Konkrétně reflexe zaměřené na tematiku Japonska či USA a jejich vrcholných představitelů v čele s generálem MacArthurem měly jeden společný rys – podsouvání příprav na další válku adresované právě Američanům. Můžeme pouze odhadovat, jakými pokyny se ve sledovaném období řídil ústřední orgán KSČ v podobě Rudého práva. Vzhledem k pozdějším informacím o vyvolání války však lze o obviňování z trvalého plánování válečných příprav uvažovat jako o předem připraveném scénáři pro dané období. Čistě na adresu Japonců směřoval text s nadpisem *Sovětský svaz žádá znovu souzení japonských válečných zločinců*¹⁹ ze 2. června, jenž byl však o dvanáct dní později vystupňován do textu disponujícím všemi výše uvedenými rysy zhmotněnými do podoby kritiky generála MacArthura. V úvodu textu zazněla mj. slova: „(...) *V tomto MacArthurově činu se ještě jednou projevil celý útočný charakter politiky USA na Dálném Východě, vypočítaný právě tak jako na západě na přípravu a rozničení nové války. Oběžník stanoví, že všichni váleční zločinci, kteří si dnes odpykávají trest v Japonsku, mohou být předčasně osvobozeni.*“²⁰ Paralelní vlna zpráv o Japonsku obeznamovala veřejnost s americkým terorem Japonců, především japonských komunistů. Například v článku ze 6. června byla obratně vytvořena synonymizace slov komunist a demokrat: „(...) *Volbám předcházel proces s osmi demokraty, kteří byli obžalováni a odsouzeni, že se postavili na odpor, když je na tokijském mírovém shromáždění napadli ozbrojení američtí vojáci. Japonský ministerský předseda Jošida použil této události, která charakterizuje politické poměry v Japonsku, k výhrůžce, že jeho vláda zakáže komunistickou stranu, jestliže »dojde ještě k dalšímu násilí proti americkým okupačním jednotkám« a prohlásil, že má k tomuto kroku povolení od amerického vrchního velitele MacArthura.*“²¹ V podobném stylu byly formulovány i texty ze 13.²² a 20. června 1950.²³ V duchu informování o utlačování komunistů, a tím všech svobodných obyvatel vybraného území, se nesly též zprávy o působení někdejšího čínského prezidenta Čankajška, jenž byl nucen po komunistickém převratu ve své zemi uprchnout na Tchaj-wan (viz například: *Mezi kuomintanci na Tajvanu*

¹⁹ Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 130. ISSN 0032-6569. s. 2.

²⁰ „MacArthur – ochránce válečných zločinců“. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 140. ISSN 0032-6569. s. 2.

²¹ „Americké“ volby v Japonsku. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 133. ISSN 0032-6569. s. 2.

²² Prohlášení poslanců KS Japonska k rostoucímu americkému teroru. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 139. ISSN 0032-6569. s. 2.

²³ MacArthurův fašistický teror v Japonsku se stupňuje. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 145. ISSN 0032-6569. s. 2.

se šíří panika²⁴ či *Kuomintanci vraždí a vězní tisíce obyvatel Tajvanu*²⁵). Nutno však podotknout, že stěžejní nótou deníku po celou dobu především měsíce června bylo obviňování imperialistů z válečných příprav. Takto vyšly hned v úvodu června dva články, v nichž RP nejprve objasňovalo tržní praktiky USA (*„Američtí imperialisté usilují houževnatě o to, aby byla učiněna taková opatření, která by ještě více otevřela cestu americkému zboží na západoevropské trhy...“*),²⁶ načež následujícího dne následoval národnostně již více neutrální (zaměřený vůči všem západním mocnostem), leč ofenzivnější text tvrdící mj. následující: *„Cílem těchto imperialistických států je vytvořit mezi státy mírového tábora a státy imperialistickými ovzduší, vylučující mírovou spolupráci a přátelské soužití. Tyto činy jsou přípravou k nové světové válce.“*²⁷ Mnohé texty s referencí o válečném plánování imperialistů obsahovaly tento odkaz pouze v nadpisu, ačkoliv samotný text byl odlišného charakteru. Významnou část 2. strany RP ze 13. června kupříkladu zabíral titulék *Rostoucí mírové hnutí zmaří válečné plány imperialistů*,²⁸ pod nímž se však nacházely pouze průběžné zprávy o počtu podpisů stockholmské mírové výzvy či ze sjezdů obránců míru jednotlivých zemí. Zde je nezbytné uvést, že obsah RP související s exportem Spojených států či rozvojem jejich zbrojního průmyslu se rovněž zakládal na skutečnosti, jak ostatně vyplývá z publikací Kissingera či Chomskyho (viz výše). Výstavba propagandistického textu na základě pravdivé či alespoň zdánlivě ověřitelné skutečnosti však patří k základním rysům propagandy, čehož si soudě dle průběžného informování o dění v Koreji byli v Rudém právu velmi dobře vědomi.

Posledním ze skupiny témat relevantních pro možnou reflexi budoucího dění v Koreji byly zprávy o Čínské lidové republice (ČLR). Takto se na stránkách RP 16. června objevil přepis projevu Mao Ce-tunga, v němž čínský vůdce popisoval své plány na přebudování země. Mao ve svém projevu mj. hovořil přínosech o čínsko-sovětské smlouvy, obvinil Spojené státy ze řízení Čankajškova kuomintanského režimu (*„Veškerá tato protirevoluční činnost je plánována a řízena ze zákulisí imperialisty, zejména imperialisty americkými. Tito lupiči, zvláštní agenti a špioni jsou lokaji imperialistů.“*), vyzdvihoval dosavadní

²⁴ Mezi kuomintanci na Tajvanu se šíří panika. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 133. ISSN 0032-6569. s. 2.

²⁵ Kuomintanci vraždí a vězní tisíce obyvatel Tajvanu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 145. ISSN 0032-6569. s. 2.

²⁶ Obchodní expanse USA a dumping. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 130. ISSN 0032-6569. s. 2.

²⁷ Porušování mezinárodního práva jako příprava k rozpoutání nové války. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 131. ISSN 0032-6569. s. 2.

²⁸ Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 139. ISSN 0032-6569. s. 2.

úspěchy své lidové vlády („(...) *Lidová vláda začala uskutečňovat opatření na podporu nezaměstnaných a jejich začlenění do práce (...), provádí rozsáhlou kulturní a výchovnou práci a velký počet duševních pracovníků a mladých studentů si osvojuje nové dovednosti nebo nastoupil revoluční práci, podařilo se jí do jisté míry přebudovat průmysl a obchod a zlepšit vztahy mezi soukromým a veřejným podnikáním a mezi prací a kapitálem.*“) a stanovil nejbližší úkoly, mezi nimiž nechyběla pozemková reforma či demobilizování části jednotek lidově osvobozené armády za předpokladu, že bude k dispozici dostatek sil k osvobození Tchaj-wanu a Tibetu. V závěru svého projevu se také zmínil o části konkrétních plánů pro zbytek roku 1950: „*V létě, na podzim a v zimě roku 1950 musí celá strana, v průběhu provádění různých druhů úkolů, a nikoliv izolovaně, provést velkorysé ideologické převychování methodou čtení stanoveného materiálu, debat o vykonané práci, rozborů situací, uplatňování kritiky a sebekritiky atd.*“²⁹ Zmínka o kterékoliv z Korejí zde však neproběhla ani okrajově. Poslední sledovaný den předválečného období potom Rudé právo otisklo jednak další z Maových projevů, v němž mj. zaznělo: „*v mezinárodních vztazích musíme udržovat pevnou jednotu se Sovětským svazem, národy lidově demokratických zemí a se všemi mírumilovnými a demokratickými silami světa (...)*“³⁰ především však věnovalo Číně celou třetí stranu. Deník zde v jednotlivých podčláncích referoval o klíčových starostech a opěrných bodech vlády ČLR, k nimž patřily *obnova železniční sítě, boj proti hladu, industrializace, ozdravení peněžnictví a pomoc Sovětského svazu – záruka dalších úspěchů*³¹. Více než polovinu strany přitom zabírala reportáž redaktora listu Milana Weinera přímo z Pekingů. Z jiných států a politických skupin jsou na této straně kromě Sovětského svazu zmíněni pouze kuomintanci a okrajově též Japonsko.

Závěrem této kapitoly stojí za podotknutí, že v Rudém právu vyšel za celé sledované období pouze jediný text o Severní Koreji. Stalo se tak shodou okolností 25. června, kdy se ve spodní části druhé strany periodika v rubrice *Krátce ze světa* objevila přesně pětiřádková zpráva převzatá od ČTK ve znění: „*Vláda Korejské lidově demokratické republiky se usnesla na vypracování nového tříletého plánu na rozvoj národního*

²⁹ Projev Mao Ce-tuna o nejbližších úkolech přebudování lidové Číny. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 142. ISSN 0032-6569. s. 3.

³⁰ Projev Mao Ce-tuna na závěrečném zasedání Národního výboru politického poradního shromáždění. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 150. ISSN 0032-6569. s. 2.

³¹ Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 150. ISSN 0032-6569. s. 3.

*hospodářství pro rok 1951–1953.*³² Propagandistická mozaika byla tímto textem finalizována.

3. Začátek války

3.1. V literatuře

Pomineme-li slovíčkaření s termínem „válka“, již korejský konflikt vzhledem k absenci řádného vyhlášení oficiálně nebyl, můžeme bezpečně prohlásit, že Korejská válka začala 25. června 1950 ve 4:00 ráno útokem Severokorejců. Ofenzivu KLR odstartovaly palba dělostřelectva přes 38. rovnoběžku a útok sedmi pěších divizí čítajících 89 tisíc vojáků s dalšími 23 tisíci v záloze a doprovodem v podobě 150 sovětských tanků T-34. Jihokorejci se v té době bránili pouze čtyřmi neúplnými divizemi hraničního krytu o celkovém počtu 38 tisíc vojáků, severokorejská armáda tak mohla postupovat za minimálního odporu. Tanky T-34 projely kolem města Uidžongbu a směřovaly k Soulu, severokorejští vojáci vystupovali z vlaků v centru Kesongu, jejich postup se však přece jen neobešel bez komplikací. U města Čchunčchon se jim postavilo na odpor jihokorejské dělostřelectvo. Stejně tak nevyšel jejich pokus obsadit přístavní město Pusan 600 vojáky napěchovanými na malém parníku, který byl potopen jihokorejským hlídkovým člunem (Catchpole, 2003, str. 24, 25). Z řad Američanů bylo v době útoku na území Jižní Koreje pouze 500 členů Korejské vojenské skupiny poradců (Korean Military Advisory Group; zkr. KMAG).

O útoku jako takovém posílal do Spojených států report americký velvyslanec v Koreji John Muccio. Ve své zprávě popisoval, že severokorejský útok byl veden na Ongdžin, Kesong a Čchunčchon, přičemž poblíž přístavu Kangnung došlo k obojživelnému výsledku. Catchpole popisuje, kterak si byl Muccio jistý, že útok zahájila KLR, a pochybnosti o útoku Severokorejců neměl ani Trumanův poradce Dulles, který navrhl bezprostřední zapojení sil OSN, s nímž Truman souhlasil, neboť opovrhoval britskou a francouzskou politikou ústupků ve 30. letech (Catchpole, 2003, str. 23). K začátku Korejské války a otázce agresorské strany potom Catchpole dodává, že někteří historici, jmenovitě I. F. Stone v 50. a G. Kolko v 60. letech, byli v pokušení revidovat názor, že agresorem byla KLR. Stone na obhajobu svého názoru tvrdil, že Američané o zbrojení

³² Dtto, s. 2.

Severních Korejců předem věděli. Kolko pro změnu naznačoval, že útok Severní Koreji byl odpovědí na předchozí průnik Jihokorejců přes hranici s cílem vlákat nepřítele do pasti. V 80. letech významní revizionisté jako Bruce Cumings připustili, že korejská válka začala tehdy, když Severní Korea zahájila útok v plném rozsahu, přičemž se téměř ani nepokusila obvinít Jih z provokace. Kritiky zastávající protiamerický postoj to však nepřesvědčilo. Například Dora Russelová, manželka Bertranda Russela, si byla jistá, že Severní Korea válku nezačala (Catchpole, 2003, str. 22, 23). Navzdory ujištění Cumingse a mnoha další historiků o agresorské straně je možné v Rusku vycházejících knihách stále najít verzi počátku konfliktu, v níž jako agresor figurují Spojené státy. Takto o nich píše například Lotockij, dle něhož Jihokorejci od 23. června dělostřelecky ostřelovali severokorejské pozice, aby 25. června přešli do pěchotního útoku. Ten pronikl do hloubky 1–2 kilometrů za 38. rovnoběžku, kde byl odražen severokorejskými jednotkami, jež následně přešly do protiútku. Autor zároveň doplňuje, že po tomto fatálním neúspěchu Li Syn-manova režimu přispěchali zástupci Spojených států k OSN, která za absence zástupce Sovětského svazu přijala rezoluci mj. vyzývající Severní Koreu k ústupu (Lotockij, 2000, str. 60; 66, 67).

Ačkoliv byli útokem zaskočení jak Američané, tak celá OSN, ještě týž den na něj reagovali. Bezprostřední reakcí OSN na útok byla rezoluce, jejíž text dle Catchpola vycházel z předchozí rezoluce Valného shromáždění z 21. října 1949, která uznávala Korejskou republiku coby legitimní stát. Výsledné usnesení žádalo okamžité ukončení nepřátelských akcí a stažení sil ke 38. rovnoběžce, vznášelo na Komisi OSN pro Koreu požadavky na rychlá doporučení ohledně situace, ukládalo jí dohled na stažení severokorejských sil k 38. rovnoběžce a informování Rady bezpečnosti o vykonání rezoluce a žádalo všechny členy, aby poskytli OSN veškerou pomoc a zdrželi se poskytování podpory vládě KILDR (Catchpole, 2003, str. 21). Dvorchak uvádí, že tato rezoluce, stejně jako následné usnesení Rady bezpečnosti ze 27. června, v němž bylo po ignoraci předchozích požadavků ze strany KILDR rozhodnuto, že „členské státy OSN poskytnou pomoc Korejské republice i v případě, že bude nutno odrazit ozbrojený útok a obnovit mezinárodní mír a bezpečnost v této oblasti“, (Dvorchak, 1996, str. 9) mohla být přijata pouze díky absenci zástupce Sovětského svazu Jakoba Malika, jenž byl v Radě od února 1950 ostentativně nepřítomen na protest proti neuznání Čínské lidové republiky coby člena OSN.

Rozkaz k zapojení Spojených států do konfliktu byl Trumanem vydán 27. června 1950. První domněnky Američanů o korejské situaci počítaly pouze s využitím leteckých a námořních sil, konkrétně námořní jednotky dostaly rozkaz hlídat úžinu mezi pevninskou Čínou a Tchaj-wanem, na němž toho času přebýval americký spojenec Čankajšek. Záhy se však ukázalo, že pro zastavení severokorejského postupu bude nezbytné využití pozemních jednotek. Jak vyplývá z textu Dvorchaka, tuto myšlenku jako první 28. června formuloval nově jmenovaný velitel Předsunuté a styčné skupiny v Koreji, brigádní generál John H. Church. Následujícího dne situaci obdobným způsobem vyhodnotil též ústřední generál americké armády Douglas MacArthur a poslal do Washingtonu zprávu potvrzující nezbytnost využití pozemních sil (Dvorchak, 1996, str. 11). Rozkaz k tomuto kroku Truman vydal 30. června. Dvorchak zároveň doplňuje, že Trumanovu postupu se dostalo podpory od politiků i veřejnosti, byť nepožádal Kongres o vyhlášení války, jak je uvedeno v Ústavě. V den, kdy rozhodl o vojenském zásahu, Sněmovna reprezentantů schválila poměrem 315:15 povinnou jednoroční vojenskou službu a Senát toto rozhodnutí příštího dne schválil v poměru 70:0 (Dvorchak, 1996, str. 10, 11). Na Trumanovu hlavu se sice za nevyhlášení války a celkovou zdrženlivost ohledně pojmenování korejského konfliktu snesla vlna kritiky (sám Truman nenazval korejskou záležitost ani policejní akcí, ale na otázky, zda o policejní akci jde, odpovídal ano), na celkové zapojení Spojených států však neměla žádný vliv. Nutno též podotknout, že jen málokdo včetně americké vojenské a politické generality v době vypuknutí války věřil, že jde o lokální spor. Existovalo obecné přesvědčení, že za útokem stojí SSSR, Truman však uposlechl rady ministra zahraničních věcí Deana Achesona, aby Sovětský svaz z útoku neobviňoval a namísto toho spor řešil jako lokální válku na Dálném východě. Jak popisuje Catchpole, toto rozhodnutí, v historii studené války bezprecedentní, mohlo zabránit rozdmýchání 3. světové války proti Číně a Sovětskému svazu (Catchpole, 2003, str. 21). Kissinger vysvětluje, že Truman po útoku na Jižní Koreu použil strategii místní obrany, kterou američtí vojenští plánovači vůbec nepředvíдали. Nikdo ji ani nenavrhoval ve výpovědích před americkým kongresem. Poválečná americká a strategická doktrína prostě takový druh agrese, k níž došlo v Koreji, ignorovala. Američané do té doby definovali jen dvě pravděpodobné příčiny války: překvapivý sovětský útok na Spojené státy a invazi Rudé armády do západní Evropy. Korejská válka tak byla důsledkem dvojího nedorozumění: komunisté nepovažovali za možné, že by se Amerika postavila na odpor až na posledním výběžku Korejského poloostrova poté, co přenechala většinu asijské pevniny komunistům. Americe záleželo

méně na geopolitickém a více na symbolickém významu, kdy bylo nutné se postavit komunistické agresi na odpor (Kissinger, 1997, str. 243). Nutno též připomenout, že Trumanovo rozhodnutí postavit se v Koreji na odpor přímo odporovalo někdejší vyjádření MacArthura a Achesona o obranném pásmu Spojených států. Kissinger však doplňuje, že klíčoví ministři Trumanovy vlády věřili, že existuje komunistický plán na ovládnutí světa a korejskou agresi považovali za začátek koordinované čínsko-sovětské strategie, která mohla být i předejrou k všeobecnému útoku (Kissinger, 1997, str. 245). Stalin byl už při válečném plánování velmi obezřetný a dlouhodobě se obával americké intervence, jíž chtěl předejít. Když například 20. června žádal někdejší sovětský správce Severní Koreji a poté spojka Kim Ir-sena a Stalina Terentij Štykov o možnost přepravit severokorejské jednotky na sovětských lodích, Stalin k tomu dal svolení pouze za podmínky, že na lodích nebudou žádní sovětsí vojáci. Ačkoliv kupříkladu ze stati historičky Kathryn Weathersby vyplývá, že Stalina bezprostřední reakce OSN překvapila (Čubarjan, Jegorova, 2003, str. 264), Gonacharov, Lewis a Xue popisují, kterak Stalin i po úvodní rezoluci OSN ignoroval rady Gromyka na návrat Malika do Rady bezpečnosti, díky němuž by Sovětský svaz mohl vetovat další rezoluce, pro což autoři přinášejí dvě možná vysvětlení: 1. mohl stále věřit, že válka jde podle plánu; 2. situace mohla vyústit do stavu, kdy by Čína cítila potřebu se zapojit a jedna či druhá strana by oficiálně vyhlásila válku, což by aktivovalo sovětsko-čínskou smlouvu o přátelství a nařizovalo Sovětskému svazu okamžitou vojenskou pomoc. Stalin tato myšlenka ovšem děsila, a tak byl velmi spokojen s myšlenkou, že Spojené státy oficiální nevyhlásí válku, budou-li operovat pod vlajkou OSN (Gonacharov, Lewis, Xue, 1993, str. 161, 162).³³ Torkunov dodává, že Stalin na začátku července po zapojení amerických pozemních jednotek znervózněl a požadoval pravidelné informace, kromě jiného však Severokorejčům poskytl další vojenské vybavení a nařídil Kimovi, aby se sám stal hlavním velitelem severokorejských jednotek (Torkunov, 2000, str. 71–74).

Než do Koreje dorazily první americké pozemní jednotky, obsadili Severokorejci značnou část jihokorejského území. Fleming bez obalu tvrdí, že jihokorejská armáda byla prakticky poražena během prvního dne (Fleming, 1971, str. 136, 137). Jasně ostatně hovoří též fakta.

³³ Aj. orig. Should the situation deteriorate to the point that China felt it had to become involved, one side or the other might formally declare "a state of war". That would activate the treaty, thereby obligating Moscow to "immediately render military and other assistance [to Beijing] with all means at its disposal." Stalin would have been appalled at the prospect, and he would have welcomed the thought that the United States would not declare war with its troops operating under a UN banner.

Americké ženy a děti na rozkaz Muccia opustily Soul hned 26. června. O den později se z hlavního města stáhlo i vrchní velitelství jihokorejské armády a vláda uprchla do Tedžonu. Soul byl poté obsazen 28. června. Aby zpomalili postup nepřítele, rozhodli se Jihokorejci odpálit tři železniční a jeden dálniční post přes řeku Han. Vzhledem ke kvapnému ústupu a špatné komunikaci byl ale odpal až příliš zbrklý a 28. června ve 2:15 ráno, kdy došlo k odpálení posledního mostu, se na něm dle odhadů nacházelo 500–800 lidí. Na severním břehu řeky potom zůstaly odříznuty tři divize jihokorejské armády a 500 Američanů. Rezultátem úvodního týdne války rovněž bylo pouze 54 tisíc bojeschopných vojáků z původních 98 tisíc, které měli Jihokorejci k 25. červnu k dispozici (uvedené údaje viz: Catchpole, 2003, str. 8). Před nasazením pozemních jednotek došlo i na první – letecký – bitevní střet USA a KLR. Tři sovětská letadla Jak v něm zaútočila na čtyři americké stíhačky bránící letiště v Kimpu a stejně jako další čtyři stroje později odpoledne byla sestřelena. Severní Korea tak za pouhý den přišla o jednu šestinu svého letectva. První americké pozemní jednotky určené k nasazení dorazily do Koreje 1. července 1950. Šlo o 21. divizi podplukovníka Charlese B. Smitha (tzv. Task Force Smith) a 24. divizi generálmajora Williama F. Deana, velitele amerických pozemních vojsk v Koreji. Úkolem obou jednotek bylo maximálně zdržet nepřítele, než do Koreje přicestují další jednotky, o něž MacArthur žádal Trumana. Ten na MacArthurův popud uvedl do bojové pohotovosti 2. pěchotní divizi a 1. námořní divizi. Převaha Severokorejců však byla až příliš výrazná a Task Force Smith během svých prvních dní v akci přišla o 115 mužů, kteří byli buďto zabiti, nebo zranění, přičemž dalších 70 padlo do zajetí. Dvorchak doplňuje, že prvním americkým mrtvým, jehož smrt byla zaznamenána sdělovacími prostředky, se stal voják Kenneth Shadrick (Dvorchak, 1996, str. 21). Američanům v prvních dnech příliš nefungovala ani spolupráce mezi leteckými a pozemními jednotkami. Americká letka například 3. července napadla kolonu vozů se střelivem pro jihokorejskou armádu. Rozstřílela přitom 30 aut a zabila 200 jihokorejských vojáků. Jak také poznamenává Dvorchak, Američané byli zaskočeni smrtelnou taktikou Severokorejců, jež neměli moderní vojenská pojítka, ale bojové postavení zaujímali podle zvuku polnice, který se v Koreji stal postrachem Američanů. Severokorejci též mučením donutili zajatého kapitána dělostřelectva Ambrose Nugenta, aby v rozhlase přečetl prohlášení, v němž obvinil válečné štváče z Wall Streetu ze zapojení do války (Dvorchak, 1996, str. 19).

O situaci v Koreji pokračovalo jednání také na půdě OSN. Z něj vzešla žádost Organizace na jmenování MacArthura vrchním velitelem mírových sil OSN V Koreji, což se také 7. července 1950 stalo. Britové však byli se zapojením do války velmi zdrženliví. Dle Catchpola ministerský předseda Clement Attlee s vysláním jednotek do Koreje váhal. Měl závazky v Malajsku proti povstaleckým komunistickým guerillám a nevěděl, zda může Francii pomoci proti Ho Či Minovi. Zároveň podporoval přítomnost Čínské lidové republiky v Radě bezpečnosti. 6. července potom jeho kabinet rozhodl, že britská armáda ani letectvo nebudou do Koreje vyslány. V protokolu britského ministerstva zahraniční bylo nicméně k 21. červenci vyjádřeno znepokojení nad možností, že by jednotky OSN zatlačily Severní Korejce zpět k 38. rovnoběžce. Attlee se k pomoci nechal přesvědčit až 25. července, kdy severokorejská vojska dobyla většinu Koreje. Britská vláda doporučila vyslání brigádní skupiny pod vedením USA, k níž přibyly ještě dva prapory, toho času umístěné v Hong Kongu. Attlee měl plnou podporu ministra zahraničí Ernesta Bevena. Vládní rozhodnutí však bylo oznámeno až 20. srpna (Catchpole, 2003, str. 29, 30). Další ofenziva KILDR, jak referuje Catchpole, započala 13. července, kdy se vojáci shromáždili na břehu řeky Kum, aby se následujícího dne ráno nepozorovaně dostali přes řeku a bez odporu směřovali k dělostřeleckým pozicím Američanů. Zde zabili velitele 63. dělostřeleckého pluku, ukořistili děla a zahnali americké vojáky na útěk. Mosty přes řeku následně opravili jejich ženisté, již 18. července tak byli připraveni na zahájení bitvy o Tedžon (Catchpole, 2003, str. 32). Mezitím byla, jak vyplývá z textu Dvorchaka, 10. července objevena první masová vražda zajatých Američanů. Šest vojáků bylo nalezeno se svázanými rukama za zády a zastřelených do týlu. Američané měli trvalé problémy s rozpoznáním Jižních a Severních Korejců, Severní Korejci tak ukrývali své vojáky v proudech uprchlíků a pronikali do obranných pozic Američanů (Dvorchak, 1996, str. 23). Bitva o Tedžon začala 19. července čelním útokem Severokorejců. Američané sice mohli v boji nasadit nově obdržené protitankové raketomety ráže 89 mm, díky nimž během prvního dne bojů 10 tanků T-34 zničili a další dva poškodili, na celkový výsledek bojů o Tedžon však tento dílčí úspěch neměl větší význam. Během prvních dvou dní bojů zde bylo z celkových 4000 vojáků bránících město 50 zabito, 200 zraněno a dalších 900 nezvěstných, v mnoha případech trvale. Task Force Smith během prvních 17 dní nasazení celkově přišla vinou zabití, zranění či zajetí o 30 % z původního počtu 12 tisíc nasazených mužů. V bitvě o Tedžon navíc přišla též o generála Deana, jehož ztrátu popisuje Dvorchak takto: „23. července generál Dean naložil raněné muže do svého jeepu asi 1,5 km jižně od

Tedžonu. Když šel pro vodu pro raněné, spadl ze strmého srázu a zůstal v bezvědomí s pohmožděným ramenem a hlubokou ranou na hlavě. Potom bloudil 36 dnů, než ho Severokorejci chytli a drželi v zajetí po celé tři roky války“ (Dvorchak, 1996, str. 33). Zde si dovoluji upozornit na chybný výklad Deanovy ztráty v některých zdrojích. Například Nálevka (1997, str. 89) nepřesně uvádí, že generál Dean padl. Jedním z dílčích výsledků prvních týdnů války zároveň bylo 31. července stažení 8. armády generála Waltona H. Walkera za řeku Naktong.

Události spojené se začátkem války nicméně nevykládají obdobně veškeré dohledatelné zdroje. Příkladem budiž publikace s názvem *Jak byla připravena válka v Koreji: Dokumenty z archivů Li Syn-manovy vlády* vydaná v lednu 1951 Ministerstvem zahraničních věcí Československé republiky (MZV ČSR). Původ konfliktu popisuje publikace již ve svém úvodu, přičemž udává, jakým způsobem došlo k získání předmětných dokumentů a příznačně validuje svůj vlastní obsah. K zahájení války zde stojí následující: *„Nalezené dokumenty a materiál nezvratně dokazují, že američtí imperialisté spolu s lisymanovskou klikou připravovali napadení severní Koreje a rozpoutání občanské války již na červenec–srpen 1949. Tehdejší pokus žalostně ztroskotal. Ve zběsilé snaze o dosažení svého zločinného cíle pustili se s novou intenzitou do válečných příprav. Vraždami, terorem a masakrováním obyvatelstva, které se nechtělo podvolit jejich imperialistickému otrokářství, ženoucímu je do občanské války, odstraňovali s nevídanou surovostí a krutostí vše, co jim mohlo stát v cestě. V květnu 1950 se cítili již dosti připraveni a silní, a proto dali povel žoldněrským lisymanovským hordám překročit 38. rovnoběžku a napadením Korejské lidově demokratické republiky rozpoutat občanskou válku. Jak dosvědčují nalezené dokumenty, předpokládali, že dobudou snadného vítězství, právě tak, jako že jejich agresi se dostane za pomoci Spojenými státy ovládané hlasovací mašinerie OSN schválení i pomoci Organizace spojených národů. Cílem jejich agrese v Koreji bylo zničení Korejské lidově demokratické republiky, udušení pokrokového hnutí a přeměna Koreje na válečné nástupiště amerického imperialismu proti Lidové republice Čínské a Sovětskému svazu – v nástupiště pro rozpoutání třetí světové války“* (Jak byla připravena válka v Koreji: Dokumenty z archivů Li Syn-manovy vlády, 1951, str. 5). V úvodu je nicméně rovněž zmíněno, že MZV ČSR předkládá jako důkaz pouze podstatnou část tohoto „průkazného materiálu“ (Jak byla připravena válka v Koreji: Dokumenty z archivů Li Syn-manovy vlády, 1951, str. 6). Celkově se v knize objevují

konkrétní důkazní materiály v podobě fotokopí prvních stran nejen přijatých, ale i odeslaných dopisů I Sŭngmana. Vyjma jedné fotokopie textu v korejštině jsou veškeré další dopisy napsány v anglickém jazyce.

3.2. V Rudém právu

V této kapitole se budu podrobněji zabývat články referujícími o situaci v Koreji, jež se v Rudém právu objevily v období od 26. června 1950 do 31. července téhož roku. Hned na úvod si dovolím využít několika kvantifikačních ukazatelů četnosti výskytu, konkrétně výskytu textů o Korejské válce na titulní straně deníku. Ve sledovaném období vyšlo RP celkem 29x, přičemž se pouze 7x stalo, že se Korea nedostala na jeho titulní stránku. Alespoň menší zpráva se vztahem ke korejskému konfliktu se tak na titulní straně objevila v 76 % vydání. Není přitom bez zajímavosti, že tato intenzita se s přibývajícím časem nesnížila, ale naopak gradovala. V měsíci srpnu se Korea na úvodní stránku RP nedostala pouze 2x z celkových 27 vydání, tzn. nacházela se tam v téměř 93 % případů. Vývoj umístění zpráv z Koreje konkrétně na titulní straně považuji vzhledem k četnosti v průběhu prvních dvou měsíců konfliktu za pozoruhodný. Úplně nejnižší četnost tohoto umístění se totiž uskutečnila v průběhu prvních devíti vydání po začátku Korejské války, kdy se jakákoliv reference ke Koreji objevila na první stránce pouze 3x – 29. června, 30. června a 6. července. Hned v prvních dvou vydáních, v nichž se zprávy o konfliktu mohly objevit (27. a 28. června, protože 26. června bylo pondělí, kdy v té době Rudé právo nevycházelo), se nacházely až na druhé straně. Opustíme-li nyní ukazatel četnosti výskytu striktně na úvodní straně, můžeme říci, že textů vztahujících se k situaci v Koreji vydávalo Rudé právo značné množství. Bez ohledu na zmínku na titulní straně přitom platilo, že nejčastěji těmto článkům patřila významná část druhé strany periodika. Z hlediska původu těchto textů můžeme jejich převážnou část rozdělit mezi čtyři autorské strany. První z nich, pravděpodobně nejčastější, byla Telegrafní agentura Sovětského svazu (TASS), následovaná přetištěnými texty moskevského rozhlasu či převzatými články různých redaktorů moskevské Pravdy. Nemalý podíl zde měly též autorské texty Rudého práva, nejčastěji bez označení konkrétního tvůrce, a články Československé tiskové kanceláře (ČTK).

Způsob, jímž byly 27. června 1950 prezentovány úplně první informace o válečném dění v Koreji, do značné míry formoval rámování všech dalších zpráv, které byly o situaci v Koreji v následujících měsících a letech napsány. V hlavním článku na druhé straně, převzatém od TASS, s titulkem *Americká loutková vláda v Jižní Koreji zahájila ozbrojený útok proti Korejské lidové republice* bylo uvedeno následující: „25. června časně zrána zahájila vojska t. zv. národní obrany loutkové vlády Jižní Koreje nenadálý útok na území Severní Koreje po celé délce 38. rovnoběžky. Při neočekávaném útoku na Severní Koreu pronikl nepřítel na území Severní Koreje do hloubky 1–2 km na sever od 38. rovnoběžky v oblasti Hiadiu a v oblasti Kymčon a Červon.“ Dále text popisuje, kterak KLCDR odrazila nepřátelský útok a její vláda pověřila ministerstvo vnitra, aby upozornilo úřady jihokorejské vlády, že v případě nezastavení útočné činnosti budou podniknuta rozhodná opatření a jihokorejské úřady ponесou vážné důsledky. Z téže zprávy však vyplývá, že mezi tímto varováním a avizovanými důsledky byla pouze minimální prodleva, neboť „Lidová armáda a bezpečnostní oddíly překročily 25. června na mnoha místech 38. rovnoběžku a pokročily na území jižně od 38. rovnoběžky do hloubky 5–10 km“.³⁴ Ve druhém článku³⁵ nacházejícím se 27. června na druhé straně deníku, psaném ve formě, již by bylo možné v dnešních měřítkách nazvat politickým komentářem, popisoval redaktor Kamil Winter, toho času vedoucí zahraniční rubriky Rudého práva, původ jihokorejského útoku na Severní Koreu. Na textu byla velmi dobře patrná obratná ideologická práce s fakty a slovní zásobou. Použité výrazy pro konkrétní jednání se nápadně podobaly těm z výše uvedené publikace MZV ČSR („*Své poslání – vytvořit z jižní Koreje vojenské nástupiště k útočné válce – prováděli američtí guvernéri tak bezohledně...*“). Text kromě jiného zmiňoval americké využití japonských úředníků při správě jihokorejského území po 2. světové válce, dodával však k němu, že tito japonští „*váleční zločinci a kolaboranti pod vedením generála Hodgese a s vydatnou pomocí wallstreetských bank zřídili v jižní Koreji režim teroru, jaký ani pohnutá historie tohoto dlouho brutálně utlačovaného kraje dosud nepoznala*“. Mezi dalšími informacemi stojícími na pravdivém základě byly například ty o nepoměru ve vlastnické struktuře půdy mezi oběma zeměmi, celkové spokojenosti občanů nebo skutečnosti, že I Süngman se ze strachu z neúspěchu vytrvale bránil uspořádat volby. Pro validaci těchto informací se zde nacházely vybrané citace bulvárního New York Postu, jehož redaktor jménem Martin měl po návštěvě Jižní Koreje napsat: „*Jižní Korea je*

³⁴ Americká loutková vláda v Jižní Koreji zahájila ozbrojený útok proti Korejské lidové republice. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 151. ISSN 0032-6569. s. 2.

³⁵ Zločinný útok proti míru. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 151. ISSN 0032-6569. s. 2.

pravý policejní stát se všemi průvodními jevy krutosti, násilí, zločinů, páchaných po celé zemi, kde noc co noc je slyšet z vězení nářek mučených lidí“, či listu New York Herald Tribune, jenž měl 23. srpna 1949 otisknout text ve znění: *„Jednou charakteristickou skutečností je to, že jihokorejská armáda nyní, když byla očištěna od komunistických vetřelců, má vyslovenou touhu zahájit ofenzivu proti severní Koreji.“* Z dostupných sekundárních zdrojů skutečně vyplývá, že ofenzivní úmysly by Jihokorejčům určitě nechyběly, útok si však jednoduše nemohli dovolit kvůli absenci potřebného vybavení a zbraní. Ty jim přitom chyběly právě z důvodu Trumanova povědomí o I Šungmanových útočných tendencích. Tyto informace, stejně jako zprávy o úrovni vyzbrojení severokorejských vojáků, se však již v textu nenacházejí. Výsledkem narace těchto článků a postavení Jižní Koreje, potažmo Spojených států do pozice agresora byla mj. skutečnost, že další – v úvodních týdnech války výrazný – postup severokorejské armády směrem na jih nebyl označován jako „dobývání“, nýbrž „osvobození“ a popis vojenského postupu KILDR nebylo nutné mystifikovat, neboť nad svým soupeřem měla zpočátku výraznou převahu a dle komunistického výkladu agresorské strany byla též v právu.

28. června patřily článkům referujícím o Koreji zhruba dvě třetiny druhé strany RP. Stěžejní text s titulkem *Provolání předsedy vlády Korejské lidové republiky Kim Ir-sena ke korejskému lidu*, převzatý od TASS, převážně opakoval zpravodajství z předchozího dne vztahující se k jihokorejskému útoku a následnému zakročení KILDR. Doplněn byl o svolání Kim Ir-sena směrem ke všem korejským občanům a ujištěním, že severokorejská strana byla tou, která se snažila najít smírné řešení, když *„dne 7. června 1950 navrhla Jednotná demokratická vlastenecká fronta Koreje, vyjadřující mínění lidu, usilujícího o pokojné sjednocení země, aby bylo uskutečněno sjednocení země pokojnou cestou. Avšak zrádcovská Li Syn-manova klika zmařila rovněž uskutečnění tohoto návrhu Jednotné demokratické vlastenecké fronty Koreje a prohlásila, že bude považovat za zrádce všechny, kdož se zúčastní provádění návrhu na pokojné sjednocení. (...) Presidium Nejvyššího lidového shromáždění Koreje 19. června navrhlo uskutečnit pokojné sjednocení země spojením Nejvyššího lidového shromáždění Korejské lidové demokratické republiky a tak zvaného Národního shromáždění Jižní Koreje v jediný zákonodární orgán celé Koreje“*.³⁶ Zmíněná iniciativa Severokorejčů skutečně proběhla, jak ovšem vyplývá

³⁶ Provolání předsedy vlády Korejské lidové republiky Kim Ir-sena ke korejskému lidu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 152. ISSN 0032-6569. s. 2.

z dostupných zdrojů, byla součástí propagandistického plánu s cílem v podobě překvapivého útoku. Pozoruhodným byl téhož dne zejména článek *Nezákonné rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN* (zdroj: TASS), v němž bylo pravdivě vylíčeno, kdo napadl koho, stejně jako se zde objevil kompletní text rezoluce Rady bezpečnosti OSN přijaté 25. června 1950. Jak už ale ostatně napovídá titulek článku, informace v něm nemohly mít potřebnou validitu, neboť „se připomíná, že zástupce Sovětského svazu nebyl přítomen schůzi členů Rady bezpečnosti dne 25. června. Stejně nebyl přítomen zákonitý představitel Číny, která je druhým stálým členem Rady bezpečnosti. Protože k jakémukoliv zásadnímu rozhodnutí v Radě bezpečnosti je třeba jednomyslnosti stálých členů Rady, aby usnesení bylo v soulase s Chartou OSN, je jasné, že schůze členů Rady bezpečnosti dne 25. června nemohla učinit žádné rozhodnutí, jež by mělo zákonnou moc“.³⁷ Třetí ze čtyř uveřejněných článků pouze stručně informuje o postupu severokorejské armády a osvobození dalších jihokorejských měst a osad,³⁸ zatímco poslední z článků – komentář Kamila Wintera s nadpisem *Paliči války usvědčují sami sebe* – argumentuje výrazně ve prospěch nezákonnosti rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN. Zde užitá argumentace je však spíše demagogického charakteru. Viz například: „Američtí imperialisté vědí stejně dobře jako celý svět, že toto hlasování a tato »usnesení« nemají nejmenší cenu, protože odporují všem základním ustanovením Charty Organizace spojených národů. Vždyť téhož dne řekl samotný úřední komentátor anglického rozhlasu, že Rada bezpečnosti se nemůže usnášet bez uplatnění zásady jednomyslnosti pěti stálých členů Rady, t. j. i Sovětského svazu a Číny. A nepřítomnost i jednoho z těchto pěti stálých členů vylučuje možnost, aby kterékoli usnesení bylo přijato jednomyslně.“³⁹ Ve značné části textu se pak Winter věnuje Dullesovi a jeho návštěvě v Koreji spojené s konzultací s vysokými představiteli jihokorejské armády. Jak jsem již avizoval výše, načasování této Dullesovy návštěvy a fotografie z ní pořízené byly pro napadenou stranu z propagandistického hlediska krajně nepříhodné. Fotografii Dullese v přítomnosti důstojníků jihokorejské armády ostatně na téže straně otisklo i Rudé právo. K argumentaci týkající se Charty OSN stojí za doplnění, že v jednom z možných druhů hlasování účast všech pěti stálých členů Rady bezpečnosti OSN není nutná⁴⁰ a ke druhém hlasování sice nutná je, „rozumí se však, že se při

³⁷ Nezákonné rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 152. ISSN 0032-6569. s. 2.

³⁸ Zpráva vrchního velitelství armády Korejské lidové republiky. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 152. ISSN 0032-6569. s. 2.

³⁹ Paliči války usvědčují sami sebe. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 152. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁴⁰ Charta OSN. Kapitola V: Rada bezpečnosti, Článek 27, bod 2.

rozhodování podle kapitoly VI a podle odstavce 3 článku 52 strana ve sporu zdrží hlasování“.⁴¹ Přičemž Kapitola VI se vztahuje k pokojnému řešení sporů a odstavec 3 článku 52 řeší oblastní dohody.

Výstupy Rudého práva ve zbylých dvou dnech měsíce června a v průběhu července lze až na drobné výjimky poměrně snadno kategorizovat. Jednoznačně nejvýraznější zastoupení měly **ohlasy na korejský konflikt**, a to jak z různých míst Československa, tak z celého světa. Pro tyto účely bylo z tematického hlediska nanejvýš vhodné období začátku letních prázdnin, tedy období sklizně na polích. Příhodné pro umístování textů o Koreji na přední strany periodika rovněž bylo, že v této době neprobíhala žádná politická událost velkého významu či dlouhodobého charakteru. Koreu tak z titulní či druhé strany dokázaly vytěsnit pouze dílčí politické události jako Zasedání Ústřední rady odborů v Bratislavě na přelomu června a července nebo reference ze sjezdu Jednotné socialistické strany Německa v období kolem 20. července 1950. Jediným dalším tématem, jež se dlouhodobě umísťovalo na úvodní straně, byl ve světě pokračující sběr podpisů pod Stockholmskou mírovou výzvou. Deníku se tak v této době dařilo kloubit informace o sklizni, plnění plánu, zemědělském pokroku s bojem proti mandelince bramborové, z jejíhož rozšíření na území Československa byli obviňováni právě Američané, a zároveň též s rozhořčením dělníků a rolníků ze všech koutů země s Korejskou válkou. Fúzi těchto pojmů představoval například text z titulní strany RP z 18. července s nadpisem *Rozhodná odpověď našeho lidu na nové válečné zločiny imperialistů v Koreji*, v němž se psalo mj. následující: „*Obec Krchleby u Čáslavě zahájila 10. července mírové žně 1950. Budou to památné žně. Zatím co americká vojska napadají města v Korejské lidově demokratické republice, zatím co Američané pomocí letadel shazují na naše území škůdce výživy národa – mandelinku bramborovou, my, dělníci a rolníci sklízíme plody své svobodné práce a zajišťujeme výživu všech pracujících lepší organizací práce. Zavázali jsme se, že do 28. října založíme v Krchlebech jednotné zemědělské družstvo.*“⁴² Podobně multitematický byl také text *Mohutné protesty proti americké agresi a další miliony podpisů pod stockholmskou resoluci jsou důkazem odhodlání národů ubránit mír*⁴³ z 27. července. Za vrchol spojení všech uvedených prvků by se pak dala označit třetí strana Rudého práva z 12. července,

⁴¹ Charta OSN. Kapitola V: Rada bezpečnosti, Článek 27, bod 3.

⁴² Rozhodná odpověď našeho lidu na nové válečné zločiny imperialistů v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 168. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁴³ Mohutné protesty proti americké agresi a další miliony podpisů pod stockholmskou resoluci jsou důkazem odhodlání národů ubránit mír. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 176. ISSN 0032-6569. s. 2.

nad níž čněl obrovský částečně verzálními znaky napsaný nadpis *Naše odpověď na zločiny amerických imperialistů: ZVÝŠÍME BUDOVATELSKÉ ÚSILÍ*.⁴⁴ Jedna celá stránka deníku řešila pravděpodobně vše shora uvedené od válečných příprav USA, přes celosvětový odpor k rozpoutání války a mandelinku bramborovou (podnadpis *Nový spojenec Američanů – mandelinka bramborová*), až po obviňování imperialistů z maření snahy o budování. Daleko běžnější však byly texty se vzkazy a provoláními různých organizací a sdružení, určitých měst a obcí nebo podniků. Přibližně do poloviny července tyto články zpravidla mívaly různé nadpisy (*Pracující rozhořčeně odmítají útok proti korejskému lidu*,⁴⁵ *Zvýšeným pracovním úsilím vyjadřují pracující solidaritu s korejským lidem*⁴⁶ nebo *Další stovky resolucí ze závodů a vesnic proti Americké agresi v Koreji*⁴⁷ apod.), záhy však deník důkladně zpropagoval heslo „*Ruce pryč od Koreje*“, jež tyto titulky mnohdy plynule nahradilo, byť bylo příležitostně doplněno o další část nadpisu či podnadpis. Ve vydání z 22. července⁴⁸ se na úvodní straně RP toto heslo objevilo společně s fotografií z protestní manifestace pracujícího lidu Plzeňska, na níž bylo rovněž využito. Na významu měly výzvám směřujícím k zastavení vojenských akcí Američanů v Koreji přidat provolání několika známých osobností československého kulturního života, mezi nimiž se objevili mj. Jan Drda, Fráňa Šrámek nebo Josef Skupa. Na citovou stránku čtenářů potom hrály příspěvky jako *Matčin dopis*⁴⁹ z 27. července, v němž jistá Anna Vajnárová z Prahy-Vysočan popisuje, kterak při bombardování Vysočan v březnu 1945 přišla o svého syna a když slyší o bombardování Koreje, prožívá stejná muka jako tehdy, nebo *Dopis lidických žen korejským ženám*⁵⁰ z 30. července. Ohlasy ze světa reprezentovaly texty jako *Rozhodný odpor mírumilovného světa proti americké intervenci*, kde se psalo o formách protestu v jednotlivých zemích. V tomto konkrétním případě můžeme zmínit kupříkladu zprávu z Polska: „*V Polsku byl zahájen Týden světové solidarity s korejským lidem. V závodech, dolech, městech a vesnicích se pořádají hromadné tábory lidu, na kterých pracující*

⁴⁴ *Naše odpověď na zločiny amerických imperialistů: ZVÝŠÍME BUDOVATELSKÉ ÚSILÍ*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 163. ISSN 0032-6569. s. 3.

⁴⁵ *Pracující rozhořčeně odmítají útok proti korejskému lidu*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 163. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁴⁶ *Zvýšeným pracovním úsilím vyjadřují pracující solidaritu s korejským lidem*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 166. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁴⁷ *Další stovky resolucí ze závodů a vesnic proti Americké agresi v Koreji*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 162. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁴⁸ *Ruce pryč od Koreje! Mohutná protestní manifestace pracujícího lidu Plzeňska*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 172. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁴⁹ *Hněv a prokletí stíhá americké vrahy a rušitele míru: Matčin dopis*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 176. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁵⁰ *Stále mohutněji zvedá náš lid svůj hlas proti zločinným vrahům korejského národa: Dopis lidických žen korejským ženám*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 179. ISSN 0032-6569. s. 1.

odsuzují americkou intervenci v Koreji...“⁵¹ Za pozoruhodné při popisu lidí protestujících proti americké intervenci považují využití slova „pokrokový“, konkrétně jeho využití pro vytvoření synonymizace výrazů „pokrokový“ a „komunista“. Pregnantní ilustrací budiž zdánlivě náhodné umístění miniaturního článku ČTK *Další američtí pokrokoví spisovatelé a filmoví pracovníci do vězení*⁵² vedle daleko většího článku RP *Pokrokové lidstvo v celém světě protestuje proti zločinné americké intervenci v Koreji*.⁵³ Podstatnou informací pro náležité pochopení souvislostí zde je, že první z těchto textů referuje o dalších odsouzených komisí HUAC vyšetřující infiltraci členů komunistické strany do filmového průmyslu a všechna zde zmíněná jména se objevila na hollywoodské černé listině či publikaci Rudé kanály: Report komunistického vlivu v rádiu a televizi.⁵⁴

Druhou majoritní kategorií textů o dění v Koreji byly **zprávy o dalším postupu severokorejské armády**. Velmi často šlo o zprávy, jež bychom v měřítku RP mohli označit jako prostě sdělovacího charakteru. Takovéto články – nejčastěji napsané v několika málo odstavcích – jmenovaly jihokorejská města čerstvě osvobozená armádou Severní Koreje, k čemuž doplňovaly text o tom, jak byli v těchto městech severokorejsí vojáci vítáni nebo jak vojáci Jižní Koreje rádi kolaborovali. Slovo „kolaborace“ zde však pochopitelně nezaznívalo. Začátek celého konfliktu, nedlouho po něm následující vstup amerických jednotek a jejich bojové výsledky v prvních týdnech války znamenaly pro Rudé právo enormní množství námětů k vykreslování nepřítele v negativním světle – to vše na pozadí pravdivých událostí, k nimž pouze stačilo připojit vhodná adjektiva, příběhy, očitá svědectví a samozřejmě na míru zvolené citace zahraničních periodik. Pozornosti RP tak samozřejmě nemohla uniknout ani zpráva – dle citace původně otištěná v často citovaném listu New York Herald Tribune – o příliš kvapném odpálení mostů přes řeku Han. Článek z 1. července zmiňující mj. MacArthurův rozkaz k bombardování

⁵¹ Rozhodný odpor mírumilovného světa proti americké intervenci. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 164. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁵² Další američtí pokrokoví spisovatelé a filmoví pracovníci do vězení. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 158. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁵³ Pokrokové lidstvo v celém světě protestuje proti zločinné americké intervenci v Koreji. Dtto.

⁵⁴ Na tzv. černou listinu (blacklist) byli zapisováni aktéři amerického filmového dění, kteří byli buďto někým udáni, nebo nemohli či nechtěli vysvětlovat, že jejich osobní ani umělecké počínání není řízeno komunistickou stranou. Jedním z komplexních listů filmových osobností, vydaných navíc veřejně, byly 151 jmen obsahující Rudé kanály: Report komunistického vlivu v rádiu a televizi (Red Channels: The Report of Communist Influence in Radio and Television) z roku 1950. Viz *Red channels: the report of communist influence in radio and television*. New York: Counterattack, 1950 a *BARNOUW, Erik. The Tube of Plenty: The evolution of American television*. New York: Oxford University Press. 616 s. ISBN 978-0-19-506484-1. Str. 122, 123.

severokorejských měst v čele s Fenjanem (dřívější spisovný název pro hlavní město Severní Koreji Pchjongjang) referuje o události takto: „(...) *Dopisovatelka listu New York Herald tribune Higginsová oznamuje, že přívrženci Li Syn-mana prchali tak rychle, že jihokorejské důstojníci vyhodili do povětří most v době, kdy několik set jihokorejských vojáků jej ještě přecházelo. Všichni zahynuli...*“⁵⁵ Pokud se však texty nevztahovaly ke konkrétním událostem a pochybením Jihokorejců či Američanů, měly jejich části netýkající se postupu severokorejské armády přibližně tuto podobu: „(...) *Dopisovatel listu Chicago Tribune Simons píše: Rozdrčená jihokorejská vojska v panice ustoupila na jih za účelem nového seskupení. V důsledku hromadné deserce a ztrát na mrtvých a zajatých zůstalo v jihokorejské armádě méně než 40 % jejího původního stavu...*“⁵⁶ Minimálně v tomto konkrétním případě bych však označil za poněkud pochybnou validitu zmíněného zdroje, neboť v daném článku je jméno uvedeného dopisovatele jednou uvedeno s jedním „m“ (Simons) a podruhé se dvěma „m“ (Simmons). Méně zaujaté texty se pak o válečných neúspěších Američanů a Jihokorejců vyjadřovaly například takto: „*Podle zprávy z MacArthurova generálního štábu v Tokiu pokračovala v pátek americká pěchota v defensivních akcích za účelem zpomalení postupu severokorejských jednotek. Americká agentura Associated Press oznámila, že Li Syn-manova loutková vláda již opustila Tedženu. Též americké velitelství má být co nejdříve přemístěno z Tedženu, pravděpodobně do Taegu.*“⁵⁷ Také v této kategorii článků jistý typ informací upoutal moji pozornost více než jiný. Konkrétně šlo o zprávy týkající se leteckých operací. Nelze sice přesně ověřit, zda šlo o tentýž letecký souboj, při němž, jak výše popisuje Catchpole, přišla severokorejská armáda o šestinu svého letectva, soudě dle údajného termínu onoho střetu, který se dle RP odehrál 28. června, by se ovšem o totožný souboj jednat mohlo. Dle RP se „*dne 28. června utkaly letouny lidové armády nad okresem Kymčen a Keden se čtyřmi nepřátelskými bombardovacími letadly, která pronikla na území severně od 38. rovnoběžky s úmyslem letecky napadnout Fenjan. Za vzdušného boje bylo jedno bombardovací letadlo sestřeleno a ostatní prchla. Tatáž severokorejská letadla podnikla nálet na letiště a zničila dvě čtyřmotorová bombardovací letadla a tři jiná nepřátelská letadla...*“⁵⁸ Na základě článků

⁵⁵ Korejská lidová armáda již osvobodila více než 5.000 měst a osad. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 155. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁵⁶ Postup korejské lidové armády na celé frontě. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 160. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁵⁷ Korejská lidová armáda pokračuje v postupu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 167. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁵⁸ Další města v jižní Koreji osvobozena: Úspěchy letectva Korejské lidové republiky. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 154. ISSN 0032-6569. s. 2.

uveřejněných v průběhu července se pak výkony severokorejských letců rovnaly vysloveně heroickým počínům, jak vyplývá mj. z článku otištěného 15. července: „*Dne 12. července svedlo letectvo lidové armády prudký boj s dvaceti americkými letadly nad městem Čočivon (Ciociin) a sestřelilo dvě americká bombardovací letadla typu B-17 a jednu stíhačku. (...) V okolí osvobozeného města Fenteku (Heitaku) svedla dvě letadla lidové armády boj s osmnácti americkými letouny a sestřelila tři z útočníků.*“⁵⁹ Zde pouze stojí za připomenutí, že budeme-li vycházet z Catchpolova textu, severokorejská armáda měla na začátku k dispozici celkem 42 letadel, přičemž po uvedených operacích Američanů jich měla již pouze 35. V žádné z válečných zpráv se navíc neobjevila informace o tom, že by bylo sestřeleno nebo poškozeno byť jen jediné severokorejské letadlo. Dva dny před otištěním tohoto heroického textu o severokorejských letcích však přišel s možným vysvětlením jejich úspěchů redaktor Kamil Winter, jenž v jednom ze svých článků uvedl: „*»Odborníci« začínají vysvětlovat příčiny amerických neúspěchů. Korejská letadla jsou prý sice »zastaralá«, ale za stávajících podmínek se prý s nimi »lépe manévruje« než s americkými super-letadly. Jihokorejská vojska se prý příliš brzy zhroutila – proti očekávání jejich amerických instruktorů atd., atd.*“⁶⁰ Za povšimnutí zde stojí především opakované použití bočních uvozovek, pravděpodobně za účelem bagatelizace uvedených výrazů. Posledním typem reportů o válečném postupu zasluhujícím větší pozornost jsou články, v nichž byli Američané a Jihokorejci buďto nazýváni „fašisty“, a to – v případě Američanů – včetně přirovnávání k nacismu a činům nacistických válečných zločinců za 2. světové války, nebo jim byly přisuzovány právě nacistické praktiky. Navzdory těmto přirovnáním k nacistům ale striktně zůstávalo u označování za fašisty. Titulek jednoho z článků například hlásal: „*Američtí útočníci přiznávají porážky jihokorejských fašistů*“⁶¹, v celém textu však již slovo „fašista“ znovu nezaznělo. V závěru července, kdy již americká armáda bránila pouze minimální kus korejského území jen mírně přesahující hranice Pusanského perimetru, vyšel článek *Korejská lidová armáda svírá kruh kolem americké základny Pusanu*, jehož dílčí součástí byl text: „*Americké koncentrační tábory v Koreji: Dopisovatel listu New York Times v Koreji Johnston sděluje, že na území, které v jižní Koreje ještě ovládají Američané, je 58 koncentračních táborů: bylo do nich*

⁵⁹ Další postup korejské lidové armády. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 166. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁶⁰ Tvář amerických útočníků v Koreji: Kdo začal?. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 164. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁶¹ Američtí útočníci přiznávají porážky jihokorejských fašistů. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 159. ISSN 0032-6569. s. 2.

nahnáno asi 379.000 Korejců, mezi kterými se již začínají šířit různé epidemie.“⁶² Zde stojí za zmínku fakt, že americké jednotky měly v této době kontrolu nad územím, jehož rozloha dle jednoduché matematické kalkulace nemohla přesahovat 11.000 km² (Pusanský perimetr měřil 140 mil, tedy zhruba 225 kilometrů⁶³), což je přibližně osmina rozlohy Jižní Koreje či pro lepší představivost necelá sedmina rozlohy České republiky.

Třetí z kategorií, u níž již ovšem v porovnání se dvěma předchozími dosahovaly příspěvky menší intenzity a s jednou výjimkou se objevovaly výhradně na konci června a v první polovině července, můžeme označit jako **prohlášení a provolání**. Tato prohlášení si nekladla za cíl přinést čtenářům deníku nové informace, nýbrž byla spíše rekapitulačního a ujišťujícího charakteru, aby po jejich přečtení ozřejmilo, která strana je ve vzniklém konfliktu onou ublíženo a trpící a která strana a proč konflikt vyvolala. Příkladem poměrně běžného článku tohoto typu byl *Projev ministra zahraničí Korejské lidové republiky Pak Hen-jena*, v němž severokorejský politik na úvod rekapituluje nedávné události (zapojení leteckých a námořních jednotek USA do bojů a poté zapojení i pozemních jednotek), následně po většinu textu hovoří o historii amerického vměšování a motivech pro spolupráci s I Süngmanem a celý článek zakončuje slovy: „*Nepodaří se jim však zastrašit svobodmilovný korejský lid. V odpověď na drzou agresi USA se korejský lid ještě těsněji semkne pod praporem Korejské lidové demokratické republiky a zesílí svůj svatý boj za svobodu, jednotu a nezávislost vlasti.*“⁶⁴ Z ustáleného stylu podobných projevů poněkud vybočovalo *Prohlášení náměstka ministra zahraničí SSSR A. Gromyka*, a to především svým rozsahem. Neboť zatímco například výše uvedený projev Pak Hen-jena zabíral přibližně desetinu stránky, Gromykovo prohlášení zabralo rovnou polovinu. Odhadnout měřítko přitom nebylo nijak obtížné, oba tyto články se totiž nacházely na téže straně. Gromyko přistupuje k celé záležitosti velmi komplexním způsobem a v textu se postupně dotýká dlouhodobosti válečných příprav amerických imperialistů, porušení Charty OSN, zneužívání Rady bezpečnosti OSN, názvosloví americké intervence z hlediska problematiky jejího označení jako „policejní akce“, popisuje skutečné cíle Američanů v Koreji a na závěr vyjadřuje *stanovisko sovětské vlády k politice hrubého vměšování vlády*

⁶² Korejská lidová armáda svírá kruh kolem americké základny Pusanu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 178. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁶³ Viz například EDWARDS, Paul M. *The Korean War*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2006b. 210 str. ISBN 0-313-33248-7. s. 20.

⁶⁴ Projev ministra zahraničí Korejské lidové republiky Pak Hen-jena. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 157. ISSN 0032-6569. s. 2.

USA v Koreji, v němž kromě jiného ujišťuje, že „sovětská vláda se důsledně přidržuje politiky upevnění míru na celém světě a své tradiční zásady nezasahování do vnitřních záležitostí jiných států“.⁶⁵ Presentování politiky nevměšování ostatně nebylo od Gromyka ničím novým. Obdobně se vyjadřoval již v článku z 1. července, kdy reagoval na dopis velvyslance USA v Moskvě Alana Kirka žádající SSSR o přimluvu ke stažení severokorejských vojsk těmito slovy: „1. Podle spolehlivých údajů sovětské vlády byly události odehrávající se v Koreji vyprovokovány útokem vojsk jihokorejských úřadů na pohraniční okresy severní Koreje. Odpovědnost za tyto události padá proto na jihokorejské úřady a na ty, kdož stojí za jejich zády. 2. Sovětská vláda, jak známo, odvolala svá vojska z Koreje dříve, než tak učinila vláda USA, a tím potvrdila svou tradiční zásadu nevměšování do vnitřních záležitostí jiných států. Sovětská vláda se drží i nyní zásady o nepřipustnosti zasahování cizích velmocí do vnitřních záležitostí Koreje.“⁶⁶ Provolání Kim Ir-sena z 11. července potom pro změnu dodržovalo jednotnou komunistickou rétoriku směřující k přirovnávání americké vojenské a politické generality k nacistům, v tomto konkrétním případě k Adolfu Hitlerovi. Nutno však dodat, že forma, kterou tak severokorejský vůdce činil, se shodovala s výše uvedeným případem, kdy určitý úsek článku s vlastním podtitulkem hlásal poněkud odlišné informace, než jaké by se po přečtení tohoto nadpisu daly očekávat. V úseku textu s podtitulkem *Američtí imperialisté ve šlépějích Hitlera* se totiž kromě jiného pravilo: „Dokonce i když shazují na hlavy Korejců bomby, američtí imperialisté říkají, že to dělají ve jménu míru. Tím však nikoho neoklamou. Této agresivní metody již používali i předchůdci amerického imperialismu, hitlerovští fašisté a japonští imperialisté. Jak je známo, Hitler říkal: »Hovořím-li o míru, myslím na válku.« Japonští imperialisté zakrývali svou agresi lživými prohlášení »o míru v Asii«. 29. srpna 1930 řekl japonský císař ve svém denním rozkaze, že Japonsko anektuje Koreu proto, aby byl na Východě ustaven trvalý mír. Vysvětloval anexi tím, že prý Korea ohrožovala mír na Východě.“⁶⁷ Zmínku zasluhuje též Provolání vrchního velitele korejské

⁶⁵ Prohlášení náměstka ministra zahraniční SSSR A. Gromyka. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 157. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁶⁶ SSSR zamítl americký návrh na vměšování do vnitřních záležitostí Koreje. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 155. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁶⁷ Všechn korejský lid bude bojovat proti americké agresi až do konečného vítězství: Provolání vrchního velitele korejské lidové armády Kim Ir-sena ke korejskému lidu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 162. ISSN 0032-6569. s. 2.

lidové armády Kim Ir-sena k velitelům jihokorejské armády z 20. července,⁶⁸ v němž Kim vyzývá velitele jihokorejské armády ke kolaboraci.

Tři výše uvedené kategorie článků referujících o situaci v Koreji byly těmi jednoznačně stěžejními z hlediska četnosti výskytu. Kromě nich je však možné kategorizovat ještě tři další typy zpráv, jež měly řadu společných rysů, ale jejich zastoupení na stránkách Rudého práva nedosahovalo takové četnosti (přibližně jeden článek týdně). První z těchto méně využitých kategorií bychom mohli nazvat **kritika Rady bezpečnosti OSN a jejích členů**. Zpochybňování rozhodnutí Rady bezpečnosti se projevovalo například formou otištění telegramu ministra zahraničních věcí ČSR Viliama Širokého generálnímu tajemníkovi OSN Trygve Liemu s výrazným titulkem na úvodní straně *Rozhodnutí Rady bezpečnosti o Koreji je nezákonné* a textem: „*Odvolává se na Vaše telegramy ze dne 25. a 27. června, v nichž jste oznámil rozhodnutí Rady bezpečnosti o Koreji ze dne 25. a 27. června 1950, mám čest prohlásit jménem vlády republiky Československé toto: Rozhodnutí, přijatá bez účasti dvou stálých členů Rady bezpečnosti, Sovětského svazu a Číny, ale za přítomnosti zástupce kuomintanské skupiny, který není oprávněn zastupovat Čínu, tedy bez nutné jednomyslnosti všech stálých členů Rady bezpečnosti, jsou nezákonná.*“⁶⁹ Jiné kritické texty však byly o poznání radikálnější. Z článku *Trygve Lie – vykonavatel příkazů Wall Streetu* vyplývá, že dokud generální tajemník OSN kritizoval nově vzniklou Severoatlantickou alianci, byl všemi uznáván a respektován, ale „*od té doby (co zmínil své výroky a uvedl, že byly špatně pochopeny) činil generální tajemník OSN vše, aby přeměnil sekretariát OSN na filiálku ministerstva zahraničních věcí USA.*“ Článek graduje posledním odstavcem začínajícím těmito slovy: „*Trygve Lie pomáhá zrádně Trumanovi a Achesonovi ničit Organizaci spojených národů, podporuje americké útočníky, kteří se snaží, jak správně napsal vůdce italské socialistické strany Pietro Nenni, přeměnit Organizaci spojených národů na patolízalské psy, které Truman povede na provázku, kam bude chtít.*“⁷⁰ Pomyslnou laťku radikálnosti pak ještě stupňuje z moskevské Pravdy převzatý článek redaktora Konstantina Simonova s titulkem *Krvaví hlupáci*. Simonov jej začíná slovy: „*Dne 27. června 1950 v Lake Success na zasedání Rady bezpečnosti se*

⁶⁸ Provolání vrchního velitele korejské lidové armády Kim Ir-sena k velitelům jihokorejské armády. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 170. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁶⁹ Rozhodnutí Rady bezpečnosti o Koreji je nezákonné. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 154. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁷⁰ Trygve Lie – vykonavatel příkazů Wall Streetu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 162. ISSN 0032-6569. s. 3.

6 málovážených gentlemanů usneslo, ani ne tak na historickém, jako hysterickém a krvavém rozhodnutí o vojenském přepadení korejského národa.“ Následně přechází k přirovnání k postavám z řecké mytologie a vyjmenování konkrétních osob doplněné o komentář: „když jsme uvedli jejich jména a rovněž jména zemí, které byly poctěny tím, že se tito hlupáci na jejich území narodili...“, aby vzápětí věnoval každému z těchto „hlupáků“ minimálně jeden odstavec, v němž vysvětluje, proč je dotýčný oním hlupákem. Největším trnem v oku je autorovi zjevně Američan Warren Austin, jehož osobou se zabývá v podstatné části celého textu, stejně jako v závěrečném odstavci ve znění: „A na korejský národ zatím dopadají americké bomby. Korejská matka tiskne ke své hrudi rozdrásané tělíčko dítěte a krvavý hlupák Austin mluví a mluví.“⁷¹ V přímém kontrastu s podobnými výrazy a rétorikou je 12. července vydaný od TASS převzatý článek *Nové „rozhodnutí“ Rady bezpečnosti je přímou podporou útoku proti korejskému lidu*⁷² citující schválený text rezoluce Rady bezpečnosti OSN ze 7. července, aniž by jakkoliv upravoval nebo dementoval skutečnost, že agresorem je KLR, což platí i o druhé části článku – vyjádření sovětské vlády – které se omezuje na pouhé konstatování, že i tato rezoluce, stejně jako předchozí z konce června, je v rozporu s Chartou OSN.

Součástí všech výše uvedených typů zpráv bývala nezdárka též **obvinění Spojených států z rozpoutání konfliktu** a barvitý **výčet motivů**, které USA k tomuto činu vedly. Texty s tímto motivem však nebyly pouze dílčí součástí větších článků, ale objevovaly se na stránkách Rudého práva i samostatně, ve více či méně invektivní formě. Článek *Jak se připravovala agrese proti Korejské lidově demokratické republice* argumentuje mj. návštěvou Dulles v Jižní Koreji a přítomností poradenské skupiny KMAG, jež měla trénovat jihokorejskou armádu. Výsledky tohoto tréninku opírá o vyjádření dopisovatele New York Times jménem Sullivan: „Dopisovatel listu New York Times Sullivan, který byl nedávno v Koreji, psal z Hong Kongu: »Ze všech cizích vojsk vycvičených americkými důstojníky jsou jihokorejská vojska nejvíce amerikanizovaná. Nosí vojenskou uniformu amerického střihu, jezdí v amerických automobilech a nosí zbraně vyrobené Američany.« (...) Sullivan přiznává, že Spojené státy plně kontrolují loutkové ozbrojené síly v Jižní Koreji a píše »500 amerických vojenských poradců má své stoly v celém ministerstvu národní obrany. Jsou rovněž přiřazeni k jihokorejským jednotkám, dokonce i k jednotlivým

⁷¹ Krvaví hlupáci. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 166. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁷² Nové „rozhodnutí“ Rady bezpečnosti je přímou podporou útoku proti korejskému lidu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 163. ISSN 0032-6569. s. 2.

plukům a někdy i praporům.« (...) V projevu proneseném Národním shromáždění 19. června, kdy Dulles navštívil Seoul, vyzval Li Syn-man k horké válce proti Severní Koreji. Dopisovatel listu *New York Times* Sullivan musel 26. června přiznat, že téměř všechny řeči o válce vycházejí od jihokorejských vůdců. (...) Sullivan připomíná Li Syn-manovu řeč pronesenou 1. března a píše: »V řadě případů dával Li Syn-man na srozuměnou, že jeho armáda podnikne útok, jakmile dá Washington svůj souhlas.«⁷³ V jednom z článků⁷⁴ vypráví zajatý jihokorejský poručík Han So-han, že celá akce byla Američany připravována více než rok a že jihokorejští vojáci byli ujišťováni o rychlé porážce KLDK, zatímco jiný text,⁷⁵ otištěný o dva dny později, přináší nezvratné důkazy o americkém vyzbrojování Jižních Korejců již od července 1949 a v závěru doplňuje, že jedním z motivů pro americkou invenci v Koreji je těžba nerostných surovin, zejména wolframu. Výrazně útočnější podobu má komentář Kamila Wintera, v němž se autor ani tak nesnaží o reálnou argumentaci, jako spíše argumentaci formou demagogie, jak je ostatně v jeho člancích zvykem. Zaznívají zde například takové výroky jako: „*A dnes troubí rozhlas amerických útočníků do světa, že to začali »severokorejští komunisté«. Co by dali wallstreetští monopolisté za to, kdyby mohli zničit tu spoustu dokumentů, dokazující, že zločinný útok v Koreji zahájily fašistické loutky Li Syn-mana na přímý americký rozkaz!*“ nebo „*»Daily Telegraph« se domnívá, že »jmenování MacArthura odstraňuje poslední možnost Rusů, aby obviňovali Američany z války na Koreji!*« To je asi tak, jako kdyby byl prohlášen na žádost Morgana a Rockefellera Hitler za svatého a tím by zřejmě byla »odstraněna poslední možnost Rusů, aby jej obviňovali z rozpoutání zločinné války.«⁷⁶ Dílčí součástí dokazování toho, že za útokem opravdu stojí Američané, byla kritika americké (imperialistické) propagandy. Ta se projevovala buď přímou formou v podobě vyvracení „propagandistických“ tvrzení („*Imperialistická propaganda v tisku a rozhlase kapitalistických zemí pokračuje ve lživé kampani, která se pokouší vyvolat dojem, že k válce v Koreji došlo v důsledku »ozbrojeného útoku vojsk ze severní*

⁷³ Jak se připravovala agrese proti Korejské lidově demokratické republice. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 154. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁷⁴ Jak se připravoval „Oddíl dvou tygrů“ na přepadení severní Koreje. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 158. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁷⁵ Další důkazy o přípravách americké agrese v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 160. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁷⁶ Tvář amerických útočníků v Koreji: Kdo začal?. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 164. ISSN 0032-6569. s. 2.

Koreje«.),⁷⁷ nebo formou nepřímou za využití argumentačních klamů. Za příklad druhého ze způsobů můžeme využít příspěvek ze 14. července,⁷⁸ v němž RP pomocí dvou fotografií, jedné (údajně falešné) z periodika Daily Express a druhé (údajně pravé) z listu Daily Worker, dokazuje, že imperialistická propaganda účelově zneužila fotografii korejského dítěte. Nelze samozřejmě s určitostí potvrdit, že se komunistická propaganda při této kontrapropagandě mýlila a „imperialisté“ fotografii dítěte skutečně nezneužili, zároveň však lze jen stěží dokázat, která z fotografií, a zda alespoň jedna z nich, byla pravá (viz obrázek 1).

Obrázek 1: Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 165. ISSN 0032-6569. s. 2; převzato z digitalizovaného archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Závěrečným typem článků, které je možné v rámci sledovaného období pro jejich společné rysy a ideologickou myšlenku zařadit do jedné kategorie, jsou **zprávy o blahobytu lidí v „osvobozených“ oblastech**, vítání severokorejské armády apod. Tento typ článků se na

⁷⁷ Skutečnosti vyvracející lži imperialistů o válce v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 161. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁷⁸ Imperialistická propaganda opět usvědčena ze lži. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 165. ISSN 0032-6569. s. 2.

stránkách Rudého práva pochopitelně začal objevovat až ve druhé polovině července, zato však s pravidelností v podobě jednoho až dvou textů týdně. Nutno však podotknout, že některé z nich dnes působí spíše ironicky. Za příklad zde může sloužit zpráva: „*Kulturní život v osvobozeném Seoulu se obnovuje. V kinech, v nichž byl obnoven provoz, se předvádějí sovětské filmy, jako na. př. Čapajev, Setkání na Labi, Stalingrandská bitva aj. Kina, v nichž sovětské filmy předvádějí, jsou naplněna do posledního místa. V seoulských školách bylo obnoveno vyučování.*“⁷⁹ Jen těžko můžeme Severokorejce kritizovat za obnovení provozu kin, o jejichž počtu by se dalo polemizovat, ale není úplně obtížné si představit, že pokud kolem potencionálních návštěvníků těchto kin zuřila válka, válečné filmy, mezi něž patří všechny tři shora uvedené, byly tím posledním žánrem, o jehož sledování by lidé měli stát. Bereme ale samozřejmě v potaz příklady válečného hrdinství zobrazované v těchto filmech, což můžeme považovat za pravděpodobný účel jejich promítání. Jiné zprávy z této kategorie už prezentují o poznání pravděpodobnější výstupy. Článek *Ze svobodné Koreje* popisuje, kterak „*presidium Nejvyššího lidového shromáždění Korejské lidově demokratické republiky rozhodlo, aby byly uspořádány volby do okresních, obecních a vesnických lidových výborů osvobozených oblastí jižní Koreje*“, jihokorejští rolníci budou ochotně zásobovat severokorejskou armádu nebo že „*mnoho vojáků jihokorejské loutkové »armády národní obrany«, kteří padli do zajetí korejské lidové armády, prohlásilo, že se chtějí vrátit na frontu a odčinit své hříchy z minulosti tím, že budou ničit nepřátele korejského lidu*“.⁸⁰ Až idylicky potom působí o dalších devět dní později vydaný článek *V osvobozeném Seoulu*, v němž se mj. píše: „*Bouřlivý život kypí nyní v hlavním městě Korejské lidově demokratické republiky – Seoulu. Zvoní tramvaje, které už jezdily 4. den po osvobození; ulicemi projíždění auta. Podniky zahajují výrobu jeden za druhým. Budovatelé přistoupili k práci. Upravují cesty a chodníky. Stavějí se již nové dělnické domy a velký obytný dům. V divadlech, biografech, v obchodě, všude je ruch. Do Seolu přijeli z Fenjanu hosté – divadelní umělci.*“⁸¹ Ať již měly podobné články jakoukoliv formu, jejich cíl byl jednotný – ujistit čtenáře o tom, že lidé na území obsazeném severokorejskou armádou se mají výrazně lépe než obyvatelé území pod kontrolou Jihokorejců a Američanů.

⁷⁹ Z osvobozených oblastí Koreje. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 167. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁸⁰ Ze svobodné Koreje. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 168. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁸¹ V osvobozeném Seoulu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 176. ISSN 0032-6569. s. 2.

Zřejmé rysy, na jejichž základě by se dala formulovat určitá typologizace, měly samozřejmě i jiné články s tematikou zaměřenou buďto přímo na Koreu, nebo zmiňující Koreu pouze okrajově v rámci komplexnějšího celku fokusovaného na podporu stranické ideologie či dehonestaci ideologie protivníka. Ve sledovaném období však textů, z nichž by mohla být nějaká kategorie utvořena, vyšlo až příliš malé množství. Absence možnosti kategorizovat nicméně zdaleka nesnižuje míru pozornosti, jež dané výstupy deníku zasluhují. Na principu pregnantní ilustrace binární opozice byly kupříkladu postaveny dva články z konce července, oba shodně velebící osobu Stalina, a co především, oba postavené na odpovědi Stalina na dopis indického ministerského předsedy Jawaharlala (Pandita) Nehru o mírovém vyřešení korejské otázky včetně několika Stalinových citací. Rozdílnost obou článků tkvěla kromě jejich původu (první byl převzat z moskevské Pravdy od redaktora J. Z. Viktorova a druhý z časopisu Za trvalý mír, za lidovou demokracii) v zacílení na konkrétní tváře strany protivníka v jednom případě a kritice imperialismu jako takového ve druhém případě. V prvním z článků tak zazněly mj. argumenty jako: *„Achesonovo odmítnutí návrhu indického ministerského předsedy na mírové uspořádání korejské otázky prostřednictvím Rady bezpečnosti v jejím zákonném složení je jasným svědectvím neochoty Spojených států připustit, aby Rada bezpečnosti obnovila svou činnost na základě statutu Organizace spojených národů“*, nebo: *„Truman dává jasně na srozuměnou, že nastává silný tlak na marshallisované země, na všechny členy agresivního Atlantického paktu, aby byly donuceny přijmout účast v závodech ve zbrojení. Zamítnutí mírové iniciativy indického ministerského předsedy vládou USA, program ještě větší honby za zbrojením, který byl rozvinut v Trumanově poselství, jsou novými důkazy toho, že američtí podněcovatelé války zamýšlejí ještě rozšířit rozměry své agrese“*.⁸² Ve druhém z textů zaznívá mj. tato forma argumentace: *„Celý svět – praví soudruh Stalin – měl možnost se přesvědčit nejen o síle sovětského státu, nýbrž i o spravedlivém charakteru jeho politiky, spočívající na uznávání rovnoprávnosti všech národů, na respektování jejich svobody a nezávislosti. Není žádných důvodů k pochybnostem o tom, že Sovětský svaz bude i nadále věrný své politice, politice míru a bezpečnosti, politice rovnoprávnosti a přátelství národu.“* Opozitem je popis strany protivníka následujícím způsobem: *„Dravý americký imperialismus, usilující o uskutečnění šílených plánů na nastolení své světové nadvlády, se pokouší diktátem, hrozbami, vydíráním, zastrásováním a konečně ohněm a mečem vnutit svou vůli jiným národům, učinit je svými otroky, zašlapat v prach posvátné, nezadatelné*

⁸² Linie míru a linie války. Praha. 1950, roč. 30, č. 175. ISSN 0032-6569. s. 2.

*právo národu na národní nezávislost a svobodu.*⁸³ Zmínku zasluhují též další z komentářů Kamila Wintera,⁸⁴ v němž je možné vypořádat hned několik z typických rysů propagandy jako vytváření nových slov („*žikampaň*“), využívání tzv. obecně platných pravd („*Tento manévr je tak průhledný, že nemůže nikoho oklamat*“) či kvaziargumentace („... *Dulles řekl v předvečer útoku jihokorejskému loutkovému parlamentu, že »kompromis s komunismem by vedl ke katastrofě«*“) a značně ofenzivní článek *Vrah z Filadelfie* převzatý od redaktorky Iriny Volkove z moskevské Pravdy, kde autorka zvládá jednou větou demonstrovat kvality jedné strany a ironizovat tu druhou („*Ptáme se, jak je to možné, že on, zkušený vojenský letec, upadl do zajetí? Skrz zuby procedil: »Bijí se jako lvi, tihle Korejci...«*“) a v závěru přidat na city hrající varování: „*Nechť vědí americké matky: jejich syny, kteří vstoupili na korejskou půdu, čeká pouze jedno z dvojího: bídná smrt nebo potupné zajetí.*“⁸⁵ Nutno též podotknout, že novinové články nebyly jediným druhem komunikátů vyskytujícím se na stránkách Rudého práva. Jedním z dalších druhů byly karikatury, jichž v periodiku objevilo s protiamerickou tematikou hned několik. 30. června⁸⁶ to byly pod lupou zobrazené mandelinky bramborové s lidskými hlavami patřícími pravděpodobně Achesonovi, Trumanovi a MacArthurovi převzaté z časopisu *Za trvalý mír, za lidovou demokracii*, 16. července⁸⁷ Američan (pravděpodobně Truman) nejprve vyhozený z čínských dveří a následně násilím odmítnutý v korejském okně a konečně 23. července⁸⁸ hlava pravděpodobně tzv. strýčka Sama polykající Koreu, na níž stojí korejský voják puškou a láme Samovi zuby. Autorem obou těchto nepřevzatých karikatur byl kreslíř Leo Haas. Došlo též na básně. Hned na titulní straně se 23. července objevila krátká báseň Viléma Závady *Korea*:

*„Korea, sestra Číny,
hanebně znásilněna
lupiči z divočiny,
nikdy však přemožena,*

Korea, sestra Číny,

⁸³ Dva tábory – dvě politiky. Praha. 1950, roč. 30, č. 179. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁸⁴ Otevřená agrese. Praha. 1950, roč. 30, č. 156. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁸⁵ Vrah z Filadelfie. Praha. 1950, roč. 30, č. 171. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁸⁶ Karikatura: Pravá tvář mandelinky bramborové. Praha. 1950, roč. 30, č. 154. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁸⁷ Karikatura: Dveřmi vyletěl a nyní to zkouší oknem u souseda. Praha. 1950, roč. 30, č. 167. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁸⁸ Karikatura: Sousto, na němž se lámou zuby. Praha. 1950, roč. 30, č. 173. ISSN 0032-6569. s. 3.

*statečná, hloubavá,
ze svých chatrčí z hlíny
už v ohni povstává,*

*celá se rozední
přes dým a přes bouře.
Barbary poslední
zažene do moře.*⁸⁹

O čtyři dny později pro změnu patřila celá třetí strana RP korejskému umění, přičemž na přibližně 40 % stránky se nacházela báseň Pèktusan oslavující sopku a zároveň nejvyšší horu Koreji, na jejímž úpatí se dle severokorejských zdrojů⁹⁰ narodil Kim Ir-senův syn Kim Čong-il, ačkoliv z jiných světových zdrojů⁹¹ vyplývá, že jeho rodiště se nacházelo na území Sovětského svazu.

Severní Korea byla v úvodních týdnech války ve výrazné výhodě a kromě několika dílčích neúspěchů, především ve vzduchu a na moři, měla nad soupeřem jasnou převahu. Tomu odpovídal i styl zpráv v Rudém právu, které neúspěchy amerických jednotek často ani nemuselo zveličovat, a když například popisovalo, že američtí vojáci ani nevědí, proč v Koreji jsou, a jejich morálka je naprosto minimální, dle dostupné literatury bylo velmi blízko skutečnosti. Vzhledem k minimálnímu množství severokorejských ztrát v tomto období je ani nebylo zapotřebí výrazněji maskovat, byť na maskování reálně docházet muselo, uvážíme-li, že v žádném z článků se neobjevila zmínka o jediném sestřeleném severokorejském letadle nebo zabitém vojákově. Rudému právu tak stačilo udržovat linii relativně pravdivých informací, opakovaně ujišťovat, že agresorem celého konfliktu jsou Spojené státy a přidávat k těmto ujištěním další a další argumenty, které ovšem někdy – především v člancích Kamila Wintera – měly charakter argumentačních klamů (domnělá prohlášení a dokumenty, reakce zahraničních reportérů vytržené z kontextu apod.). Deník rovněž vhodně využil období léta a na zprávy o sklizni a budování dokázal vyprodukovat enormní množství obsahu spojeného se situací v Koreji. K obrazu Američanů coby agresorů do jisté míry přispěly též obrazové příspěvky ať ve formě upozorňování na

⁸⁹ Korea. Praha. 1950, roč. 30, č. 173. ISSN 0032-6569. s. 1.

⁹⁰ Kim Jong Il - Brief History. FOREIGN LANGUAGES PUBLISHING HOUSE PYONGYANG, KOREA 1994 (1998). 159 str. s. 1.

⁹¹ Viz např.: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/1907197.stm>

propagandu v podobě upravených fotografií, nebo karikatur, zatímco básně bych v Československém periodiku označil spíše za redundantní. Jejich úlohou nejspíše bylo navodit dojem, že Korea je důležitá i pro Čechoslováky, k tomu ale primárně sloužily právě zemědělsko-budovatelské články či provolání ministra zahraničních věcí apod. Básně této rétorice z dnešní perspektivy dodávaly spíše nádech absurdnosti, jejich motiv byl nicméně pochopitelný. Poněkud překvapivým zjištěním je, že se RP více nesnažilo dementovat „americkou“ verzi o tom, kdo na koho skutečně zaútočil, ba dokonce že tuto verzi citující texty podléhaly pouze minimální cenzuře. Reakce na pravdivé informace o agresorské straně se tak většinou omezovaly na inzultaci Rady bezpečnosti OSN a ujišťování, že SSSR se v celé záležitosti odmítá angažovat.

4. Průběh války

Kapitola *Průběh války* se zabývá válečným děním v pravém slova smyslu. Determinuje tedy události, jež měly na Korejskou válku vliv především po bojové stránce, což samozřejmě ve výsledku ovlivňovalo i diplomatické akty. Zde uvedené období začíná v srpnu 1950 úspěšnou obranou Pusanského perimetru, jež vyvrcholila operací Chromite, tedy vyložením vojsk OSN v Inčchonu způsobivším první významný obrat ve válce, a končí neúspěchem páté čínské ofenzivy na přelomu května a června 1951. Po stránce monitoringu Rudého práva zde dochází k reflexi období druhé poloviny září 1950 s mírným přesahem do října, která definitivně způsobila zkrácení zkoumaných period v práci na pětidenní cykly. V podkapitolách věnujících se čínskému zapojení do války a výměně vrchního velitele vojsk OSN jsou tyto cykly celkem čtyři. Součtem 20 sledovaných dní je přesto dostačujícím počtem na náležitou interpretaci obsahu Rudého práva v těchto obdobích.

4.1. Bitva o Pusanský perimetr a operace Chromite

4.1.1. V literatuře

Následující kapitola bude primárně navazovat na předchozí kapitolu zakončenou 31. červencem 1950. V tomto případě je totiž potřeba pracovat s faktem, že na rozdíl od dalších úseků války, jež budu popisovat, vzdálených od sebe někdy i více než půl roku a jasně charakteristických pro svůj průběh a jakési postavení mezi klíčovými událostmi

války, první kapitola byla ukončena po pěti týdnech války z čistě praktického důvodu v podobě monitoringu právě těchto úvodních týdnů v deníku Rudé právo. Pokud bychom si ale chtěli dění v Korejské válce rozdělit do určitých na sebe navazujících období, to úplně první by pravděpodobně končilo na sklonku září, po zhruba třech měsících po útoku severokorejské armády. Právě zbylou část této počáteční válečné periody budu reflektovat v této kapitole, neboť, jak píše Dvorchak, „v žáru pozdního léta 1950 byly vybojovány nejtěžší boje Korejské války“ (Dvorchak, 1996, str. 31). Od kritického výchozího postavení se tak postupně přeneseme k prvním ofenzivním akcím vojsk OSN a vytrvávající obraně Pusanského perimetru až k veleúspěšné operaci Chromite, která, jak níže vysvětluji, mohla potencionálně ukončit válku už v jejím začátku.

Úvod srpna se kromě vojenských událostí nesl ve znamení návratu sovětského zástupce do Rady bezpečnosti OSN, kde začal bezprostředně argumentovat, že předchozí rezoluce jsou kvůli absenci SSSR neplatné. Avšak 3. srpna, jak dodává Catchpole, Sověti změnili taktiku a tvrdili, že jde o občanskou válku, a intervence OSN je tedy nezákonná, což byl argument, který označila Rada bezpečnosti za neudržitelný (Catchpole, 2003, str. 23). Na přelomu července a srpna 1950 byly z hlediska ovládané rozlohy korejského území síly OSN (v této době zatím stále pouze Jihokorejci a Američané) v nejhorším postavení za celou válku, kdy již ovládaly pouze území tzv. Pusanského perimetru, tedy část poloostrova o rozloze zhruba 11 000 km². Zdržovací boje americké 8. armády generála Waltona H. Walkera, která při ústupu za řeku Naktong utrpěla těžké ztráty, ale umožnily Američanům dopravit do Pusanu v průběhu července více než 300 000 tun vojenského materiálu. Další výraznou vzpruhu po stránkách materiální, vojenské a z velké části též morální, což bylo potřeba, neboť americká armáda byla v té době, jak referuje Dvorchak (1996, str. 33), tou nejhůře vycvičenou a nejméně motivovanou v dějinách, představovaly posily v podobě námořní pěchoty složené převážně z veteránů z války v Pacifiku, které se k 8. armádě připojily 2. srpna, a především 54 středních tanků M-4 Sherman, jež dorazily 1. srpna a okamžitě se osvědčily v akci. Ke 4. srpnu, kdy začala velká ofenziva Severokorejců, tak měl Walker k dispozici 141 808 mužů včetně 82 000 příslušníků jihokorejské armády, zatímco Severokorejci byla v té době zhruba polovina (Edwards, 2006a, str. 84). Severokorejci se pokusili o průlom Pusanského perimetru útokem na jihokorejskou pěší divizi. Dvorchak popisuje, že za vynucené pomoci venkovanů postavili na řece Naktongu z pytlů naplněných pískem a z olejových barelů improvizované ponořené mosty. Nebyly to přitom

zdaleka první zaznamenané škody na obyvatelstvu Jižní Koreje. OSN odhadla, že agresori na svém postupu k jihu zavraždili asi 26 000 Jihokorejců a jen v Tedžonu bylo nalezeno 5 000 popravených. 3. pěší severokorejská divize, která od Kim Ir-sena obdržela čestné označení „soulská“ za to, že jako první vstoupila do Soulu, překročila řeku hned 4. srpna. O čtyři dny později překonaly řeku také tanky T-34. Celkově severokorejský útok pronikl až do vzdálenosti 20 km od Tegu (Dvorchak, 1996, str. 33–36). Američanům se však jednotlivé vlny severokorejských útoků dařilo odrážet, tanky T-34 například zneškodnili svými tanky M-26, bezzákluzovými kanony a pancéřovými pěstmi ráže 89 mm, a 7. srpna 1950 vůbec poprvé v Korejské válce přešli do protiútoků. Jedny z nejtvrdějších bojů v oblasti Pusanského perimetru se, jak referuje Dvorchak, udály po 15. srpnu, kdy si jihokorejský generál Paik Sun-yup vyžádal posily od 10. pěší divize a 27. pěšího pluku americké 25. pěší divize, a Američané s Jihokorejci tak vůbec poprvé stanuli bok po boku v bojové akci. Do rána 19. srpna zatlačili Američané nepřítele zpět k řece. Severokorejská 4. pěší divize byla na útěku a jako bojová síla přestala prakticky existovat (Dvorchak, 1996, s. 38, 44). Generál Paik poté sehrál důležitou roli motivátora, když 20. srpna ráno za kritické situace nabudil své muže k odrazení nepřátelského útoku a opětovnému obsazení výšin. Američanům se poté v noci na 21. srpna podařilo odrazit pětihodinový útok a Jihokorejci následně do 24. srpna znovu obsadili všechny dosud ztracené pozice. V průběhu těchto bojů také došlo k jedné nepříliš šťastné události, kdy americká 1. jezdecká divize zničila most u Wegwanu, na němž se v tu chvíli nacházelo několik korejských uprchlíků přecházejících jej navzdory varování. U Wegwanu byla též 17. srpna odhalena další masová vražda amerických vojáků. 26 z nich bylo nalezeno s rukama svázanými za zády a těly prostřílenými kulkami ze samopalů.

Klíčovým obdobím defenzivy Pusanského perimetru bylo ustání závěrečné velké ofenzivy Severokorejců, která započala 31. srpna ve 23:30 večer. Přípravy na tento útok zabraly severokorejské armády několik posledních srpnových dní, během nichž zároveň ustaly boje. Dočasné období klidu bylo ve výsledku příhodné i pro jednotky OSN, k nimž se mezitím stačily přidat i vojáci dalších zemí mimo USA. Ačkoliv Attlee s pomocí váhal, nakonec k ní dal za podpory Bevina svolení 25. července, kdy již severokorejská armáda obsadila většinu Korejského poloostrova. Rozhodnutí bylo oznámeno 20. srpna. Téhož dne slíbili Francouzi posláni jednoho praporu a postupně následovaly též Austrálie, Nový Zéland, Kanada, Belgie, Nizozemsko a Turecko, přičemž indická polní nemocnice už byla

na cestě. Britská brigáda dorazila do Koreje 29. srpna. Američané zároveň průběžně přezbrojovali jihokorejskou armádu a na závěrečnou severokorejskou ofenzivu v bitvě o Pusanský perimetr již měli k dispozici též 70 nových tanků Patton. Catchpole sice usuzuje, že rozhodnutí severokorejského generála Kim Čcheka zaútočit na jednotky OSN na všech frontách bylo největší chybou operace (Catchpole, 2003, str. 44, 45), avšak reálně neměla vojska OSN s odvrácením této ofenzivy nikterak jednoduchý úkol, a to ani přes svoji stále větší početní převahu. Dvorchak sice popisuje, kterak při svém útoku z 2. září pronikla armáda KLDK až do města Jongčchon, jež však nebyla vzhledem k vyčerpání svých sil a docházejícím pohonným hmotám pro tanky T-34 schopna uhájit, načež mohl generál Walker 7. září vyhlásit: „*Naše linie již vydrží*“ (Dvorchak, 1996, str. 45), z jiných zdrojů však vyplývají poněkud odlišné informace. Cumings referuje, že po několika dnech severokorejské ofenzivy byla situace natolik kritická, že velitelství 8. armády se přesunulo z Tegu do Pusanu a prominentní Jihokorejci odjížděli z Pusanu na japonský ostrov Cušima. 9. září se potom nechal Kim Ir-sen slyšet, že válka dosáhla extrémně krutého a rozhodujícího stavu, což o dva dny později potvrdilo americké velení s prohlášením, že situace na frontové linii je nejnebezpečnější od doby, kdy byl perimetr ustanoven (Cumings, 2010, str. 30, 31). Obdobně se vyjadřuje též Appleman s tvrzením, že po dvou týdnech nejtěžších bojů války byla armáda OSN sotva schopná odvrátit hlavní vlny severokorejské ofenzivy (Appleman, 1992, str. 487). K 15. září dosahovaly americké ztráty 20 000 mužů, při čemž 4 280 bylo zabito (Cumings, 2010, str. 31).

Situace vojsk OSN uvnitř Pusanského perimetru byla do jisté míry zapříčiněna i **operací Chromite** naplánovanou na 15. září 1950. Šlo o smělý a mimořádně odvážný tah generála MacArthura, jenž mu však ve výsledku vzhledem ke svému naprostému úspěchu pouze přidal na prestiži. Z dostupných zdrojů můžeme soudit, že jiný velitel by si na podobný manévr s největší pravděpodobností netroufl. Catchpole ostatně interpretuje vyjádření velitelů amerického dělostřelectva, když se 12. srpna dozvěděli o místě plánovaného vylodění, takto: „*Sepsali jsme seznam všech přírodních i geografických překážek – a Inčchon je měl všechny!*“ (Catchpole, 2003, str. 49). Samotná operace, již velel generál Edward Almond, probíhala za minimálního severokorejského odporu. Američané nejprve zaútočili na ostrov Jonghungu, při čemž utrpěli ztrátu jednoho námořníka, následně za pouhých 77 minut obsadili ostrov Wolmido. Do půlnoci prvního dne pěší jednotky splnily všechny stanovené úkoly při ztrátách v podobě zhruba 20 zabitých a 170 zraněných vojáků

(v různých zdrojích se tyto počty mírně liší). Dvorchak referuje, že ráno 16. září se oba útočící pluky spojily a obsadily Inčchon, čímž si zajistily vítězství. Téhož dne přisunuli Severokorejci šest tanků T-34 a část pěchoty po soulské silnici. Spatřilo je šest letadel Corsair, která zničila tři tanky. Zbylé nepřátelské síly eliminovaly americké tanky, čímž severokorejský protiútok skončil (Dvorchak, 1996, str. 59–61). O den později vstoupil MacArthur na jihokorejské pobřeží, další den na to – 18. září – pak americké jednotky obsadily letiště v Kimpu a 5. pluk námořní pěchoty se dostal k jižnímu břehu Hanu. Následovalo obsazení soulského předměstí Jongdungpcha, z něhož poslední severokorejští vojáci uprchli na severní břeh řeky Han 22. září a připojili se k obráncům Soulu. Operace, jejímž cílem měl být průlom z Pusanského perimetru, odstartovala 16. září v 9:00. Dvorchak zmiňuje MacArthurův předpoklad, že Severokorejci začnou při vědomí nepřítele v týlu utíkat, vedení severokorejské armády však vojákům tuto informaci zatajilo, a ti tak bojovali stejně urputně jako vždy. Jakmile mohla vzlétnout letadla, shazovala letáky, v nichž bylo vojákům KLCDR objasněno jejich postavení. Zpráva byla doplněna mapou, která ukazovala výsledek operace u Inčchonu a zněla: „*VOJSKA OSN SE VYLODILA U INČCHONU! Důstojníci a vojáci severokorejské armády! Mohutné síly OSN se vylodily u Inčchonu a rychle postupují. Z této mapy můžete vidět, jak beznadějná je vaše situace. Vaše zásobovací linie jsou přerušeny, nikdo z vás již nemůže ustoupit na sever. Stojíte proti hrozivé přesile. Padesát tři států z padesáti devíti členských zemí OSN stojí proti vám. Převyšujeme vás v počtech vojsk, jejich vybavení i palebné síle. Vzdejte se, nebo zemřete. Přejděte na stranu OSN a dostane se vám jídla a okamžitě lékařské péče*“ (Dvorchak, 1996, str. 62, 63). Odpor vojáků KLCDR byl od 23. září pouze minimální, vojska 8. armády a 7. pěší divize se však potkaly až 27. září ráno. Catchpole připomíná jeden z nepovedených válečných manévřů, kdy se rota Argyllských 23. září pokusila o útok na Songsan. Nakonec musela ustupovat. Při ústupu si Britové z letadel pozabíjeli vlastní vojáky. Posmrtně byl řádem Viktoriiny růže vyznamenán major Kenneth Muir (Catchpole, 2003, str. 60). K Soulu postupovala americká armáda bezprostředně po obsazení Jongdungpcha, útok na centrum města však zahájila až po obsazení dostatečně výhodného postavení – 24. září. V následujících dnech se projevilo, dalo by se říci, až přehnané sebevědomí členů americké vojenské generality. 25. září večer oznámil generál Almond dobytí Soulu, ačkoliv město ještě zcela dobyto nebylo, den nato vydal prohlášení o osvobození Soulu i MacArthur. Catchpole k MacArthurově prohlášení dodává, že to nebylo naposledy, co vrchní velitel, vzdálený bojišti, vydával svou vlastní interpretaci

bojových akcí za realitu (Catchpole, 2003, str. 70). Reálně nicméně došlo k obsazení většiny města až 27. září a k definitivnímu osvobození o den později. 29. září potom MacArthur předal I Šungmanovi město oficiálně zpět. Stalin byl ze způsobu, jakým jednotky OSN dobily Inčchon, osvobodily Soul a prolomily frontu u Pusanu značně rozhořčený. Ve svém nařízení z 27. září kritizoval jak vedení severokorejské armády, tak jeho sovětské poradce v čele se Štykovem za neschopnost odhadnout situaci a vážnost vylodění amerických jednotek v Inčchonu. Rovněž kritizoval způsob, jakým Severokorejci používají sovětské tanky a vysvětloval, jak má vypadat jejich správné použití. V rozkazech nařídil organizovaný ústup k 38. rovnoběžce a vytvoření silných defenzivních pozic. Z reakce právě Štykova na jednání Kim Ir-sena, jak ji interpretuje Torkunov, je možné kromě jiného pozorovat Štykovův výrazný strach ze Stalina: „*Nejsem schopen poskytnout žádnou radu, jelikož neznám stav severokorejské armády a její přesné pozice. Nicméně považují za urgentní, aby Kim Il Sung zorganizoval obranu 38. rovnoběžky. (...) Chtěli požádat o radu, zda mají soudruhu Stalinovi poslat dopis. Řekl jsem jim, že v tomto ohledu jim nejsem schopen poradit. Vysvětlili mi, že dopis má obsahovat žádost o leteckou pomoc Severní Koreji, což je totéž, o co v dalším dopise žádají Mao Ce-tunga. (...) Můj názor je, že Kim Il Sung a Park Hon-young jsou velmi nervózní. Za současných složitých podmínek je z Kim Il Sunga a Park Hon-younga cítit vzrůstající zmatek a pesimismus*“ (Torkunov, 2000, str. 83).⁹²

Operace Chromite skončila naprostým úspěchem v podobě porážky notné části severokorejské armády. Dle Kissingera se ovšem přesně v tomto bodě ukázalo, že „*Amerika měla dlouho dobré problémy s koordinací vojenských a diplomatických aktivit. MacArthurův tah s vyloděním v Inčchonu vedl k nejosudnějším rozhodnutí v celé korejské válce. Jestliže měla Amerika někdy přizpůsobit vojenské cíle těm politickým, právě tehdy k tomu nastal vhodný čas. Nejlepším rozhodnutím by bývalo postoupit až k úzké šíji Korejského poloostrova, asi 160 km od hranice s Čínou, která by zahrnula 90 % obyvatelstva vč. hlavního města Severní Koreji Pchjongjangu. A bylo by dosaženo velkého*

⁹² Aj. orig.: „I cannot advise anything since I am not aware of the condition of the North Korean army and its exact location. However, I deem it urgent for Kim Il Sung to organize defense at the 38th parallel. (...) They want to ask for advice about sending a letter to comrade Stalin. I said that on this issue I could not advise them. They explained that the letter contained a request to help North Korea with aviation, a similar theme sounded in a letter they just sent to Mao Zedong. (...) My opinion is that Kim Il Sung and Park Hon-young are very nervous. In the present difficult circumstances one can feel the growing confusion and pessimism of Kim Il Sung and Park Hon-young.“

politického úspěchu, aniž by byla hozena rukavice Číně. Truman byl sice skvělý strateg, jako politický analytik však byl méně bystrý. Ignoroval historickou paměť Číňanů, kteří nezapomněli na japonskou invazi do Mandžuska vedenou po stejné trase přes Koreu“ (Kissinger, 1997, str. 246). Ještě 30. září 1950 obdržely Spojené státy první výraznější varování od Číňanů, když je předseda Státní rady Čou En-laj při svém vyjádření k situaci v Koreji označil za nejnebezpečnější nepřátele Číny. Přitom je, jak uvádí Catchpole, varoval, že pokud budou i nadále odpírat 500 mil. Číňanů členství v OSN, určitě to skončí rozbitými hlavami (Catchpole, 2003, str. 63). Fleming doplňuje, že ještě téhož dne vyzval americký delegát Warren Austin Spojené národy, aby odstranily nebezpečí nových aktů agrese tím, že znemožní agresivní síle, aby hledala útočiště za imaginární linií. Nešlo o šťastné označení, neboť jestliže byla 38. rovnoběžka imaginární, KLRD jejím překročením nic neporušila (Dvorchak, 1971, str. 137). První říjnový den pak dal MacArthur vrchnímu veliteli branné moci v KLRD ultimátum k ukončení bojů a složení zbraní. Hned následujícího dne bylo toto ultimátum Kim Ir-senem odmítnuto.

4.1.2. V Rudém právu

Jak vyplývá z výše uvedeného, období od začátku srpna do zhruba poloviny září znamenalo spíše jakýsi předvoj k budoucímu obratu ve vývoji Korejské války, reálný obrat v něm však zatím nenastával. Ačkoliv jednotky OSN se s dalšími posilami dostaly do početní převahy, odhodlaná severokorejská armáda je stále dostávala pod úporný tlak. Především z tohoto důvodu jsem se rozhodl reflektovat z Rudého práva až období od 15. září do 5. října 1950, kdy už začala být změna ve válečném vývoji patrná a, jak vyplývá z dostupných zdrojů, naprosto neoddiskutovatelná. Jako oporu pro opomenutí těchto přibližně šesti týdnů si dovoluji použít výše uvedený kvantifikační faktor zobrazující četnost zpráv o Korejské válce na titulní stránce deníku, která byla v srpnu ještě vyšší než v červenci. O tom, jak diametrální změně muselo na úvodní stránce RP dojít v souvislosti se zprávami z Koreji v prvních dvou zářijových týdnech, svědčí fakt, že ve sledovaném období se na ní již Korea neobjevila vůbec. Zdaleka přitom nelze tvrdit, že by ideologická náplň deníku měla v této době nějaké skutečně závažné téma typu procesu s Miladou Horákovou, které by na titulních stránkách mělo mít zákonitě přednost. Drtivá většina úvodních stran periodika se ve sledovaných třech týdnech zabývala tématy tvořícími naprosté základy ideologie. Články s budovatelskou tematikou tak doplňovaly ty o zemědělství, sklizni, někdy stavebnictví či těžbě. Tuto monotónnost narušila mezi 15.

a 22. zářím sebediagnostiky Rudého práva slavícího 30leté výročí a komunistického tisku celkově. Vrcholem těchto oslav bylo vydání z 21. září, kde oslavné texty, gratulace a upozorňování na důležitost Rudého práva zabíraly prvních 11 stran. Mezi těmito články vynikala třetí strana, na níž tehdejší československý prezident Klement Gottwald hovořil o tom, že „*úkolem tisku je zpravodajství pravdivé a věcné a soustavná uvědomovací práce*“ nebo že „*noviny mají být obrazem života a ukazatelem cesty, po které chceme jít*“.⁹³ Zbylými dvěma tématy, jež se přes budování dostala na titulní stranu, byla přivítání nových branců do československé armády a oslavy 1. výročí založení Čínské lidové republiky. Z celkové agendy deníku mě potom zaujalo vydání ze 24. září, v němž se nad celou třetí stranou nacházel nadpis *Sovětský lid přemění poušť v kvetoucí sady*⁹⁴ a obsah dále pojednával o stavbě Turkmenského průplavu a na čtvrté straně figuroval text s titulkem *Boj SSSR za využití atomové energie k štěstí lidstva*.⁹⁵ Důvodem mého zaujetí je na dnešní dobu velmi ironické vyznění kombinace těchto dvou zpráv s fakty o fatálním znečištění jezera Karačaj, do něhož Sověti již od roku 1951 vyváželi radioaktivní odpad z kombinátu Majak, a vytvořili tak nejvíce znečištěné místo na Zemi. K agendě Korejské války můžeme říci, že se výrazně snížila její diverzifikace. Zatímco v předchozím sledovaném období bylo možné najít minimálně šest kategorií zpráv, v tomto případě z nich již zůstaly pouze tři: zprávy o válečném dění, jednání OSN a obviňování Američanů z válečných příprav, bombardování apod. Jakékoliv další texty o Koreji byly buďto výjimečné, nebo značně provázané či kombinující tyto kategorie. Téměř vymizela též autorská rozmanitost. Většina textů pocházela od TASS, zřídka se na stránkách RP objevily články od ČTK a jakýkoliv další zdroj byl potom naprosto raritní. Jak již uvádím výše, korejská tematika – počítaje k ní i zprávy z OSN – zcela vymizela z titulních stran, ale zpravidla se objevovala na druhé či v případě delších textů i třetí, popř. dalších stranách. S přibývajícím časem bylo ovšem i zde možné pozorovat pozvolnou proměnu umístění textů o Koreji, kdy se z horní poloviny druhé strany přesouvaly do té dolní a zároveň se, především v případě referencí o válečném dění, zřetelně zkracovaly.

⁹³ Úkolem tisku je zpravodajství pravdivé a věcné a soustavná uvědomovací práce; Noviny mají být obrazem života a ukazatelem cesty, po které chceme jít. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 224. ISSN 0032-6569. s. 3.

⁹⁴ Sovětský lid přemění poušť v kvetoucí sady. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 227. ISSN 0032-6569. s. 3.

⁹⁵ Boj SSSR za využití atomové energie k štěstí lidstva. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 227. ISSN 0032-6569. s. 4.

Po technické stránce bych rád uvedl, že pokud u zprávy v této kapitole neuvádím jiného autora, je autorství buďto nerelevantní (minimum případů), nebo jím byla TASS.

Bližší popis zahajují kategorií **zpráv o válečném dění**, kde je hned v úvodu patrná jak proměna stylu těchto informací, tak bezprostřední reakce na vylodění v Inčchonu. Ještě 15. září mohl vyjít článek o tom, že *Korejská lidová armáda pokračuje v postupu na celé frontě*,⁹⁶ den poté stále „*pokračovala v ofenzivních akcích*“,⁹⁷ 17. září však již pouze „*zasazovala další rány*“.⁹⁸ Veškeré další články následující po 17. září již byly právě zejména o „*zasazování ran, urputném bránění*“ či „*působení těžkých ztrát nepříteli*“. Společným rysem zpráv v této kategorii bylo pravidelné vyjmenovávání počtu odcizených nebo zničených zbraní, vojenské techniky a dopravních prostředků vč. letadel a tanků, stejně tak často obsahovaly informace o americkém bombardování Severní Koreji, jež mělo povětšinou přívlastek „*barbarské*“. O vylodění v Inčchonu RP poprvé psalo 19. září, kdy interpretovalo zprávu z moskevského rozhlasu takto: „*Podle zpráv vrchního velitelství lidové armády KILDR vysadili Američané – soustředivše na 300 válečných lodí USA a Velké Britannie a přes 500 letadel, těžkých bombardérů i stíhaček – v době od 15.–16. září u Inčonu přes 40.000 mužů pěchoty podporovaných dělostřelectvem a tanky. (...) Disponující silami dvacetkrát převyšujícími síly korejské lidové armády v oblasti Inčonu, mohli Američané obsadit Inčon a během 17. září postoupit o 12 km směrem na Seul. Hrdinná korejská lidová armáda bojuje o každou píď své rodné země.*“⁹⁹ O týden později, kdy již byl dle sekundární literatury dobyt Soul a probíhalo zajišťování zbylých částí města, nicméně deník v jednom článku referoval, že „*jednotky lidové armády, které zastavily útok amerických výsadkových oddílů v oblastech Jongdungpo a Suvonu, vedou těžké boje a způsobují nepříteli ztráty na lidech a materiálu. (...) Nástup amerických vylodovacích oddílů, které přistály v oblasti Inčonu, byl zastaven protiúderem oddílů lidové armády.*“¹⁰⁰ Druhý text autora se zkratkou MON, dopisovatele listu *Litěraturnaja Gazeta*, poté popisoval, kterak byla operace s vyloděním v Inčchonu neúspěšná: „*Americké*

⁹⁶ Korejská lidová armáda pokračuje v postupu na celé frontě. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 219. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁹⁷ Korejská lidová armáda pokračuje v ofenzivních bojích. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 220. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁹⁸ Korejská lidová armáda zasazuje nepříteli další rány. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 221. ISSN 0032-6569. s. 2.

⁹⁹ Rozhořčené boje lidové armády s americkými agresory na všech frontách. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 222. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁰⁰ Korejská lidová armáda odráží americké útočníky. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 228. ISSN 0032-6569. s. 2.

velitelství přikládá velký význam své vylodovací operaci v oblasti Inčonu. Avšak po celý druhý týden po vysazení 40.000 mužů anglo-americké armády nebyly úkoly, jimiž byla tato armáda pověřena, splněny. (...) Zesílený odpor lidové armády proti anglo-americkým vyloděným vojskům přiznává i zpráva MacArthurova štábu. Britský list Manchester Guardian truchlivě poznamenává, že pohasly velké naděje interventů, vkládané do vylodění u Inčonu. To také oznamuje rozhlasová zpráva z Delhi. Vylodění armády, k němuž došlo minulý týden v Koreji, konstatuje rozhlas, nevedlo prozatím k žádným podstatným změnám. Morálka Severokorejců je i nadále vysoká a lidová armáda má dostatek záloh.¹⁰¹ Zde stojí za zmínku, že oblast Jongdungpo (v knižních zdrojích Jongdungpcha) byla americkými jednotkami obsazena ještě před útokem na Soul a operace Chromite skončila výrazným úspěchem jednotek OSN. Ostatně hned následující text z téhož dne čistě z logiky korejské geografie a deskripce vylodovací akce v Inčchonu dementuje předchozí dva články, když referuje, že Američané se dostali až k Soulu.¹⁰² O tom, že se reálně bojuje o Soul, psalo RP až 27. září. Navzdory tomu vyšel ještě 29. září text S. Borzjenka opět popisující inčchonské vylodění jako neúspěch: „Vojska útočníků ztratila velkou část své technické převahy a vojáků, a přece nesplnila stanovený úkol. (...) Lodi spojeného britského a amerického loďstva provedly před vyloděním vojska důkladnou dělostřeleckou přípravu, která měla vyhladit pobřežní obranu. Avšak jakmile vylodování započalo, dostaly se čluny do palby korejského dělostřelectva, kulometů a salv z pušek. Neočekávaný odpor jednotek lidové armády vyvolal překvapení a paniku v člunech. První pokus o vylodění se proto nezdařil.“ Zpráva přitom obsahuje i mimořádně invektivní pasáž: „Zatím Američané ještě postupují. Podařilo se jim obsadit území zcela postačující k tomu, aby na něm mohli umístit 40.000 hrobů.“¹⁰³ Dobyť Soulu RP připustilo až 3. října, kdy uvedlo, že „v oblasti Seulu jednotky lidové armády, které pokračují v úporných pouličních bojích s početně silnějšími jednotkami protivníka, ustoupily 29. září po tom, kdy nepříteli způsobily velké ztráty, ze střední oblasti Seulu do nových obranných posic. Jednotky lidové armády vedou v oblasti 1–2 km na sever a na severovýchod od Seulu těžké boje s americkými vojsky. Americká a linyinmanovská loutková vojska páchají masové vraždy na pokojném obyvatelstvu Seulu.“ Jak se ale dále psalo v tomto článku,

¹⁰¹ Přehled posledních vojenských operací v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 228. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁰² Boj o Seul. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 228. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁰³ Bojující Seul. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 231. ISSN 0032-6569. s. 2.

severokorejské jednotky se stáhly na sever „*podle plánu*“.¹⁰⁴ O bojích v „oblasti Soulu“ se poté psalo i v následujících dnech.

Deníku pochopitelně neunikl incident ze 23. září, kdy britská letadla zaútočila na vlastní pozemní jednotky. Tento letecký útok však nebyl v článku ze 24. září přisouzen Britům, ale Američanům: „*Dopisovatel Associated Press, jenž dlí nyní v jihovýchodní Koreji, sděluje, že americká letadla bombardovala a ostřelovala omylem oddíly anglické 27. brigády, které zřejmě utrpěly značné ztráty.*“¹⁰⁵ Jedním z typů mediálních výstupů, který se u zpráv o válečném dění vyskytoval častěji než v předchozím sledovaném období, byly fotografie. V tomto případě však zdaleka nešlo o záběry jakkoliv prokazující to, o čem referují. Spíše by šly označit jako důkaz, že mediální „triky“ se zobrazováním neprůkazných fotografií sugestivního charakteru, které se používají dodnes, mají letitou historii. Abych ale byl konkrétní, 20. září se na druhé straně objevil snímek asijské ženy mezi troskami domů s textem: „*To je ona pravá tvář »svobody«, kterou se snaží američtí imperialisté barbarským bombardováním vnutit korejskému lidu*“,¹⁰⁶ den nato to byl snímek asijského batolete nad mrtvým tělem své matky s textem: „*Oběťmi amerických zločinců jsou mírumilovné korejské ženy a děti*“,¹⁰⁷ pod nímž se nacházela fotografie údajně zajatých amerických vojáků s textem: „*Zajatí američtí vrazi*“,¹⁰⁸ a 22. září to byly pouhé trosky domů s textem: „*Rozbitý Fenjan a tisíce mrtvých žen a dětí v jeho troskách – to je dílo amerických vrahů*“.¹⁰⁹ Ke zmínce o fotografiích můžeme přidat též dvě karikatury. První z nich, převzatá z moskevské Pravdy, 27. září doprovázela text *Obyvatelstvo Seulu povstalo k hrdinné obraně města proti americkým útočnickům* a jak vyplývá z jejího popisu („*Generál MacArthur, když uviděl těla zabitých Korejců, cynicky prohlásil: »To je dobrý pohled pro mé staré oči.«*“), zobrazuje MacArthura držícího utrženou lidskou ruku, stojícím na těle mrtvého Asiata.¹¹⁰

¹⁰⁴ Jednotky lidové armády svádějí urputné boje s americkými útočníky v předměstích Seulu. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 234. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁰⁵ Korejská lidová armáda svádí urputné boje s americkými útočníky. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 227. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁰⁶ Fotografie: *To je ona pravá tvář »svobody«, kterou se snaží američtí imperialisté barbarským bombardováním vnutit korejskému lidu.* Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 223. ISSN 0032-6569. s. 2.

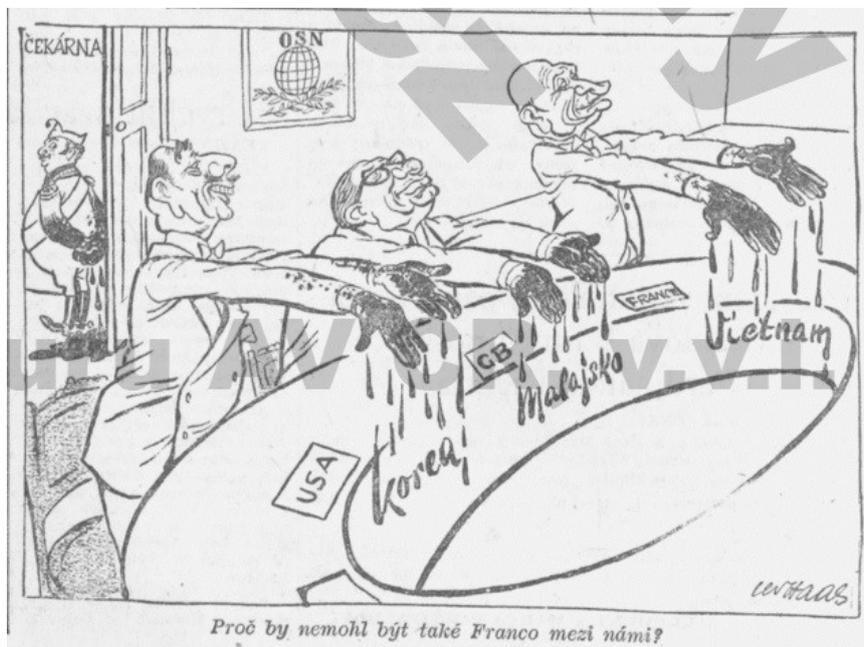
¹⁰⁷ Fotografie: *Oběťmi amerických zločinců jsou mírumilovné korejské ženy a děti.* Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 224. ISSN 0032-6569. s. 12.

¹⁰⁸ Fotografie: *Zajatí američtí vrazi.* Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 224. ISSN 0032-6569. s. 12.

¹⁰⁹ Fotografie: *Rozbitý Fenjan a tisíce mrtvých žen a dětí v jeho troskách – to je dílo amerických vrahů.* Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 225. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹¹⁰ Karikatura: *Obyvatelstvo Seulu povstalo k hrdinné obraně města proti americkým útočnickům.* Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 229. ISSN 0032-6569. s. 2.

Druhá z nich, tentokrát nakreslená Leo Haasem a otištěná 28. září s textem: „Proč by nemohl být také Franco mezi námi?“, zobrazuje zástupce Spojených států (pravděpodobně Acheson), Velké Británie (pravděpodobně Bevin) a Francie s rukama od krve za jednacím stolem OSN (viz obrázek 2).¹¹¹

Obrázek 2: Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 230. ISSN 0032-6569. s. 2; převzato z digitalizovaného archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Novým obrazovým prvkem zobrazeným na stránkách periodika se staly korejské plakáty. Jeden takový doprovázel 22. září bitevní události popisující článek *Korejská lidová armáda zasazuje v urputných bojích těžké ztráty nepříteli*. Komentář k tomuto plakátu osvětlující zároveň sdělení na něm korejsky napsané zní: „»Vojáci lidové armády, zachraňte!« – je nápis na jednom z plakátů, které vypracovali korejští malíři a které vyzývají lidovou armádu k vyhnání amerických útočníků ze země“ (viz obrázek 3).¹¹² Druhý z těchto plakátů vyšel 24. září v rámci článku *Celá Korea pomáhá v boji za vyhnání amerických interventů*, který sám o sobě nebyl charakteru informování o dění na bojišti, ale popisoval, kterak celá Korea zvyšuje pracovní výkon, aby byl dostatek surovin pro armádu, do níž se dle textu přihlásilo „již přes 1 200 000 korejských vlastenců“.¹¹³

¹¹¹ Karikatura: Proč by nemohl být také Franco mezi námi?. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 230. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹¹² Plakát: Korejská lidová armáda zasazuje v urputných bojích těžké ztráty nepříteli. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 225. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹¹³ Text + plakát: Celá Korea pomáhá v boji za vyhnání amerických interventů. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 227. ISSN 0032-6569. s. 2.

Obrázek 3: Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 225. ISSN 0032-6569. s. 2; převzato z digitalizovaného archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Články zaměřené na referování o OSN měly vesměs dvojí náplň – řešení korejské otázky a přizvání zástupce Čínské lidové republiky do OSN, ideálně namísto zástupce někdejší čínské vládnoucí strany Kuomintangu. Ze zpráv o zahraničním dění celkově též zabíraly suverénně největší prostor. Pokud se v periodiku objevil jeden text na čtvrtinu či větší část druhé strany, takřka bezvýhradně referoval o událostech spojených s Organizací spojených národů. Z hlediska rozsahu přitom nezřídka nezůstalo pouze o čtvrtiny druhé strany. Výjimkami nebyly ani články přes její polovinu či takové s přesahem na další strany deníku. Jedním z výrazných charakteristických rysů těchto textů bylo potlačování názorové plurality v podobě prostorové dysbalance na stránkách periodika. Ta se přitom neprojevovala pouze při projevech zástupců Sovětského svazu, Číny a Československa, ale prakticky jakékoliv další země sdílející obdobný názor na řešenou záležitost. Praktickou ukázkou může být například článek *Valné shromáždění Organizace spojených národů skončilo všeobecnou rozpravu*, v němž se sice pravilo, že „jako první promluvil zástupce Panamy, který úslužně vychvaloval návrhy, předložené americkou delegací, a prohlásil, že

Panama by mohla být vhodným místem pro vojenskou přípravu všech ozbrojených sil Organizace spojených národů, jejichž vytvoření předpokládá Achesonův návrh,¹¹⁴ zároveň však platilo, že dále zprostředkovaný projev delegáta Ukrajinské SSR dostal mnohonásobně větší množství prostoru než toto strohé komentování vyjádření zástupce Panamy. Ještě transparentnějším příkladem je 4. října uveřejněný text *Korejská otázka v politickém výboru OSN* s podnadpisem *A. J. Vyšinskij odhaluje roli amerických interventů*. Kromě toho, že zde Vyšinskij popsal obvinění amerického zástupce v OSN Austina, jenž označil Sovětský svaz za odpovědný za události v Koreji, jako „záměrné překrucování faktů“, též „pravil, že v 6. a 7. článku Charty OSN není nic, co by kohokoliv opravňovalo vykládat občanskou válku jako agresi. Konflikt v Koreji je občanskou válkou, avšak Spojené státy ji změnilly ve válku jiného druhu, když násilně zasáhly do korejského konfliktu, aby pomohly reakcionářům, kteří jsou tak drazí srdcím amerických monopolistů“. K tomuto bodu Vyšinského projevu lze snad pouze dodat, že kapitoly Charty OSN 6 a 7,¹¹⁵ které jsou vyjádřením pravděpodobně myšleny, neboť články 6. a 7. pojednávají o zcela odlišných záležitostech, naopak plně podporují rozhodování Rady bezpečnosti o tom, jaký spor a do jaké míry je potřeba OSN řešit. K deskripci oné avizované disproporce je ještě potřeba doplnit, že Vyšinského vyjádření zde zabírá rovnou polovinu článku a celkem čtvrtinu druhé strany RP. Druhou polovinu článku, byť ne úplně celou, a další čtvrtinu druhé strany zabírají projevy Poláka Š. Wierblowského, Bělorusa K. V. Kiseleva a Čechoslováka V. Širokého. Až poslední čtyři řádky tohoto rovnou polovinu druhé strany zabírajícího textu tvoří následující vyjádření: „*Jako poslední vystoupil zástupce Jihoafrické unie Jooste, který v krátkém prohlášení podporoval návrh resoluce osmi států.*“¹¹⁶ V jednom případě mělo toto odmítání pluralitních názorů téměř až dramatické zakončení. 29. září RP otisklo na první pohled události shrnující článek *Středeční schůze Valného shromáždění Organizace spojených národů*, v němž se však kromě jiných objevila tato pasáž: „*(...) Australský delegát Spender a zástupce Nového Zélandu Berendsen podnikli pomlouvačné útoky proti Sovětskému svazu. Berendsen jako první otevřeně vyzýval s tribuny k OSN k válce jako prostředku k urovnání mezinárodních sporů. Proto musí být Berendsenovo jméno pojato do seznamu podněcovatelů nové*

¹¹⁴ Valné shromáždění Organizace spojených národů skončilo všeobecnou rozpravou. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 232. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹¹⁵ Charta OSN. Kapitola VI: Pokojné řešení sporů, Kapitola VII: Akce při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných.

¹¹⁶ Korejská otázka v politickém výboru OSN. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 235. ISSN 0032-6569. s. 2.

války.¹¹⁷ Jindy nemuselo mít znevažování druhé strany pouze implicitní formu v podobě nedostatečného prostoru, ale bylo vyjádřeno i explicitně. Když například zástupce Kuomintangu Cian Tin-fu protestoval proti pozvání zástupce ČLR na jednání Rady bezpečnosti, byl jeho protest označen za „zoufalý“.¹¹⁸

Budeme-li pracovat s faktem, že jakousi standardní rétorikou Rudého práva se stal nihilistický přístup vůči verzi s KLCDR v podobě agresora praktikovaný a opakovaný ve většině vydání, můžeme se více zaměřit na další kontextuální jevy s touto rétorikou spojené či z ní naopak vybočující. Jedno z deníkem dlouhodobě zaujatých stanovisek kupříkladu představuje příkrý rozpor v názoru na OSN. Zatímco v řadě článků byla OSN označována jako organizace posluhující americkým zájmům, ve zprávách o nutnosti přijetí ČLR do jejích řad se o OSN vesměs alespoň nepsalo negativně. V textech je tak možné pozorovat jak naprostou dehonestaci OSN, kdy například Kamil Winter ve svém článku *Cesta Spojených národů* s podnadpisem *K zahájení V. zasedání Valného shromáždění OSN*¹¹⁹ přes zhruba 3/8 druhé strany popisoval, kterak se organizace mění v nástroj Spojených států, nebo čínská vláda v textu převzatém z Nové Číny téměř až vyhrožovala generálnímu tajemníkovi, že „Čína bude brát jednání OSN o věcech navržených Kuomintangem jako velmi nepřátelský akt OSN vůči čínskému lidu“,¹²⁰ tak její v jednom případě i výslovná pochvala. K té v jednom ze svých mnoha projevů přistoupil 23. září Vyšinskij, když interpretoval vyjádření Stalina o důležitosti OSN. V tomtéž textu zabírajícím zhruba 5/8 druhé strany se nicméně ještě stačil ohradit proti zneužívání Rady bezpečnosti anglo-americkým blokem, vyzdvihnout mírovou politiku Sovětského svazu či zkritizovat válečnou propagandu USA.¹²¹ V pozitivním světle byla OSN prezentována také při žádosti Číny o řešení konfliktu, kdy americká letadla přelétla přes její vzdušný prostor a měla zde též shodit bomby.¹²² Přiznejme si však, že navzdory touze Sovětského svazu a Číny po obsazení čínského zástupce do OSN se o této organizaci čelní představitelé

¹¹⁷ Střeďeční schůze Valného shromáždění Organizace spojených národů. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 231. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹¹⁸ Rada bezpečnosti se usnesla na přizvání zástupců Čínské lidové republiky. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 232. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹¹⁹ Cesta Spojených národů. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 222. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹²⁰ Čínská lidová vláda znovu důrazně žádá o přijetí do OSN. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 222. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹²¹ Projev Andreje J. Vyšinského na Valném shromáždění OSN dne 20. září. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 226. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹²² Ču En-laj protestuje proti novému zločinnému útoku amerických letadel na čínské území. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 228. ISSN 0032-6569. s. 2.

komunistických zemí bavili převážně kriticky až pohrdavě a ony pozitivní názory byly spíše raritní. Texty tak nezřídka inklinují k paradoxu spojujícím oba výše uvedené prvky, tedy komunisté (rozumějte Sověti, Číňané, Severokorejci atd.) sice OSN žádají o skončení americké intervence, přijetí čínského zástupce či předání Tchaj-wanu do moci Čínské lidové republiky, ale jen o několik řádků níže obviňují organizaci z posluhování Američanům či jen prostého nevyslechnutí druhé strany. Za příklad lze použít článek *Vláda Korejské lidově demokratické republiky žádá OSN o skončení americké intervence*, v němž se mj. píše: „*K ospravedlnění své agrese proti korejskému lidu pokoušení se američtí interventů nyní svalit vinu na vznik války v Koreji na vládu Korejské lidově demokratické republiky, tvrdíce, že události z 25. června 1950 jsou nevyprovokovaným útokem severní Koreje na jižní Koreu. Versi o útoku severní Koreje na jižní Koreu nadiktovali zástupci Spojených států komisi OSN pro Koreu a podle její zprávy byla tato verze přijata rovněž většinou Rady bezpečnosti, která ze strachu z odhalení této lži a zjištění pravdy nepřipustila zástupce Korejské lidově demokratické republiky k účasti na projednávání korejské otázky.*“¹²³ Dále text odkazuje na dříve uveřejněné dokumenty tajného archivu Li Syn-mana, hovoří o amerických represích v Jižní Koreji a o přípravách jihokorejské armády k útoku. Neméně zajímavé pak na této zprávě je, že měla pokračování na šesté straně s podobným, nikoliv však stejným nadpisem. Nadpis pokračování článku na šesté straně totiž zněl: „*Vláda Korejské lidově demokratické republiky vyzývá OSN k zásahu na okamžité zastavení americké intervence.*“¹²⁴ Z žádosti se pak v pokračování stala výzva a zastavení americké intervence mělo navíc nově být okamžité. Za neméně paradoxní lze označit sdělení ze zprávy *Návrh Sovětského svazu, Polska a Československa na mírové řešení korejské otázky*¹²⁵ otištěné 5. října. Jedním z návrhů periodikem interpretované rezoluce uvedených států je rozpouštění komise OSN pro Koreu, dalším z návrhů nicméně je vytvoření komise OSN pro Koreu, ale tentokrát s povinnou účastí zástupců států sousedících s Koreou.

Vzhledem k tomu, že hlubší interpretace obsahu jednotlivých textů ze třetí kategorie, již bylo **usvědčování Spojených států z korejské agrese**, nejčastěji prostřednictvím

¹²³ Vláda Korejské lidově demokratické republiky žádá OSN o skončení americké intervence. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 233. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹²⁴ Vláda Korejské lidově demokratické republiky vyzývá OSN k zásahu na okamžité zastavení americké intervence. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 233. ISSN 0032-6569. s. 6.

¹²⁵ Návrh Sovětského svazu, Polska a Československa na mírové řešení korejské otázky. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 236. ISSN 0032-6569. s. 2.

nalezených spisů I Sŭngmana, by pro účely této práce nepřinesla žádné nové poznatky, spíše si místo ní dovolím zmínit argumentační prostředky propagandy dobře patrné jak v předchozích dvou typech zpráv, tak ve zbylém obsahu RP s tematikou Koreje či OSN. Uvádění tzv. obecně platných pravd je patrné z článku *Boj o Organizaci spojených národů* autora Miroslava Galušky. Formulováno je zde mj. toto: „*Celý svět ví, že čínský lid vyhnal Čankajška a jeho prohnitou kuomintanskou kliku na smetiště dějin; celý svět ví, že nejlidnatější země světa, obývaná téměř čtvrtinou lidstva, země bohaté historie, země ušlechtilého lidu – Čína, má jedinou ústřední lidovou vládu v Pekinu. Každému mu jasné, že jedině tato vláda má právo zastupovat velký čínský národ v OSN.*“¹²⁶ Podobně jako v předchozím období se zde za pomoci dvou odlišných článků vyskytuje synonymizace výrazů „pokrokový“ a „komunista“, a to konkrétně 20. září, kdy na druhé straně vyšly texty *Pokroková strana USA odsuzuje americkou agresi v Koreji*¹²⁷ a *Protesty proti persekuci pokrokových cizinců francouzskými úřady*,¹²⁸ v jedné zprávě je zde navíc tato synonymizace vystupňována, kdy je do stejné roviny s těmito dvěma výrazy přidáno slovo „demokrat“. Tento konkrétní text, otištěný 23. září, je sám o sobě dosti zavádějící povahy, neboť ve svém titulku hovoří o *schválení zákona o koncentračních táborech pro americké demokraty*, zatímco v textu popisuje, kterak je účelem zákona registrace komunistů a pouze v případech války či jiných mimořádných okolností jejich zatýkání a věznění do koncentračních táborů.¹²⁹ Vzhledem k USA jde o poměrně zásadní zkreslení skutečností a rozpor mezi nadpisem a samotným textem, neboť jako demokrata si lze v první řadě vybavit příslušníka demokratické strany, oponenta strany republikánské. Podobný rozpor nadpisu s textem můžeme pozorovat 16. září v článku *Korejští zemědělci dodávají stovky tun obilí na Fond obrany*,¹³⁰ v jehož těle se však již nehovoří o obilí (slovo „obilí“ zde dokonce ani není použito), ale o potravinách, a nejsou zde zmíněny „stovky tun“, ale „přes sto tun“. V souvislosti s touto zprávou, stejně jako jednou z předchozích, k níž byl připojen plakát, stojí za zmínku též jiný jev, a sice hyperbolizace hodnot, čísel, ale i jednání lidí. V tomto ohledu si dovolím vyjádřit úvahu. Pokud by se do severokorejské armády podařilo

¹²⁶ *Boj o Organizaci spojených národů*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 232. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹²⁷ *Pokroková strana USA odsuzuje americkou agresi v Koreji*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 223. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹²⁸ *Protesty proti persekuci pokrokových cizinců francouzskými úřady*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 223. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹²⁹ *Kongres USA schválil zákon o koncentračních táborech pro americké demokraty*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 226. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹³⁰ *Korejští zemědělci dodávají stovky tun obilí na Fond obrany*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 220. ISSN 0032-6569. s. 2.

získat 1 200 000 lidí, jak je uvedeno výše, jež by byli zásobeni „stovkami tun obilí“, které by v rámci naturální daně odváděli „s nadšením“, jak popisuje poslední článek, a v libovolném jihokorejském okresu by mohl být všemi jeho 180 tisíci obyvateli jednomyslně zvolen předseda okresního lidového výboru, jak vyplývá z článku *Korejský lid v osvobozených oblastech volí své zástupce do lidové samosprávy*,¹³¹ pro KILDR by se stalo velmi obtížným ve válce neztvrdit. Budeme-li přece jen zmiňovat konkrétní důkazy, jimiž Rudé právo argumentovalo, byly často nepřímé či zdánlivě ověřitelné, popř. odkazující k neurčitým zdrojům, jinými slovy vyžadující jistou míru fantazie k reálnému usvědčení. I Sungman měl například ve své korespondenci psát následující: „Současně je pro Spojené státy výhodnější vyzbrojit nás než kteroukoliv jinou zemi. Uvážíme-li závazky, které vůči nám mají USA, máme více důvodů žádat zbraně než kterákoliv jiná země.“¹³² Ze zprávy ČTK *Československo hájí právo korejského lidu na nezávislý demokratický stát* s podtitulkem *Projev V. Širokého v politickém výboru OSN* vyplývá, že tehdejší československý ministr zahraničí zde opíral svoji argumentaci o „některé“ zprávy tiskových agentur, z nichž „na příklad oznámila dne 31. července 1949 agentura Associated Press ze Seulu, že »někteří velmi vlivní činitelé v jihokorejské vládě, vytvořené z iniciativy Američanů, naléhají na vpád do severní Koreje«.“¹³³

Pokud bychom hodnotili čistě změnu ve zprávách z válečného dění v Koreji, mohli bychom tvrdit, že Rudé právo bylo v porovnání jak s reálným průběhem bojů popsaným v sekundárních zdrojích, tak s předchozím sledovaným obdobím značně zpožděné. Pomineme-li tyto prodlevy, které nejčastěji dosahovaly 2–3 dní, ale konkrétně v případě dobytí Soulu týden, a sklony k hyperbolizaci či naopak bagatelizaci dílčích válečných počínů, můžeme tvrdit, že deník své články konstruoval na pravdivém základu. Skutečností nicméně zůstává, že uvedené faktory ovlivňující finální podobu textů lze pominout jen stěží, neboť tvořily větší část textů než samotná fakta. Ostatně dobytí Soulu v pravém slova smyslu nebylo na stránkách RP minimálně ve sledovaném období přiznáno. Že je jihokorejské hlavní město dobyté, bylo sice z formulace naprosto zjevné, informace se však ukrývala pouze tzv. mezi řádky. Na první pohled pak byla patrná změna rámování

¹³¹ *Korejský lid v osvobozených oblastech volí své zástupce do lidové samosprávy*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, č. 219. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹³² Ukořistěná korespondence Li Syn-mana usvědčuje americké imperialisty z agrese v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 226. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹³³ *Československo hájí právo korejského lidu na nezávislý demokratický stát*. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 236. ISSN 0032-6569. s. 2.

textů z „postupu“ a „osvobození“ na „udržování pozic“ a „působení těžkých ztrát nepříteli“. Právě působení ztrát se zjevně dle obsahové náplně periodika stalo hlavním úkolem severokorejské armády, což vyplývalo i z každodenního informování o tom, kolik Severokorejci ukradli či zničili zbraní, materiálu a dopravních prostředků. K těmto informacím stojí za doplnění, že ani v tomto sledovaném období se na stránkách neobjevila zmínka byť jen o jediném zabitém severokorejském vojákově, zničeném letadle, tanku či zkrátka jakékoliv materiální bojové ztrátě. Nepříznivý vývoj situace pro KLDK tak bylo možné vypořádat i ze samotných zpráv o průběhu bojů. Co ale signalizovalo postupem času až kritický vývoj situace pro Severní Koreu, byl vzrůstající poměr článků referujících o dění v OSN vůči těm popisujícím dění přímo na bojišti. V říjnu už nebylo výjimkou, že z boje se v Rudém právu objevil pouze krátký text ve spodní polovině druhé strany, zatímco její významnou část zabíral například projev komunistického, většinou sovětského, státníka nebo další důkazy o Američanech coby válečných agresorech. Celkovou proměnu obsahu RP lze sumarizovat jako přesun fokusu z vojenského bojiště, kde KLDK začala zaostávat a v dané situaci neměla příliš velkou šanci k obratu, na bojiště politické, kde již nacházela zastání nejen od Sovětského svazu a Číny, ale také od ostatních komunistických zemí, což pro ni situačně znamenalo větší šanci na úspěch či za nastalých okolností spíše co nejmenší ztráty.

4.2. Čínské zapojení do války

4.2.1. V literatuře

Tato podkapitola je první z řady těch, v nichž budu popisovat válečné dění v průběhu několika měsíců. S ohledem na hlavní téma mé práce, jímž je reflexe válečných událostí v Rudém právu, se však v této deskripci budu zaměřovat především na události podrobené právě následující reflexi. Pro další kontextualizaci se pochopitelně pokusím co nejlépe vystihnout vybraná období se všemi jejich specifiky, byť v co možná nejstručnější formě.

Dějové okolnosti čínské intervence v Korejské válce mají své kořeny v závěru září 1950. Jižní Korea byla v tomto bodu osvobozena a severokorejská armáda se po rychlém ústupu z jihu poloostrova nacházela ve stavu, kdy spíše než v bojový obrat proti narůstající převaze nepřítelů musela doufat v politické jednání na půdě OSN a neméně i v Trumanovu shovívavost. Jednání amerických politických a vojenských představitelů v závěru září

a v průběhu října 1950 ale spíše než co jiného vystihovala Kissingerova shora uvedená slova o špatné koordinaci vojenských a diplomatických aktivit. Jedním z problémů Američanů, potažmo celé OSN, byl I Šungman, který se netajil touhou ovládnout celou Koreu. Jihokorejci tak ani nečekali na další pokyny OSN a už 30. září překročili 38. rovnoběžku; 6. října pak na severokorejské území poslali další jednotky. Jihokorejského vůdce tedy 12. října příliš nepotěšila prozatímním výborem pro Koreu schválená rezoluce, z níž, jak referuje Fleming, vyplývalo, že jihokorejská vláda I Šungmana má mít svrchovanost jen na území na jih od 38. rovnoběžky. Za civilní správu v KLLDR měli být odpovědni velitelé vojsk OSN. Fleming rovněž doplňuje, že brzy poté se začaly objevovat zprávy o popravách lidí včetně žen a dětí jednotkami I Šungmana. Například důstojníci 29. brigády Britského společenství museli zabránit popravám v těsné blízkosti svého bojového sektoru. Přesto vláda I Šungmana rozšířila svoji moc i na Severní Koreu s tichým souhlasem MacArthura (Fleming, 1971, str. 139). Mezitím OSN 7. října posvětila prakticky libovolné působení jednotek organizace na celém území Koreje až příliš vágním zněním rezoluce přijaté v poměru 45 ku 7 při 7 absencích. Text rezoluce, jak jej interpretuje mj. Dvorchak, udával, že musí být podniknuty veškeré příslušné kroky k zajištění podmínek stability v celé Koreji, přičemž vůbec neurčoval, co je těmito kroky myšleno (Dvorchak, 1996, str. 75). Sověti již od konce září zvažovali další kroky ve válce, přičemž se zaměřovali především na vlastní vojenské nezapojení do celé akce. Stalin dal 1. října pokyn Kim Ir-senovi, aby s Mao Ce-tungem konzultoval načasování čínské intervence. Kim si na této schůzce formálně vyžádal pomoc čínských jednotek, Stalinovou vůlí přitom bylo, že pokud se tak stane, měly by být veškeré bojové operace vedeny Kimem. Definitivní rozhodnutí o čínské intervenci padlo 4. října. Náznaky toho rozhodnutí byly patrné i veřejně – čínský rozhlas 5. října avizoval vleklou válku se zahraničním nepřítelem. Edwards potvrzuje, že Mao zároveň přesvědčil Stalina s Kimem, že čínské jednotky mají být označovány jako dobrovolníci (Edwards, 2006a, str. 111). V průběhu těchto jednání o vlastním útoku vysílal Čou En-laj na denní bázi varování celé OSN upozorňující na čínský útok v případě překročení 38. rovnoběžky vojsky OSN. Jak ale píše Edwards, čelní představitelé Spojených států těmto varováním nepřikládali větší význam. Truman je 2. října označil jako pokus o vydírání OSN, Acheson den poté vyjádřil své přesvědčení, že Čína „blafuje“ (Edwards, 2006a, str. 110, 111). Truman a MacArthur se setkali 15. října na konferenci na ostrově Wake. MacArthur zde Trumana ujišťoval, že pravděpodobnost čínské intervence je „velmi malá“, a to jak navzdory informacím CIA

o přesunu velkého množství čínských jednotek v oblasti Mandžuska, tak vlastním informacím o přítomnosti čínských vojáků na území Severní Koreje. Fleming nabízí pravděpodobné vysvětlení zatajení těchto faktů, kterým byly obavy MacArthura z možného vetování jeho plánované ofenzivy k řece Jalu (Fleming, 1971, str. 138, 139). Jednu z verzí MacArthurova ujištění o čínském neútočení směrem k Trumanovi (verzi MacArthurovy argumentace koluje v různých zdrojích více) prezentuje Dvorchak: „*Kdyby to udělali v prvním nebo druhém měsíci války, mělo by to rozhodující význam. Nyní se jejich intervence již neobáváme. Už zde nestojíme jenom s kloboukem v ruce. (...) Nyní, když máme své letecké základny přímo v Koreji, skončil by pro Číňany jejich pokus o podporu Pchjongjangu tím největším masakrem*“ (Dvorchak, 1996, str. 79).

Generál Almond na konci října informoval MacArthura o zajetí několika čínských vojáků, toho to ovšem dle Catchpolea nechávalo klidným (Catchpole, 2003, str. 73). Prvnímu opravdovému útoku čínských jednotek připravených na jižním břehu řeky Jalu 25. října čelila jihokorejská 1. pěší divize. První střet čínských a amerických jednotek se odehrál 1. listopadu. V té době ale ještě spojenci neměli tušení, jakému množství čínských jednotek budou čelit, a tyto počty se jim obtížně odhadovaly i v následujících měsících. Catchpole pro obtížnou počitatelnost a připravenost spojeneckých jednotek k boji proti novému nepříteli, která se později opakovaně projevila, přináší dvě vysvětlení. Číňané jednak nedrželi frontovou linii a nehájili dobyté území a jednak využívali momentu překvapení, kdy dokázali zaútočit a poté opět „zmizet“, což se projevilo hned při velké čínské ofenzivě 8. listopadu, kdy čínská vojska naprosto zaskočila svého soupeře a výrazně se jim též podařilo podlomit jeho morálku mj. kakofonií polnic a bubnů, které využívala pro koordinaci jednotek (Catchpole, 2003, str. 70–82). Problémy s odhadem počtu čínských jednotek, především těmi MacArthurovými, jsou patrné též z dostupných údajů. Už při ujišťování Trumana predikoval možnost využití 50–60 tisíc vojáků, jež by ale kromě jiného čelili výrazné letecké převaze OSN, 60 tisíc vojáků byl zároveň MacArthurův odhad počtu čínských jednotek na území Severní Koreje k 1. listopadu. Jejich reálné množství bylo nicméně trojnásobné (Clodfelter, 1989, str. 13). Znovu se MacArthurovo sebevědomí projevilo na konci listopadu, kdy, jak referuje Catchpole, byl ochoten uvěřit, že v Severní Koreji může být až 180 tisíc „dobrovolníků“, ale podceňoval soupeře i zkušenosti čínského generála Pcheng Te-chuaje, velitele jednotek, a prohlásil, že američtí vojáci budou do Vánoc doma (Catchpole, 2003, str. 82). V té době přitom Američané čelili přinejmenším

300 tisícům Číňanů [Clodfelter (1989, str. 14) uvádí počet 300 tisíc vojáků k 15. listopadu, Catchpole (2003, str. 82) píše, že v říjnu a listopadu šlo o 380 tisíc mužů], k nimž je ovšem nezbytné připočítat další desítky tisíc Severokorejců. Jednotky OSN zahájily svoji závěrečnou ofenzivu 25. listopadu, po pouhých dvou dnech, v nichž utrpěly řadu dílčích porážek, ale musely začít ustupovat. Catchpole dále popisuje, že 28. listopadu vydal MacArthur prohlášení se zněním: „*Proti OSN v Koreji se nyní šikuje velká část čínských pevninských sil - pozemní vojsko, armádní sbory a divize o celkové síle více než 200 000 mužů. Následkem toho nyní čelíme zcela nové válce*“ (Catchpole, 2003, str. 86). Na 29. listopadu vydal generál Walker rozkaz ke všeobecnému ústupu 8. armády. Den poté pronesl Truman svůj kontroverzní projev, k němuž se vázalo více otázek než odpovědí. Jeho hlavním bodem, respektive bodem, který vzbudil jednoznačně nejvíce pozornosti, byla Trumanova odpověď na otázku použití atomové bomby, které americký prezident nevyvrátil. Vzhledem k tomu, že každý z dostupných knižních sekundárních zdrojů interpretoval Trumanovo vyjádření odlišným způsobem, byť se tyto interpretace často lišily pouze v jednom či několika slovech, využil jsem stránky Trumanova muzea a knihovny poskytujících přepis prezidentových rozhovorů. Truman tedy nejprve prohlásil, že Amerika „*učíní jakékoliv kroky nezbytné pro stabilizaci vojenské situace*“,¹³⁴ na následnou otázku reportéra, zda tyto kroky budou obsahovat i atomovou bombu, reagoval slovy: „*obsahuje to každou zbraň, kterou máme*“,¹³⁵ na ověření, zda se aktivně uvažuje o využití atomové bomby, poté odpověděl: „*O jejím využití uvažujeme vždy. Nechci, aby byla využita. Je to strašná zbraň a neměla by být použita na nevinné muže, ženy a děti, kteří nemají nic společného s touto vojenskou agresí, což se při jejím použití přesně stane.*“¹³⁶ Proti možnosti využití atomové zbraně se ovšem bezprostředně vyjádřili zástupci mnoha členských států OSN v čele s Velkou Británií. Neméně zajímavou událostí po stránce pokrytí různými zdroji byla ústupová bitva u jezera Čangžin či, jak je někdy uváděno, u průsmyku Kunuri. Zatímco Catchpole o ní při ztrátě 3 000 vojáků hovoří jako o nejhorší americké porážce v Korejské válce (Catchpole, 2003, str. 88) a obdobně se k ní dle Dvorchaka vyjadřoval i magazín Time, který napsal: „*Něčím to připomínalo Bataan, něčím Anzio, něčím Dunkerque, něčím Valley Forge a něčím ústup 10 000 Řeků, popsany*

¹³⁴ Aj. orig: „We will take whatever steps are necessary to meet the military situation...“ <https://www.trumanlibrary.org/publicpapers/index.php?pid=985&st=&st1=>.

¹³⁵ Aj. orig: „That includes every weapon that we have.“ Dtto.

¹³⁶ Aj. orig: „There has always been active consideration of its use. I don't want to see it used. It is a terrible weapon, and it should not be used on innocent men, women, and children who have nothing whatever to do with this military aggression. That happens when it is used.“ Dtto.

v *Xenofontově Anabasis... Byla to porážka – nejhorší, jakou kdy Spojené státy utrpěly*“, sám Dvorchak ale zastává opačný názor, neboť dějiny tuto bitvu zaznamenaly jako americkou porážku, protože X. sbor byl nucen ponechat bojiště nepříteli (Dvorchak, 1996, str. 155), počty zraněných a zabitých ale poměrově skutečně hrají ve prospěch vojsk X. sboru. Ta byla v početní nevýhodě 25 tisíc mužů vůči 120 tisícům. Z informací Dvorchaka však vyplývá, že ztráty Američanů čítaly 6 tisíc zabitých, zraněných nebo zajatých a dalších 6 tisíc vojáků trpících omrzlinami, čínské ztráty přitom činily 25 tisíc zabitých, 15 tisíc zraněných a 30 tisíc trpících omrzlinami (Dvorchak, 1996, str. 155). Jako heroický označuje boj těchto jednotek například též Malkasian (Malkasian, 2001, str. 36).

Hned v úvodu prosince Číňané po zhruba šesti týdnech od jeho obsazení vojsky OSN dobyli zpátky Pchjongjang, do konce roku 1950 pak zatlačili nepřítele zpátky za 38. rovnoběžku. 23. prosince navíc Američané přišli nešťastnou náhodou o generála Walkera, jehož dšíp se střetl s jihokorejskou dodávkou a dosavadní velitel 8. armády tuto nehodu nepřežil. Jak se ale později ukázalo, Walkerova ztráta neměla na americká vojska negativní dopad. Jeho pozici totiž převzal generál Matthew Bunker Ridgeway, jehož jméno nabylo s dalším průběhem války na významu a pod jehož velením se spojencům podařilo uskutečnit další válečný obrat. Za zmínku stojí, že ani Ridgewayův první odhad nepřátelských sil – zhruba 174 000 mužů – nebyl z nejpřesnějších. Dvorchak uvádí, že jich v té době byl více než dvojnásobek (Dvorchak, 1996, str. 163). Stavby čínských jednotek ale vzhledem k tuhé zimě značně řídly. Catchpole hovoří až o 40 000 mrtvých na následky umrznutí (Catchpole, 2003, str. 100). Generál Pcheng si na nedostatečnou vybavenost dobrovolnických jednotek stěžoval u Mao Ce-teunga, byl jím ovšem ujištěn, že nové vybavení ze Sovětského svazu je již cestě. Pcheng tak mohl začít pracovat na plánu nové ofenzivy. Ta přišla hned na přelomu roku a způsobila další ústup jednotek OSN. 3. ledna 1951 nařídil Ridgeway ústup i ze Soulu, jehož význam byl spíše psychologický než taktický – takticky mnohem výhodnější místa se nacházela jižně od města. Catchpole doplňuje, že v Soulu zůstávaly pouze I Šungmanovy popravčí čety, které popravovaly odpůrce režimu, aniž by proti tomu mohli spojenci výrazněji zasahovat (Catchpole, 2003, str. 106). Hlavní město Jižní Koreje bylo znovu obsazeno 5. ledna 1951. Spojenci před opuštěním letiště v Kimpu zničili 1,9 mil. litrů paliva a 90 000 litrů napalmu, které by se jinak dostaly do rukou nepříteli. Dvorchak uvádí, že Číňané během prvních dvou týdnů ledna získali zhruba 100km pruh jihokorejského území, při čemž ovšem přišli o 38 000 mrtvých

a zraněných (Dvorchak, 1996, str. 169, 171). Vedení americké armády se permanentně potýkalo s nízkou morálkou vojáků, Ridgeway tak 21. ledna uveřejnil prohlášení s názvem *Proč jsme zde a zač bojujeme*, s nímž měl být seznámen každý voják 8. armády. Kladně se ke Korejské intervenci nestavěla ani americká veřejnost. Z Dvorchakem interpretovaného průzkumu z ledna 1951 se 49 % Američanů vyslovilo pro názor, že vyslání vojsk do Koreje byla chyba, a 66 % preferovalo stažení vojsk (Dvorchak, 1996, str. 172). Dle Kissingera ovšem nejvýznamnějším aspektem reakce americké veřejnosti na korejskou válku nebyla její nespokojenost s nerozhodnou válkou, nýbrž skutečnost, že ji snesla (Kissinger, 1997, str. 251, 252). Jakmile jednotky OSN zaujaly vhodné defenzivní postavení, přecházely od poloviny ledna do ofenzivních akcí. Postupně se tak uskutečnily Ridgewayem řízené operace Wolfhound, Thunderbolt, Killer a Ripper. Jedním z dílčích cílů poslední z nich bylo i opětovné osvobození Soulu. Jihokorejská metropole tak v polovině března 1951 (konkrétní data se v jednotlivých zdrojích různí) naposledy ve válce změnila stranu, která ji obsadila. Do konce března se pak vojska OSN dokázala vrátit na 38. rovnoběžku a 5. dubna Ridgeway rozhodl o jejím dalším, tentokrát výrazně obezřetnějším, překročení. V průběhu těchto akcí na bojišti se pochopitelně jednalo také na půdě OSN. Ta 30. ledna navrhla zastavení palby, ovšem zatímco Američané souhlasili, Číňané jej označili za nepřijatelné, důsledkem čehož byla Čína následujícího dne Organizací spojených národů označena za agresorský stát. Na druhé straně si Mao Ce-tung uvědomoval vážnost situace a 1. března poslal Stalinovi obsáhlou zprávu, v níž mj. predikoval trvání války na další dva roky, odhadoval čínské ztráty pro roky 1951 a 1952 na dalších 300 tisíc vojáků a žádal o významnou leteckou podporu, neboť čínská armáda dle jeho vyjádření ztrácela při náletech letadel OSN 30–40 % zásob (Torkunov, 2000, str. 123–125). Stalin ve své odpovědi z 15. března vyjádřil souhlasil s Maovým rozbořením situace a plány a přislíbil mu pomoc jedné velké letecké divize (Torkunov, 2000, str. 126). Pátá ofenziva Číňanů začala 22. dubna. Na konci dubna se čínské jednotky dostaly až na předměstí Soulu, silně opevněné město ale nedokázaly dobýt, generál Pcheng tedy rozhodl o útoku ve slabším místě fronty. Catchpole k těmto bojům doplňuje, kterak „za zmínku stojí, že Číňané se zdrželi střelby na tanky vezoucí raněné nebo vlajku Červeného kříže. Občas sice docházelo k tomu, že průvod s nosítky byl zasažen minometnou palbou, jinak ale čínští velitelé nerušnou evakuaci raněných spíše umožňovali“, na následujících stránkách potom komentuje výsledek páté čínské ofenzivy tímto způsobem: „Není sporu,

že Ridgeway porazil Pchengovu Pátou ofenzivu, a dal tak politikům i spojenému generálnímu štábu čas přehodnotit situaci v Koreji“ (Catchpole, 2003, str. 133, 137, 138).

4.2.2. V Rudém právu

Po zkoumání dosavadních období se s každým dalším vydáním periodika ukazovalo, že argumenty i rétorika Rudého práva ohledně Korejské války a jejích stran se ustálily ve výše popsané rovině. V této i dalších kapitolách se tedy již mohou více zaměřit na celkovou implicitní hodnotu výstupů umístěných na stránkách periodika. Ačkoliv se totiž ustálila podoba článků a z jejich bezprostřední podoby by se mohlo zdát, že deník je vůči aktuálním informacím o válečném dění značně rigidní, opak byl často pravdou. V této subkapitole jsem pozoroval po pěti dnech ze tří různých dějových posunů v dění souvisejícím s čínskou intervencí. Časová vzdálenost sledovaných úseků činila přibližně jeden měsíc, potencionální změny v zaměření článků tak byly poměrně snadno sledovatelné. Konkrétně šlo o prvních pět vydání po začátku čínské intervence, tedy v rozmezí od 2. do 7. listopadu 1950, dále o pět vydání po Trumanově projevu (1.–6. prosince 1950) a konečně prvních pět čísel z roku 1951, v jehož úvodu zahájili Číňané novou ofenzivu. Na těchto patnácti sledovaných vydáních je opět možné potvrdit předchozí trend degradace zájmu deníku o téma Korejské války, alespoň do té míry, aby došlo k absenci jeho reflexe na titulní straně. Na té se přitom povětšinou neobjevovala žádná aktuální či ožehavá témata, ale spíše tradiční budovatelské náměty jako zemědělství, průmyslová výroba, boj za mír apod. Výjimkami jak na úvodní straně, tak v rámci celého vydání bylo na začátku listopadu připomínané československo-sovětské přátelství a výročí Velké říjnové socialistické revoluce, na začátku prosince potom vrcholil vykonstruovaný Proces proti vatikánským agentům v Československu s biskupem Zelou a jeho společníky, který sice nebyl zdaleka tak medializovaný jako proces s Miladou Horákovou a spol. z první poloviny roku, ale na počátku prosince zaplnil nejeden list periodika, v úvodu roku 1951 pak nemohly chybět zdravice vrcholných představitelů KSČ v čele s Klementem Gottwaldem, ale například též obsáhlé přání k 75. narozeninám prezidenta NDR Wilhelma Piecka, jež hned v prvním vydání roku 1951 zabralo celou druhou stranu deníku. Za vybočující z této ustálené rutiny úvodních stran, do níž lze počítat i zmíněné texty, považuji dva články. 3. listopadu se zde objevil o velkou fotografii budovy kina doplněný

text *Dnes premiéra filmu „Pád Berlína“ v Praze*¹³⁷ popisující heroismus Stalina při boji proti Hitlerovi a 6. ledna se sem po delší odmlce vrátila Korejská válka, konkrétně znovudobytí Soulu oslavující zpráva *Nad Seulem zavlál prapor svobody*,¹³⁸ vedle níž se na titulní straně nacházela velká mapa Korejského poloostrova. Většina textů s korejskou tematikou obecně pokračovala v zajetém rámci dvojího hlavních typu zpráv, tedy informování o válečném dění a jednání na půdě Organizace spojených národů. K nim se ovšem pozvolna přidal jiný dosud příliš nevídaný typ článků v podobě vykreslování Američanů coby prostoduchých nervově labilních jedinců, jenž se pravděpodobně vyvinul z jejich někdejšího obviňování z válečného plánování, které v této fázi po stránce samostatných textů již téměř ustalo. K obviňování Spojených států z agrese v Koreji a ve sledovaném období daleko častěji na Tchaj-wanu sice docházelo, ale povětšinou se tak dělo v rámci interpretovaných projevů sovětských nebo čínských představitelů v OSN. Ve sledovaných vydáních šlo ale pro změnu zaznamenat návrat k autorské rozmanitosti textů, kdy stále majoritním článkům převzatým od TASS sekundovaly zprávy ČTK, rozhlasu, informace z agentury Nová Čína a nezdědká též autorské texty Rudého práva. Vzhledem k rozdělení sledovaných vydání do tří fází byla pochopitelně znatelná již avizovaná reflexe proměn válečné situace, k ní se ale právě díky tomuto rozfázování sledované periody ještě dostanu.

Transformace zpráv o průběhu vojenských operací je zřetelná na pouhých pěti dnech monitorovaných na začátku listopadu 1950. Ještě 2. listopadu vyšel na spodní části druhé strany umístění krátký z rozhlasu převzatý článek *Urputné obranné boje korejské lidové armády s útočícím nepřítelem*¹³⁹ zmiňující především ztráty nepřítele na vojenském vybavení, zbraních a dopravních prostředcích. Den nato se sice jiný text rozhlasu *Těžké boje na všech frontách v Koreji*¹⁴⁰ rovněž nacházel až ve spodní části druhé strany RP, ale jednak nabyl na velikosti a jednak zmiňoval zapojení partyzánů. Hned 4. listopadu ovšem již text TASS o vojenské situaci v Koreji dostal místo v levém horním rohu druhé strany, tedy z hlediska rozvržení strany nejlepší možnou pozici. Napsáno zde bylo mj. toto: „Americká agentura ‚United Press‘ oznámila, že jednotky lidové armády zahájily zničující

¹³⁷ Dnes premiéra filmu „Pád Berlína“ v Praze. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 261. ISSN 0032-6569. s. 1.

¹³⁸ Nad Seulem zavlál prapor svobody. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 4. ISSN 0032-6569. s. 1.

¹³⁹ Urputné obranné boje korejské lidové armády s útočícím nepřítelem. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 259. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁴⁰ Těžké boje na všech frontách v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 260. ISSN 0032-6569. s. 2.

protiútok v oblasti Unsanu a přinutily intervenční oddíly k 80 km ústupu.“¹⁴¹ Tento text byl prvotním impulzem k návratu rétoriky o vojenských zprávách, již bych označil jako „postupová“. Ze zpráv takřka kompletně vymizely počty ukradených a zničených věcí i popisy urputných bojů či heroických výkonů. Pokud se zmiňovaly ztráty, šlo o jejich strohou kalkulaci bez dalších zbytečných popisů. Stěžejní myšlenkou článků i v následujících dnech byl vojenský postup a jmenování co největšího počtu míst, měst a osad, které severokorejská armáda opětovně osvobodila. Minimálně do 7. listopadu ale RP referovalo pouze o severokorejských jednotkách a jakýchsi partyzánech. Právě 7. listopadu nicméně začalo být zřejmé, že se stalo „něco“, co způsobilo zvrát ve válce – to když jedna ze zpráv uváděla, která si generál Walker vyžádal posily, neboť „*přiznal, že 190.000 vojáků pod americkým velením nestačí zlomit odpor lidové armády*“.¹⁴² Zde pouze doplním, že nejde o úplně scestný odhad. Dle Clodfeltera činil na začátku čínské intervence počet jednotek OSN 205 tisíc (Clodfelter, 1989, str. 13). Jak tedy vyplývá ze zpráv RP, tytéž jednotky, které zatlačily Severokorejce téměř až k čínským hranicím, na svého nepřítele ze dne na den nestačily a potřebovaly posily. Bylo též nabíledni, leč ne tak zjevné jako předchozí indicie, že ono „něco“ souvisí s Čínou. Od ČTK převzaté *Prohlášení demokratických stran a organizací Číny o útočných akcích amerických imperialistů* popisovalo apokalyptický scénář intervence Spojených států mj. těmito slovy: „*Prohlášení zdůrazňuje m. j, že agrese amerických imperialistů není zaměřena pouze na zničení Korejské lidově demokratické republiky, ale že američtí imperialisté chtějí obsadit Koreu, napadnout Čínu, chtějí opanovat Asii, chtějí ovládnout svět.*“¹⁴³ Jiný článek na téže straně potom ujišťoval, že jsou *Čínští vojáci odhodláni rozdrtit každého útočníka.*¹⁴⁴ Při rozboru vývoje rétoriky textů s bojovou tematikou je ale potřeba mít na paměti jednu podstatnou věc, a sice že ofenzivě čínských jednotek předcházelo kritické postavení těch severokorejských. Za těchto okolností se komunisté, leč s vědomím budoucího bitevního zvrátu, podobně jako v září přikláněli především k jednání na půdě OSN. Prostor věnovaný zprávám z bojů tedy skutečně narůstal, na začátku listopadu se však ani zdaleka nemohl rovnat prostoru věnovanému článkům z OSN. Jejich autorství ke všemu nenáleželo pouze

¹⁴¹ Úspěšný postup lidové armády v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 261. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁴² Dopisovatel moskevské „Pravdy“ k situaci v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 263. ISSN 0032-6569. s. 7.

¹⁴³ Prohlášení demokratických stran a organizací Číny o útočných akcích amerických imperialistů. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 263. ISSN 0032-6569. s. 7.

¹⁴⁴ Čínští vojáci odhodláni rozdrtit každého útočníka. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 263. ISSN 0032-6569. s. 7.

TASS nebo ČTK, ale v prvních čtyřech sledovaných vydáních se nacházely i články budoucího ministra kultury a informací Miroslava Galušky, toho času dopisovatele RP z New Yorku. Například 4. listopadu se OSN věnovala celá 4. strana, přičemž na jejích 5/8 byl otištěn projev Vyšinského.¹⁴⁵ Z článků více než co jiného vyplývala markantnost rozdílu mezi komunistickou či spíše sovětskou ideologií a zbytkem světa. Pokud jakýkoliv z nich zmiňoval výsledek libovolného hlasování na shromáždění různých institucí OSN, výsledek vypadal zpravidla podobně jako v článku ze 2. listopadu: „*Pro sovětskou rezoluci hlasovalo 5 delegací (SSSR, USSR, BSSR, Polsko a Československo), proti 45 (USA, Velká Britannie aj.)*.“¹⁴⁶ Stejně tak se z určitých textových úseků stalo patrné, nakolik je Sovětský svaz ochoten či spíše neochoten jednat a ustupovat ze svých požadavků, což bylo něco, z čeho RP permanentně obviňovalo druhou stranu. Článek *Zjednání Organise spojených národů* popisuje, kterak výbor zamítl sovětskou rezoluci a hlasoval o rezoluci sedmi států, k níž dal sovětský zástupce Malik pozměňovací návrhy. Podobu těchto návrhů asi nejlépe vystihuje interpretace následného vyjádření kanadského zástupce: „*Zástupce Kanady Pearson naléhal na předsedu výboru, aby rozhodl, že sovětské pozměňovací návrhy jsou nepřijatelné, a jako záminky se chopil toho, že prý tyto pozměňovací návrhy jsou shodné s návrhy Sovětského svazu, jež výbor právě zamítl*.“¹⁴⁷

Začátek prosince přinesl po stránce informací o vojenském dění oproti předchozímu období jedinou změnu – ve zprávách se již začali objevovat též čínští dobrovolníci, byť nebyli početně ani charakteristicky nijak specifikováni, což ostatně po celou dobu nebyli ani severokorejští vojáci, a povětšinou docházelo ke zmínce čínských dobrovolníků pouze jejich jmenováním v rámci celého textu. V nadpisu se objevili až 6. prosince v jinak standardním článku převzatém z rozhlasu.¹⁴⁸ První dny prosince byly zákonitě především obdobím reakcí na Trumanův projev. Ten Rudé právo při své první zmínce z 2. prosince poupravilo do stavu, kdy v něm sice zůstala zachována myšlenka úvah o použití atomové bomby, doplněná však o informaci, že by tato bomba měla být použita proti Číně. Viz: „*Odpovídaje na otázku zástupců tisku Truman dal na srozuměnou, že vládnoucí kruhy*

¹⁴⁵ Sovětský svaz hájí a bude hájit čest Organise spojených národů. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 261. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁴⁶ Valné shromáždění projednává otázku generálního tajemníka OSN. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 259. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁴⁷ Z jednání Organise spojených národů. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 259. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁴⁸ Další úspěchy korejské lidové armády a čínských dobrovolníků. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 288. ISSN 0032-6569. s. 2.

USA uvažují o možnosti použití atomové pumy proti Čínské lidové republice, bude-li to nutné.“¹⁴⁹ Interpretaci pokračování textu popisující následné dodatečné vyjádření tiskové kanceláře amerického prezidenta již deník otiskl bez pozměněného významu. Globální reakce RP v řádu pěti sledovaných dní po Trumanově projevu ale velmi připomínala reakci periodika na začátek války na přelomu června a července. Na stránkách se tak objevovaly především provolání z různých zemí o nepřipustnosti využití atomové zbraně. Pověštinou se omezovaly na prostý nesouhlas, založený ovšem na skutečném znění Trumanova projevu, našly se ale i radikálnější výjimky, mezi nimiž se vyjímal úvod provolání Ústředního výboru Komunistické strany Francie začínající slovy: „*President Truman pohrozil světu okamžitým použitím atomové pumy.*“¹⁵⁰ Francie se týká také zpráva, na níž je možné pozorovat alternativní výklad výrazu slovního spojení „všechn lid“ řečeného v úvodním odstavci části článku *Mohutná vlna pobouření v celém světě proti barbarskému prohlášení Trumana* referujícím o ohlasech z této země, kdy počáteční věta říká: „*Na prohlášení presidenta Trumana o použití atomové pumy v Koreji odpovídá všechny francouzský lid širokým protestním hnutím*“,¹⁵¹ další text ale jako protestující uvádí pouze předsednictvo ÚV KS Francie, četné delegace dělníků, mírový výbor pracovníků ve francouzském kinematografickém průmyslu a dva filmové pracovníky. Z rétoriky deníku mírně vybočil i Galuškův článek dramaturgizující rozvahy o použití atomové bomby do této podoby: „*Poslední události ukázaly, že americká politika se octla ve slepé uličce. Nebezpečí katastrofální porážky v Koreji, která by znamenala smrtelnou ránu americké prestiži, vede řadu amerických významných činitelů k volání po použití atomové pumy. Podle zpráv amerického tisku žádá válečný zločinec MacArthur naléhavě o povolení, aby mohl okamžitě rozšířit válku do Číny a ihned bombardovat Mandžusko.*“¹⁵² K osobě MacArthura se vázal i o kvazi-argumentaci se opírající komentář Kamila Wintera *Podněcovatelé války se odhalují*, v němž kromě jiného zaznělo: „*Londýnský list »New Statesman and Nation« 2. prosince napsal: »Je jasné, že v každém případě MacArthur jednal proti všemu zdravému rozumu a takovým způsobem, že provokoval nejmírumilovnější národ.*« *To znamená, že chtěl provokovat Čínu.*“¹⁵³ K tomuto textu

¹⁴⁹ Národy světa srazí zločinnou ruku paličů války!. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 285. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁵⁰ Lavina protestů proti prohlášení Trumana. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 287. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁵¹ Mohutná vlna pobouření v celém světě proti barbarskému prohlášení Trumana. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 286. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁵² Těžká krise americké válečné politiky. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 285. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁵³ Podněcovatelé války se odhalují. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 288. ISSN 0032-6569. s. 2.

považuji za nutné připomenout, že „mírumilovná“ Čína (Čínská lidová republika) vznikla až po občanské válce, v níž dle odhadů, jež prezentuje Lynch, zemřelo na šest milionů lidí včetně civilních obětí (Lynch, 2010, str. 91). Na začátku prosince se samozřejmě nadále jednalo i na půdě OSN a kupříkladu hned prvního dne v měsíci, kdy se ovšem RP pravděpodobně ještě nedostaly informace o Trumanově projevu, zabíral další proslov Vyšinského 3/4 třetí strany,¹⁵⁴ ale ještě v posledních dvou dnech sledovaného období se zprávy z OSN stačily zmenšit a v rámci obvyklé druhé strany deníku ustoupily do její méně významné spodní poloviny.

Zprávy na začátku roku 1951 postupně kumulovaly a RP jim s přibývajícými dny věnovalo stále více pozornosti. Zatímco v prvních dvou dnech se přes zdravice čelních představitelů KSC, přání k narozeninám Pieckovi apod. o Koreji a zahraničí celkově příliš nepsalo, od 5. do 7. ledna bylo pokrytí konfliktu výrazně obsáhlejší. Vrcholem byl již zmiňovaný návrat Korejské války na titulní stranu periodika ze 6. ledna. Kromě už typických zpráv o dění na bitevním poli se v RP na začátku ledna objevily takové, které buďto využívaly argumentačních klamů, či zkrátka jen nepravdivých údajů. Článek z 5. ledna takto uváděl, že „Severozápadně od Seulu bylo dobyto letiště Kimpo, kde Američané zapálili na dva a půl milionu litrů benzínu a všechny budovy letiště. Američtí žháři prohlásili s uspokojením: »Teď alespoň víme, jak si připadal Nero.«“¹⁵⁵ Kromě faktu, že zapáleného benzínu (v literatuře paliva) bylo pouze 1,9 litru, zde stojí za úvahu především osoba potencionálního autora onoho prohlášení o Nerovi, k níž se text nijak nevyjadřuje. Ze zpracovaných sekundárních zdrojů rovněž vyplynulo, že přenechání Soulu nepříteli v úvodu roku nebylo ze strategického hlediska nijak zásadní, neboť po vojenské stránce není strategicky nikterak výhodnou lokalitou. Avšak z článku RP *Vítězství korejské lidové armády a čínských dobrovolníků jsou vítězstvími spravedlivé věci* vyplývá, že „Seul je velmi důležitým strategickým městem. Američtí imperialisté považovali svoji opětou okupaci Seulu za činitele, jenž rozhodne o výsledku korejské války“.¹⁵⁶ Až utopického rázu je *Prohlášení amerických a britských válečných zajatců v Koreji*, v němž jsou citována následující slova zajatých vojáků: „*Chceme vyslovit své uznání čínským dobrovolníkům*

¹⁵⁴ Projev A. J. Vyšinského v politickém výboru OSN k otázce americké agrese proti Číně. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 284. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹⁵⁵ Korejská lidová armáda a čínští dobrovolníci postoupili o 20 – 30 km na jih od 38. rovnoběžky. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 3. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁵⁶ Vítězství korejské lidové armády a čínských dobrovolníků jsou vítězstvími spravedlivé věci. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 5. ISSN 0032-6569. s. 2.

v Koreji za to, jak lidsky, ohleduplně a laskavě s námi zacházejí. Bydlíme v teple a dostáváme vydatnou stravu.“¹⁵⁷ V období války, kdy čínští vojáci po tisících umrzali a dle vyjádření Maa přicházeli Číňané při amerických náletech o 30–40 % zásob, lze takto popsané podmínky označit za pokud ne zcela nemožné, pak alespoň blízké nemožným. Abych ale nevypichoval pouze klamy RP, určitě stojí za uvedení, že ve vydání ze 7. ledna se poprvé v monitorovaných vydáních hovořilo o „oddílech čínských dobrovolníků“.¹⁵⁸ Do tohoto data sváděla formulace deníku ke smýšlení o krajně neurčitém počtu Číňanů, který ovšem bude spíše v řádu desítek či při nejlepším stovek, pod oddíly si již bylo možné představit i několik tisíc vojáků. Zprávy o jednání na půdě OSN na začátku ledna takřka ustaly. Jedna z mála výjimek stačila potvrdit již popisovanou myšlenku sovětské ideologie, v níž jediný správný způsob řešení problémů je pouze a jedině ten sovětský. Malik takto v článku *Americko-britská většina politického výboru OSN usiluje o prodloužení agrese USA proti Koreji* (TASS) vysvětloval, že americký návrh na zastavení palby je špatný, protože Američané chtějí jen získat čas na další útok, zatímco sovětský návrh na stažení vojsk je jediným vhodným řešením.¹⁵⁹

V úvodu této podkapitoly jsem uváděl, že jedním z typů komunikátů vyskytujících se na stránkách RP napříč sledovaným obdobím, byť trvalo zhruba dva měsíce, bylo poukazování na americkou prostoduchost a na obecné defekty americké společnosti. Dělo se tak jednak za pomoci textového obsahu a jednak za využití účelové manipulace s fotografiemi a dalším grafickým materiálem. S dehonestací formou textových výstupů započal už v listopadu Miroslav Galuška, jenž nejprve kritizoval americké volby slovy: „*Náš občan by užasl, kdyby viděl, jak vypadá „předvolební boj“ v USA. Demokratičtí a republikánští kandidáti, kteří se ucházejí o hlasy amerického voliče, vstupují na veřejnosti s demagogickými žvásty a plnými sliby, na které by se u nás nenachytalo ani dítě.*“¹⁶⁰ O tři dny později se Galuška vyjadřoval k již avizovaným duševním i fyzickým nedostatkům Američanů takto: „*Podle protokolů odvodních komisí nemohlo být v červnu pro tělesné a duševní defekty odvedeno 60 procent povolanych, v srpnu a září 50 procent.*

¹⁵⁷ Prohlášení amerických a britských válečných zajatců v Koreji. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 4. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁵⁸ Bojová jednota národů Koreje a Číny rozdrtil americké útočníky. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 5. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁵⁹ Americko-britská většina politického výboru OSN usiluje o prodloužení agrese USA proti Koreji. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 3. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁶⁰ Jak se připravují „demokratické“ volby v USA. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 259. ISSN 0032-6569. s. 2.

*To jsou fantastická čísla, obžalovávají »americký způsob života«, který vychovává mládež fyzicky a duševně vadnou.“ Za tyto nedostatky amerických občanů, jak autor uvádí dále ve svém článku, může „(...) ohlupování lidí novinami, literaturou, rozhlasem a filmy“.¹⁶¹ K americkému tisku se vyjadřuje také jiná autorská zpráva Rudého práva ze 7. ledna 1951, v níž se uvádí, že „americký tisk nemá ve zvyku psát pravdu. Ale někdy chtě – nechtě, mu přece jen nějaká pravdivá větička uklouzne. Neboť proč bychom měli pochybovat o pravdivosti následující věty, která se před několika měsíci objevila v listě »Wall Street Journal«“.¹⁶² Text doplněný o obrázek policisty, jak obuškem útočí na dělníka, a fotku zobrazující rodinu kdesi na ulici (dle RP u stanu) celkově referuje o špatném ekonomickém a sociálním stavu americké společnosti. Podobný výstup periodika přitom není jediný svého druhu. Už v prosinci vyšel článek B. Vronského *Zbídačování pracujících v USA*¹⁶³ referující o zvyšujících se ziscích velkých korporací a strádání dělníků. Uveřejňované fotografie a další ilustrace související s Američany mají jeden společný rys v podobě neprůkaznosti zobrazovaného, popř. neprůkaznosti spojení zobrazovaného a doprovodného textu. Na fotografii ze 2. prosince (viz obrázek 4) je například zobrazen rozrušený voják neurčité národnosti a umístění, text krátkého doprovodného článku je nicméně navzdory absenci jakýchkoliv důkazů o původu vojáka krajně vyostřený do podoby: „*Poslední portrét amerického útočnicka v Koreji – vojáka Trumanovy intervenční armády. Podle mínění amerického žurnálu »News Week« snímek vyjadřuje již dokonale »ideál«. Počáteční příprava byla už zakončena – píše se mnohознаčně v tomto listě. – Nyní je tento mladík již připraven, aby se zúčastnil opravdových bitev... Opravdu, není pochyb. – Tento mladík je již schopen vraždit korejské ženy a děti, zapalovat vesnice, mučit a popravovat. Má pravou tvář vraždicího amerického »supermana«. (...) Každému zdravě myslícímu člověku je při pohledu na tento snímek jasné – píše »Litěraturnaja gazeta«, z níž tento obrázek přetiskujeme – že američtí vojáci v Koreji už zcela ztratili lidskou podobu.“¹⁶⁴ Jiný obrázek (RP jej prezentuje jako snímek, avšak vzhledově připomíná spíše kresbu) – ještě abstraktnější – částečně reflektuje shora uvedené dušení defekty. Nachází se na ní voják s hlavou v klíně a přilbou u nohou (viz obrázek 5) a doprovodný text zní: „*Jedna z obětí:***

¹⁶¹ Několik amerických poučení z Koreje. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 262. ISSN 0032-6569. s. 6.

¹⁶² Taková je Amerika. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 5. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹⁶³ Zbídačování pracujících v USA. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 286. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁶⁴ Fotografie + text: Běsnící zvíře. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 285. ISSN 0032-6569. s. 2.

hrůzy bojů otráslы duševními silami amerického vojáky a úplně je podlomily...“ Coby zdroj snímku je uveden „washingtonský list »Times Herald«“.¹⁶⁵

Obrázek 4: Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 285. ISSN 0032-6569. s. 2; převzato z digitalizovaného archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Obrázek 5: Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 1. ISSN 0032-6569. s. 4; převzato z digitalizovaného archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

K průkaznosti účelové manipulace můžeme použít fotografii s titulkem *Korejský lid zdraví čínské dobrovolníky* (viz obrázek 6),¹⁶⁶ na níž jsou dva čelně zobrazeni Asiati podávající si

Korejský lid zdraví čínské dobrovolníky.

Obrázek 6: Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 5. ISSN 0032-6569. s. 2; převzato z digitalizovaného archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

¹⁶⁵ V bojích u Hynnamu ztratili američtí interventi přes jedenáct tisíc vojáků. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 1. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁶⁶ Fotografie: Korejský lid zdraví čínské dobrovolníky. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 5. ISSN 0032-6569. s. 2.

ruce. Nelze samozřejmě dokázat, že jeden z nich je Číňan a druhý Severní Korejec, stejně jako nelze dokázat jejich setkání na bojišti, v porovnání s předchozími snímky údajných Američanů ovšem působí tato fotografie výrazně validněji i uvěřitelněji. Patrně nejtransparentnější důkaz abstraktnosti snímků kompromitujících Američany ale dodalo pravděpodobně nevědomky samo periodikum, když 1. prosince 1950 otisklo článek *Svědectví o zvěrstvech Američanů v Koreji* doplněný o dvě fotografie (viz obrázek 7). Na jedné z nich se nacházel zády stojící voják, z něhož ani nejde poznat, že je to Američan, s pistolí v ruce nad zastřelenými těly (text: „*Tak v území okupovaném Američany*“; zdroj fotografie: americká agentura Pix Incorporated), na druhé je potom čelní snímek člena gestapa či jiné nacistické organizace s pistolí v ruce namířenou na hlavu klečícího člověka (text: „*Tak v území okupovaném nacisty*“; zdroj: archiv gestapa).¹⁶⁷

Tak v území okupovaném Američany (obrázek americká agentura Pix Incorporated)

Tak v území okupovaném nacisty (obrázek z archivu gestapa)

Rudé právo ve sledovaných patnácti dnech rozprostírajících se napříč přibližně dvěma měsíci především definitivně potvrdilo trend sledovatelnosti vývoje válečného dění na základě implicitních hodnot jednotlivých částí obsahu periodika. Na

Obrázek 7: Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 284. ISSN 0032-6569. s. 2; převzato z digitalizovaného archivu časopisů Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

zvolené periodizaci byla patrná nepřímá úměra postavení severokorejských a postupně též čínských vojsk vůči množství a délce zpráv OSN, tedy vztah, kdy zvýšená frekvence

¹⁶⁷ Svědectví o zvěrstvech Američanů v Koreji. Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, č. 284. ISSN 0032-6569. s. 2.

informací z dění na půdě Organizace spojených národů povětšinou znamenala nepříliš dobrý válečný vývoj pro severokorejskou stranu. Neméně zřejmým byl ovšem přímo úměrný vztah mezi délkou a umístěním článků o válečném postupu severokorejských a čínských jednotek a jejich skutečným postupem. Z pozice, kdy ještě na začátku listopadu referovaly o situaci na bitevním poli krátké zprávy v dolní části druhé strany, přes relativně vyvážený prosinec, nabyly na objemu a dostaly se tyto články na čelní pozici druhé (většinou) strany, ba dokonce při dobytí Soulu až na titulní stranu. Za pozoruhodnou považuji transformaci dříve uveřejňovaných článků usvědčujících Spojené státy z rozpoutání války, které z RP ve sledovaném období takřka kompletně vymizely, do podoby textů zpochybňujících jak samotné americké hodnoty, demokratický systém, společnost, tak jednotlivce. S tímto jevem souvisela i výrazně zvýšená frekvence uveřejňování grafického materiálu, který měl ovšem vzhledem ke své neprůkaznosti klamavou hodnotu. Z pohledu sledování přímého dopadu plánů Mao Ce-tunga na označování čínských jednotek jako dobrovolníků můžeme říci, že šlo o propagandisticky velmi zdařilý manévr. Navzdory faktu, že přítomnost čínských jednotek znamenala dílčí obrat ve válce, Rudé právo jim věnovalo minimální pozornost a nadále se soustředilo především na jednotky Severní Koreje.

Při deskripci štvavých mediálních komunikátů směřujících proti Spojeným státům a jejich představitelům stojí za uvedení, že se tak nedělo pouze v Rudém právu. Kromě časopisu *Za trvalý mír*, za lidovou demokracii, z něhož Rudé právo přetiskovalo různé karikatury, vycházely v Československu i jiné propagandistické publikace. Jednou takovou s místy velmi vyhoceným obsahem byla kniha *Takový je fašismus* s podtitulem *K americké agresí v Koreji* jednoho ze zakladatelů Mladé fronty, básníka a publicisty Jaromíra Hořce. Toto dílo se plně drží propagandistické zásady vybudování příběhu na tzv. zrnku pravdy. Když zde autor hovoří o tom, že válka i nadále trvá především kvůli zájmům amerických korporací, a to především takových, v nichž mají podíl američtí vojenští funkcionáři, není jeho myšlenka úplně scestná, neboť ziskovou motivaci stojící za rychlou obnovou válkou zničených území popisuje ve shora citované knize i Chomsky. Hořec zde nicméně uvádí i konkrétní firmy a jejich představitele. Příkladem budiž například text: „*Náměstek Marshalla a jeho nástupce, ministr obrany Robert Lovett, byl typickým agentem Wall Streetu, neboť je současně generálem, politikem a bankéřem. Je spolumasajitelem veliké banky ‚Brown Brothers, Harriman & Co.‘, která se aktivně zúčastnila výstavby*

nacistického průmyslu, ředitelem Spojené tichooceánské železnice (Union Pacific Railroad), ředitelem Morganovy společnosti pro životní pojištění i řady dalších bank a pojišťoven“ (Hořec, 1953, str. 18). Za jednu z klíčových propagandistických vlastností této publikace ale považují především její grafický materiál. K dokreslení zisků korporací zde Hořec používá mj. graf z francouzského časopisu La Tribune des Nations (viz obrázek 8) nebo kresbu Borise Jefimova *Wall Street počítá zisky* (viz obrázek 9).

Obrázek 9: (Hořec, 1953, str. 20)

Obrázek 8: (Hořec, 1953, str. 38)

Mezi další témata tohoto komunikátu patří obviňování Spojených států z používání bakteriologických zbraní, které mají být dle knihy vyráběny ve městě Detrick ve státě Maryland, což je opět těžké rozporovat, neboť laboratoř na vývoj biologických válečných prostředků zde na přelomu 40. a 50. let 20. století skutečně existovala. Autor ovšem dále uvádí údajné prohlášení generála E. F. Bullena: „Chemické oddíly jsou v Koreji od 4. července 1950. Naše taktické operace v Koreji jsou ovšem tajné. Tato chemická vojska jsou připravena plnit jakékoliv rozhodnutí, které určí naše vláda. Vojska vycházejí z předpokladu, že otravné zbraně se budou používat i v budoucí válce bez jakýchkoliv omezení“ (Hořec, 1953, str. 55). Vzhledem k tomu, s jakými potížemi se americké jednotky v Koreji na začátku července 1950 potýkaly, si lze jen stěží představit, že by zde již od 4. července měly chemické oddíly, naprosto vyloučit tuto možnost ale pochopitelně nelze. V sekundární literatuře se nicméně nevyskytují. Téma bakteriologických zbraní doplňoval obrázek J. Novaka *Ridgeway – vrchní velitel morových cizopasníků* (viz obrázek 10). Jedním ze stěžejních rétorických směrů knihy byly ovšem, jak již napovídá její název,

fašistické až nacistické praktiky Američanů přirovnávaných k Hitlerovi a dalším představitelům nacistického Německa, počítaje k těmto praktikám například hromadné vyvražďování a zavírání lidí do vybudovaných koncentračních táborů. Zde stojí za uvedení karikatury A. Lukače *ACHESON: Vždyť chceme provádět repatriaci, ale co se dá dělat, když oni domů nechtějí!* (viz obrázek 11) a Lea Haase *HIMMLER: Jsem překonán – zde můj krvavý řád!* (viz obrázek 12).

Obrázek 11: (Hořec, 1953, str. 61)

Obrázek 10: (Hořec, 1953, str. 79)

Obrázek 12: (Hořec, 1953, str. 70)

4.3. Výměna ústředního velitele vojsk OSN

4.3.1. V literatuře

Navzdory silné čínské ofenzivě v lednu 1951 se jednotkám OSN podařilo udržet strategické pozice a vytrvat až do stavu, kdy mohly hned od února přejít do ofenzivních akcí, které v dubnu vyústily až v opětovné překročení 38. rovnoběžky. Strategické vedení a obezřetný ofenzivní postup v této fázi války ale již nebyly vůlí MacArthura, nýbrž Ridgewaye, byť se MacArthur snažil některé z Ridgewayových úspěšných operací prohlašovat za vlastní. Čerstvě jmenovaný velitel 8. armády Ridgeway působil jako protipól MacArthura uznávajícího jediné možné řešení Korejské války, a sice absolutní vítězství nad severokorejsko-čínskou stranou. Při plánování akcí se řídil primárně politickými cíli a za každou cenu se snažil přimět Číňany a Severokorejce k jednání. K tomu využíval taktiku opotřebením nepřítele, což vzhledem k logistickým a zásobovacím problémům protivníka a jeho výrazném leteckém zaostávání za armádou OSN vedlo až ke kýženému výsledku. Zřetelné úspěchy, za nimiž stál právě Ridgeway, bezpochyby urychlily rozhodnutí o odvolání MacArthura z pozice vrchního velitele vojsk OSN v Koreji. Primárním důvodem k tomuto počínu nicméně zůstalo MacArthurovo chování a vystupování na veřejnosti.

Nepočítáme-li zatajování skutečností o pravděpodobnosti čínské intervence při konferenci na ostrově Wake, dopustil se MacArthur prvního výraznějšího narušení americké diplomatické strategie 24. října, kdy, jak píše Dvorchak, vydal rozkaz k postupu k řece Jalu, přičemž velitelům jednotlivých útvarů povolil užití všech vojenských prostředků k obsazení zbylého severokorejského území. Autor zároveň podotýká, že MacArthur vydáním tohoto rozkazu zcela proměnil americkou zahraniční politiku a naprosto ignoroval nařízení Spojeného výboru náčelníků štábů z konce září (Dvorchak, 1996, str. 89, 90). K dalšímu názorovému rozporu mezi Trumanem a MacArthurem došlo na přelomu listopadu a prosince, kdy americký prezident vydal své prohlášení o úvahách o atomové bombě, jejíž použití proti Číně začal sebevědomý generál stále hlasitěji prosazovat. Současně byl přesvědčen, že o jejím užití by neměl rozhodovat prezident, ale právě on. S těmito MacArthurovými myšlenkovými pochody souvisí i uveřejňované články Rudého práva usvědčující právě jeho z touhy po jaderném útoku, jejichž náplň, byť by se dalo o důkazech pro obdobné tvrzení dosti polemizovat, se tudíž zakládala na skutečnosti. MacArthur se obecně netajil smělými, do jisté míry až sadistickými plány. Kromě toho, že

chtěl proti Čínské lidové republice využít Čankajškova vojska ukrývající se na Tchaj-wanu, píše Dvorchak o jeho touze položit přes zásobovací linie mezi Čínou a Mandžuskem pole radioaktivního odpadu a zaútočit na čínské jednotky, čímž by byly donuceny buďto zemřít hlady, nebo se vzdát. Spojený výbor náčelníků štábů ale tento plán označil za vyloučený (Dvorchak, 1996, str. 184). Nesoulad MacArthura se zbytkem americké politické a vojenské generality vyvrcholil v březnu 1951, kdy se ukázal i markantní rozdíl mezi ním a Ridgewayem. Nedlouho poté, co Ridgeway dle Fleminga prohlásil, že pokud jednotky OSN znovu stanou na 38. rovnoběžce, půjde o velké vítězství (Fleming, 1971, str. 144), na tento návrat k 38. rovnoběžce reálně došlo a Truman chtěl zahájit vyjednávání. Před tímto jednáním si ale vyžádal konzultaci MacArthura, od něhož obdržel doporučení žádným způsobem vojensky neomezovat velitelství vojsk OSN v Koreji. Dvorchak doplňuje, že Truman dále nařídil, aby nikdo nevydával politická prohlášení bez souhlasu ministra zahraniční (Dvorchak, 1996, str. 197), což ale MacArthur výrazným způsobem porušil hned 24. března, kdy vydal za výzvu k zastavení bojů maskované prohlášení, v němž se více než co jiného vysmíval velitelům čínské armády. Halberstam popisuje, kterak toto prohlášení Trumanův poradce Acheson označil za „závažný akt sabotáže“ (Halberstam, 2007, str. 600). Úplně poslední kapkou byl, jak píše mj. Malkasian, MacArthurův dopis přečtený 5. dubna senátorem Joem Martinem ve Sněmovně reprezentantů USA, v němž MacArthur žádal právě využití Čankajškových jednotek nezbytných pro „konečné vítězství“ (Malkasian, 2001, str. 41).

Hned následujícího dne po přečtení tohoto dopisu se Truman sešel se Spojeným výborem náčelníků štábů k řešení otázky MacArthurova odvolání z důvodu porušování subordinace. S tímto krokem kromě všech poradců v čele s Achesonem upozornivším Trumana na tlak jak z řad politických reprezentantů, tak od americké veřejnosti, pro níž byl MacArthur hrdinou, souhlasil i ministr obrany George Marshall. Současně došlo k rozhodnutí ohledně nástupce dosavadního velitele, jímž se měl oficiálně stát Ridgeway, zatímco jeho pozici velitele 8. armády měl zaujmout generál James Van Fleet. Odvolávací rozkaz pro MacArthura byl Trumanem podepsán 10. dubna s plánovaným doručením 12. dubna. Než se však stačil dostat k MacArthurovi, získala jej redakce periodika Chicago Tribune, která jej hned 11. dubna otiskla. MacArthur se tak o svém sesazení z funkce dozvěděl z novin. Nakonec došlo i na Achesonem předpovězenou negativní reakci americké veřejnosti. Nálevka uvádí, že během dvou týdnů přišlo na Trumanovu adresu více než 27 000 dopisů

a telegramů, většinou hrubě spílajících prezidentovi. Autor doplňuje i jedno z nepříliš lichotivých hesel těchto protestů: „*Chceme protestovat proti pobuřujícímu činu, jehož se dopustilo prase v Bílém domě*“ (Nálevka, 1997, str. 90, 91). Truman nicméně vlnu nevole ustál a Ridgeway s Van Fleetem v následujících týdnech při páté čínské ofenzivě ratifikovali správnost tohoto rozhodnutí, když vojska OSN ke konci května opět ovládala celé území Jižní Koreje, a OSN tak měla znovu silnou vyjednávací pozici pro případná mírová jednání. Můžeme snad diskutovat, jak velký vliv mělo odvolání MacArthura na výsledek Korejské války a zda by přece jen nebyl výsledek stejný či podobný, pokud by zůstal velitelem vojsk OSN, avšak patrně nejdiplomatičtější odpověď, již jsem schopen nabídnout, je, že vývoj situace by bezprostředně souvisel s mírou porušení subordinace, již byl MacArthur schopen dosáhnout. Možné scénáře v tomto ohledu začínají od bodu velmi podobného tomu, jehož dosáhl Ridgeway, a končí až u možného rozpoutání třetí světové války, jež bych si ale osobně dovilil označit za málo pravděpodobné, především kvůli Stalinově obezřetnosti a vědomí, že sovětský jaderný program zatím není v takové fázi jako jaderný program Spojených států. Budeme-li uvažovat o středové možnosti, ta stále obnášela větší ztráty na obou stranách při dosažení minimálního postupu.

4.3.2. V Rudém právu

V období od 12. do 17. dubna 1951, kdy vyšlo pět výtisků Rudého práva, které jsem v této kapitole podrobil analýze, nedošlo k oslavám žádné skutečně významné události, počítaje do této kategorie výročí, narozeniny, procesy apod., komunistický režim si tudíž vytvořil událost vlastní – sjezd nejlepších pracovníků Československa. Stránky Rudého práva tak ve sledovaných pěti dnech plnily především články budovatelského rázu o plnění plánu pětiletky, agitačních pracích apod. Zejména 14.–17. dubna v obsahu převažovala vyjádření různých zedníků, traktoristů, švadlen a pracovníků mnoha jiných oborů doplněných o vybrané předáky, úderníky a stachanovce. Téma Korejské války zde bylo celkově reflektováno pouze minimálně a striktně se vyskytovalo pouze na druhé straně listu věnované nejčastěji zahraničním událostem. V pěti sledovaných vydáních články zabývající se buďto přímo konfliktem v Koreji, nebo čímkoliv, co by s ním alespoň okrajově souviselo, zabraly přinejlepším necelou polovinu druhé strany, a to výhradně 14. dubna. Ve zbylých čtyřech dnech se maximem stala přibližně čtvrtina strany.

Hlavnímu sledované tématu tohoto období – odvolání MacArthura – se deník věnoval především první tři dny po sesazení generála z funkce. V těchto dnech se vždy objevila přibližně stejně dlouhá zpráva v pravém horním rohu druhé strany, poprvé převzatá od TASS, poté už autorské dílo RP. 15. dubna se k záležitosti žádný článek nevztahoval a 17. sice ještě jeden článek vyšel, ale jednak byl umístěn na stránce o něco níže a jednak byl oproti předchozím zhruba polovičního rozsahu, pocházející z agentury Nová Čína. Svůj postoj k odvolání MacArthura RP ozřejmilo hned v první uveřejněné zprávě zcela odporující důvodům pro změnu velení popsáním výše na základě sekundárních zdrojů: „*Jak prozradil americký tisk, MacArthurův projev nebyl jen jeho soukromým prohlášením, nýbrž byl učiněn podle směrnic americké vlády. Americký týdeník »Newsweek« píše, že vyhrožování Pekinu bylo připraveno americkým státním departementem, schváleno Achesonem a upraveno po konzultaci se zeměmi, které mají své žoldnéře v Koreji.*“¹⁶⁸ Tým článek dále popisuje, že MacArthurovo prohlášení ze 24. března bylo naivní a jeho odvolání je jenom symbolickým nic neměním aktem. Zpráva z následujícího dne kromě opakování o MacArthurovi coby vykonavateli příkazů z Washingtonu posunula pomyslnou konspirační laťku stojící za Trumanovým rozhodnutím, když uváděla, která se z odvolání MacArthura stalo zřejmým, že cílem americké intervence v Koreji je od počátku napadnutí Číny, opírající toto tvrzení o následující argument: „*Zprávy kapitalistického tisku z Koreje, které všechny procházely MacArthurovou cenzurou, vesměs líčily boje v Koreji jako »boje proti Číně«.*“¹⁶⁹ Zpráva *Odvolání MacArthura odhaluje zesílené rozpory imperialistů* ze 14. dubna doplňuje další důvod ke změně velitele vojsk OSN v Koreji, a sice Ridgewayovo „*přerůstání přes MacArthurovu hlavu už počátku jeho působení na pozici velitele 8. armády*“.¹⁷⁰ Závěrečný článek referující o tomto tématu nepřináší žádné nové informace, pouze je opakuje, ale tentokrát formou citace „*pekinského listu »Lidový deník«*“.¹⁷¹

První polovina dubna 1951 byla z hlediska bojových operací časem dalšího amerického pokusu o překročení 38. rovnoběžky, což znamenalo severokorejsko-čínské defenzivní

¹⁶⁸ Pobouření v celém světě si vynutilo odvolání MacArthura. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 85. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁶⁹ Odvolání MacArthura nemůže zastřít agresivní politiku imperialistů proti Koreji a Číně. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 86. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁷⁰ Odvolání MacArthura odhaluje zesílené rozpory imperialistů. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 87. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁷¹ Odvolání MacArthura vítězstvím čínského a korejského lidu v boji proti interventům. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 89. ISSN 0032-6569. s. 2.

postavení a s ním zákonitě spojenou „ústupovou“ rétoriku RP. Ta zde naplňovala své tradiční prvky, k nimž přidala doslova nový rozměr. Informace o ztrátách jednotek OSN se často smršly na rozměr miniaturního článku o 2–5 větách a na druhé straně byly sotva patrné, byť se zpravidla nacházely kolem jejího středu. Všechny tyto stručné zprávy s výjimkou jedné, převzaté z Moskevského rozhlasu, pocházely od TASS. Mezi zbylými šesti články dotýkajícími se korejské tematiky, z nichž dva se zabývaly jednáním náměstků ministrů zahraničních věcí čtyř velmocí a ujišťovaly, že sovětská strana má vůli jednat, zatímco západní mocnosti nikoliv, mírně vybočovaly dva texty. První z nich – *Přehled vojenských událostí v Koreji*¹⁷² – přetištěný ze sovětského periodika *Litěraturnaja Gazeta* hovořil o počtech 90 000 zabitých či zraněných mužů a přes 27 000 zajatců za tři měsíce, aniž by zmínil, o které tři měsíce se jedná nebo jakého původu byli tito zajatci. Vzhledem k tomu, jak moc se v různých zdrojích liší počty zraněných, zabitých a nezvěstných vojáků z Korejské války, především těch jihokorejských (rozptyl je zhruba 220 tisíc zabitých či zraněných až 900 tisíc včetně pohřešovaných), je obtížné zaujmout vůči těmto prezentovaným číslům jakékoliv stanovisko. Druhý z těchto textů je příkladem propagandistické práce s fakty, konkrétně jejich účelovou manipulací v podobě vytrhávání určitých vyjádření a výroků z původních kontextů a využívání těchto útržků ve prospěch vlastní myšlenky. Článek *Americký lid nesouhlasí s válečnou politikou Trumana* je v tomto ohledu mozaikou složenou výhradně ze selektovaných pasáží vybraných periodik a prohlášení vybraných lidí. Za příklad lze použít tuto pasáž: „*Ke stejnému názoru došel i v reakčním americkém listu »New York Times« W. H. Lawrence, který napsal, že sotva jedna čtvrtina Američanů souhlasí s Trumanovou politikou.*“¹⁷³

V polovině dubna 1951 po téměř 10 měsících konfliktu, který se za daných okolností opět vyvíjel v neprospěch Severní Koreje a Číny, se zřetelně projevoval opad zájmů o korejskou tematiku. Typologicky podobné články, dříve alespoň částečně deskriptivní po stránce vojenského postupu nebo nepřátelských ztrát, se nyní zmenšily na nezbytné minimum. Významně též poklesla tendence deníku usvědčovat Západ z rozpoutání Korejské války a vehementně pro tuto myšlenku argumentovat. Můžeme si snad dovolit vyjádřit polemickou myšlenku, že nebýt kauzy s MacArthurovým odvoláním, reflexe situace v Koreji by na stránkách Rudého práva byla takřka nepostřehnutelná. Nad evaluací obsahu

¹⁷² Přehled vojenských událostí v Koreji. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 86. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁷³ Americký lid nesouhlasí s válečnou politikou Trumana. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 87. ISSN 0032-6569. s. 2.

zaměřeného právě na generálskou výměnu můžeme uvažovat ve dvou stěžejních rovinách. V jedné lze označit za poněkud překvapivé, že stejné periodikum, které v dřívější fázi bojů (vzhledem k faktům oprávněně) obviňovalo konkrétně MacArthura z touhy po využití atomové bomby a Čankajškovy armády, jej nyní označilo pouze za figurku intrik americké vojenské a politické generality, jejíž odchod má pramalý význam. Ve druhé nicméně musíme připustit, že deník neměl jinou možnost, neboť pokud by ve svých komunikátech vyjádřil skutečnosti velmi blízkou myšlenku „dostal, co si zasloužil“, vyjádřil by schválení tohoto rozhodnutí, a narušil tak dlouhodobou propagandistickou linii označování všeho imperialistického za špatné. Z krátkodobé perspektivy tato forma reakce pro RP znamenala vyjádření názorové ambivalence vůči MacArthurovi, z dlouhodobé nicméně šlo o utvrzení perzistentní rétoriky deníku, což se za daných okolností jevílo jako žádoucí a důležitější.

5. Mírová jednání

Závěrečná kapitola této práce je silně specifická především obdobím, jež pokrývá. Zatímco veškeré předchozí kapitoly s výjimkou úplně první, popisující vývoj na Korejském poloostrově po 2. světové válce, se zabývaly maximálně několika měsíci jejího trvání, 5. kapitola postihuje období více než dvou let. Pro tuto délku výrazně převyšující dosud pokryté období přináším tři spolu úzce spojená vysvětlení. To vůbec nejvíce nasnadě je, že právě takto dlouho (od 10. července 1951 do 27. července 1953) trvala kvůli nesčetným komplikacím mírová jednání. Zároveň platilo, že během bojových operací, jimž se dále budu věnovat již pouze okrajově, nedocházelo k žádným zásadním změnám na mapě Koreje. Ať už se bojovalo na území Severní nebo Jižní Koreje, vždy to bylo v těsné blízkosti 38. rovnoběžky, s výsledky nahrávajícími spíše patové situaci než posunu kterékoliv ze stran. Třetí z vysvětlení vyplývá ze dvou předchozích. Těžiště Korejské války se v polovině roku 1951 přesunulo z bitevního pole k jednacímu stolu, kde již nebyl znatelný progres v podobě vojenských ztrát nepřítele či dobytého území, ale primárně bodů, z nichž byla ta či ona vyjednávací strana ochotna ustoupit. A ochota jednotlivých válečných soupeřů k ústupkům byla mnohdy pramalá. Spíše za účelem udržení přehlednosti práce tuto kapitolu člením na tři podkapitoly, v nichž se postupně zabývám jednáními do konce roku 1952, negociacemi v roce 1953 a ukončení konfliktu včetně otázky výměny zajatců a dalších poválečných událostí.

5.1. Jednání do konce roku 1952

5.1.1. V literatuře

Úvodní slovo při vyjednáváních o konci války zprostředkovala rozhlasová stanice Hlas Ameriky, která 22. června 1951 vyzvala Malika, aby apeloval na jednání o příměří. Ten výzvu přijal po další z řady diskuzí, jež v průběhu června uskutečnil s Kennanem, a 23. června přečetl v rozhlase projev, v němž vyjadřoval sovětskou víru v brzké ukončení konfliktu a nutnost stažení obou armád na vlastní stranu 38. rovnoběžky. Mírová jednání o dva dny později podpořil, byť s mnoha urážkami adresovanými Američanům, svým vysíláním též čínský rozhlas. Konkrétní návrh jednání přednesl 30. června generál Ridgeway. Kim Ir-sen souhlasil s harmonogramem v podobě předběžných jednání naplánovaných na 8. července a hlavních jednáních začínajících 10. července, odmítl ovšem diskutovat na palubě dánské nemocniční lodi Jutlandia sídlící v přístavu Wonsan, namísto níž navrhl někdejší severokorejské hlavní město Kesong. Kissinger dodává, že zastavení americké ofenzivy v okamžiku návrhu vyjednávání o příměří bylo „*klasické americké gesto. Protože byli američtí představitelé přesvědčeni, že mír je něčím normálním a dobrá vůle něčím přirozeným, snažili se povzbudit jednání odstraněním prvků donucení a jednostrannými projevy dobré vůle. Avšak ten, kdo přijde s jednostranným gestem, většinou ztrácí hlavní vyjednávací trumf. Obecně platí, že se diplomaté jen zřídka odměňují za již poskytnuté služby – dvojnásob v době války*“ (Kissinger, 1997, str. 250, 251). Na vyjednání příměří apeloval po neúspěšné 5. čínské ofenzivě též Stalin, Mao chtěl s vyjednáváním začít až 15. července a protáhnout je na dobu 10–14 dní, aby měly severokorejské a čínské jednotky dostatek času na přezbrojení a doplnění zásob, oběma ale bylo jasné, že vyjednávání je nezbytné, Kim tak souhlasil i s dřívějším termínem (viz Torkunov, 2000, str. 133–140). Napětí s sebou přinesl hned začátek vyjednávání, neboť komunisté povolili přístup k informacím pouze komunistickým novinářům, proti čemuž se strana OSN 12. července ohradila. Novináři ze zbylých států se k informacím dostali až po několika dnech [Edwards (2006a, str. 222) uvádí datum 14. července, Dvorchak (1996, str. 227) píše o 16. červenci]. Rokování v Kesongu probíhala s různými prodlevami způsobenými především vzájemnými nařčeními z porušení vyjednávacího prostoru vojenskými jednotkami až do 23. srpna, kdy komunisté obvinili Američany z bombardování okolí Kesongu a hovory ukončili. Diskuze nicméně v dané fázi nesměřovaly k uspokojivému výsledku, neboť zatímco Severokorejci navrhovali stanovení demarkační linie na 38. rovnoběžce, vyjednávači OSN v čele s Charlesem Turnerem

Joyem trvali na stávající frontové linii nacházející se na severokorejském území. Podnět k opětovnému zahájení jednání dal ve druhé polovině září Ridgeway, jenž zároveň požadoval přesunutí diskuzí na nové místo. Severokorejci navrhli relokaci do Pchanmundžomu ležícím přímo na 38. rovnoběžce, Ridgeway místo schválil a 25. října se opět začalo rokovat. Kýžený efekt měly ve výsledku též zdržovací vojenské operace prováděné jednotkami OSN, na přelomu října a listopadu totiž Severokorejci na pokyn Maa souhlasili i s demarkační linií na aktuální bitevní frontě. 23. listopadu byla do map zakreslena nově navrhovaná demarkační linie a o čtyři dny později byla oběma stranami schválena, přičemž ovšem vznikla podmínka, že aby došlo k ratifikaci tohoto bodu, musí být ve lhůtě do třiceti dní schváleny i zbylé jednací body. Za zmínku související s obdobím druhé poloviny roku 1951 stojí jistý Dvorchakem popisovaný sociální zvrát v americké armádě, k němuž v Koreji došlo v průběhu mírových jednání. Zatímco od války Severu proti Jihu byli vojáci černé pleti segregováni do černošských jednotek, v Koreji začalo docházet k jejich začleňování k ostatním. Svým rozkazem o tom 1. října rozhodl Ridgeway (Dvorchak, 1996, str. 239).

Daleko větším problémem než určení demarkační linie, na němž se zabrdila úvodní vyjednávání, se ukázala být otázka výměny válečných zajatců. Velmi zjednodušeně, byť ve své podstatě výstižně, popisuje situaci Fleming: „*Neploďnými diskuzemi o osudu válečných zajatců byl promrhán prakticky celý rok 1952. Rudí požadovali návrat všech zajatců, zatímco spojenci z vojsk OSN trvali na dobrovolné repatriaci*“ (Fleming, 1971, str. 149). Podrobněji lze říci, že kapitola, jež se skutečně táhla napříč větší částí roku 1952, začala 18. prosince 1951, kdy si obě strany předaly seznamy zajatců. Seznam předaný komunisty způsobil Američanům značné rozčarování, neboť zatímco americké interní záznamy hovořily 11 500 zajatých Američanech a 88 tisících Jihokorejcích, listina, jíž obdrželi, čítala 11 559 jmen včetně 3 198 Američanů. Strana OSN naproti tomu udávala počet přibližně 132 000 zajatců [zatímco na čísle 11 559 předaném komunisty se zdroje shodují, u druhé hodnoty uvádí Dvorchak (1996, str. 239) 132 474, zatímco mj. Stueck (1995, str. 250) či Edwards (2006a, str. 264) hovoří o 132 000]. Zástupci OSN poté 2. ledna 1952 navrhli provádění repatriací na základě dobrovolnosti, což komunisté striktně odmítli. Catchpole zároveň doplňuje stanovisko Trumana, jenž nepodporoval výměnu všech zajatců za všechny, ale naopak podporoval potřebu prověrek, které následně vyústily v nepokoje na ostrově Kodedžo (Catchpole, 2003, str. 219). 24. ledna musel Ridgeway informovat

Trumana, že jednání dosáhla stavu paralýzy. Situaci se zajatci ještě více zkomplikovaly v dubnu 1952 uskutečněné prověrky, z nichž vyplynulo, že ze zhruba 170 000 prověřených válečných zajatců projevílo zájem o návrat pod komunistický režim 70 000, což bylo pro komunisty šokující číslo, jemuž odmítali uvěřit a okamžitě obvinili velení OSN z manipulace s výsledky provereček (viz například Edwards, 2006a, str. 290). Na přelomu dubna a května potom nastalo pro jednání několik stěžejních událostí. 28. dubna rozhodl Truman o nahrazení Ridgewaye generálem Markem W. Clarkem a téhož dne předložil hlavní vyjednávač Joy soubor návrhů, mezi nimiž figuroval souhlas s financováním rekonstrukce letišť za podmínky, že komunisté nebudou trvat na repatriaci všech válečných zajatců. Komunisté však tento návrh odmítli. Ridgeway byl 9. května jmenován velitelem Severoatlantické aliance, ještě předtím ovšem dle Dvorchaka prohlásil, že odpovědnost za otázku míru nyní leží na bedrech komunistů, což mělo vyvolat nepokoje v zajateckých táborech, mezi jinými i na Kodedžu (Dvorchak, 1996, str. 242). Tam zajatci podnikli vzpoudu a 7. května zadrželi generála Dodda, jehož propustili po splnění požadavků 10. května večer. Tohoto incidentu, jak uvádí mj. Dvorchak, využila komunistická propaganda, kdy konkrétně deník Pravda měl napsat: „*Poznali jsme, že ‚civilizovaní‘ Američané dovedou být ještě více nelidštější, než byli hitlerovci. Dachau byl táborem smrti. Majdanek byl továrnou na smrt. Celý ostrov Kodedžo je ostrovem smrti*“ (Dvorchak, 1996, str. 244–249). Na propagandu se ale komunisté zaměřili už dříve – v únoru 1952 obvinili Američany z užití biologických zbraní. Jako důkaz použili doznání, k jehož sepsání donutili dva sestřelené piloty. Dvorchak k tomuto doznání dodává, že z jazyka a způsobu tvoření vět jasně vyplývalo, že piloti doznání učinili za ohromného stresu (Dvorchak, 1996, str. 250). Není bez zajímavosti, že na začátku května komunisté rozhodli o stažení svého požadavku na účast zástupců Sovětského svazu při mírových jednáních, ale vymohli si vytvoření supervizní komise neutrálních národů, mezi nimiž se po boku Švédska, Švýcarska a Polska objevilo též Československo. Do 28. září, kdy vrchní vyjednávač OSN William Harrison, jenž v květnu nahradil Joye, předložil soubor návrhů obsahující mj. nabídku na propuštění válečných zajatců, se potom na jednacím poli odehrála pouze jedna závažnější výměna názorů. Harrison v polovině července navrhl k repatriaci 76 000 Severokorejců a 6 400 Číňanů, což Kim na radu Maa o několik dní později odmítl. Stejně tak komunisté odmítli všechny Harrisonovy návrhy z 28. září. Od 8. října 1952 se poté hlavní vyjednávači obou stran nepotkali po dobu šesti měsíců, neboť tým OSN odmítal jakékoliv další setkání, z něhož nebudou vyplývat známky

progresu. Kromě toho, že se v říjnu a listopadu uskutečnila vojenská operace Showdown, poslední ofenzivní akce jednotek OSN v Korejské válce, se v tomto období konaly americké prezidentské volby, na jejichž výsledku měl konflikt na korejském poloostrově svůj podíl. Prezidentský kandidát Dwight E. Eisenhower sliboval, že se v případě svého vítězství vypraví do Koreje, aby na zjistil, co lze udělat pro ukončení války. 4. listopadu ve volbách skutečně uspěl a o necelý měsíc později – 2. prosince – přiletěl do Koreje, kde strávil tři dny. 14. prosince 1952 potom uvedl novou politiku neústupnosti vůči komunismu.

5.1.2. V Rudém právu

V této kapitole se budu zabývat obdobím dlouhým více než 18 měsíců. Vzhledem k tomu, o jak dlouhé období se jedná, je nanejvýš zřejmé, že průběžné sledování jeho větší části na stránkách Rudého práva by bylo až příliš náročné a uvážim-li teoretické nasycení vzorku projevující se opakováním stejných typů článků obsahujících totožné argumenty, bylo by pravděpodobně též více či méně redundantní. Pro bližší sledování jsem ze sledovaného časového rozmezí rozprostírajícího se mezi koncem června 1951 a koncem roku 1952 vybral pět konkrétních úseků, v nichž jsem sledoval vždy po pěti vydáních deníků následujících po vybrané události. Konkrétně šlo o vydání po Malikově výzvě (24.–29. června 1951), po začátku jednání o příměří (12.–17. července 1951), po návrhu OSN na dobrovolnou repatriaci válečných zajatců (3.–7. ledna 1952), po vzpouře v zajateckém táboře na ostrově Kodedžo (8.–12. května 1952) a po Harrisonově návrhu na podmínky propuštění válečných zajatců (29. září–3. října 1952). Kromě dílčího vyhodnocení těchto etap je potřeba hned v úvodu říci, že z pozorování periodika byla zřejmá jeho proměna, k níž došlo v průběhu roku 1952. Z perspektivy této práce byla spíše kosmetickou úpravou změna sloupcování, kdy Rudé právo přešlo z dosud preferovaného osmisloupcového formátu stránky na šestisloupcový. Stejně tak neměl výraznější vliv na tuto práci ani fakt, že RP začalo nově vycházet i v pondělí, a jeho periodicita se tak stala skutečně denní. Novým jevem, který je zde potřeba reflektovat, byla změna uspořádání událostí prezentovaných na stránkách periodika. Zatímco ještě v únoru 1952, stejně jako v předchozích letech, se zahraniční zprávy zpravidla objevovaly hned na druhé straně deníku, na přelomu března a dubna se s přechodem na šestisloupcový model přesunuly na třetí či čtvrtou stranu. Respektive aby nedošlo k mylnému vyjádření – zahraniční zprávy se na druhé straně občas nacházely i nadále, šlo však o zprávy ze zemí východního bloku.

Zpravidla platilo, že jakmile byly uvedeny veškeré informace budovatelského rázu a dále všechny zprávy ze spřátelených států, přišla řada na zbylé novinky, po nichž již často následovaly pouze sportovní zprávy. Jelikož se zde zabývám takto rozsáhlým obdobím, budu původ a společné rysy dílčích částí shrnovat v průběhu jejich popisu a v závěru podkapitoly.

Na sklonku června 1951 o korejskou problematiku sice ještě panoval výrazný zájem, články ale povětšinou nepřinášely žádné nové informace. Po stránce autorství byly diverzifikované patrně nejvíce ze všech sledovaných období. Texty převzaté z TASS a ČTK vyvažovaly články různých reportérů Rudého práva či dalších méně zastoupených zdrojů (moskevský rozhlas, agentura Nová Čína). První reflexe Malikova projevu se na stránky RP dostala až 27. června a byla především ekonomického charakteru, kdy deník informoval o tom, že po projevu poklesly akcie zbrojařských firem o 2 až 3 dolary za kus.¹⁷⁴ Druhá prezentovaná rovina projevu byla pochopitelně politická, kdy ještě týž den vyšel mj. *Trumanův projev o válce v Koreji*,¹⁷⁵ v němž sice nezaznělo nic mimořádného, ale americký prezident zde vyjádřil souhlas s Malikovým návrhem na co nejrychlejší urovnání korejského sporu. Za charakteristický pro referování o obdobných událostech lze potom označit článek *Čínský list „Ženminžibao“ vítá projev J. A. Malika*¹⁷⁶ z následujícího dne, kdy drtivá většina textu popisuje, kterak Číňané vždy stáli o mír, ale Američané jej sveřepě odmítali, a až v posledním odstavci explicitně vyjadřuje schválení Malikova projevu a dodává, že jde o zkoušku pro Spojené státy. Ačkoliv agenturním článkům, mezi něž patří všechny výše uvedené převzaté z TASS a ČTK, nechyběla opakovací tendence, jejich rozdíl oproti autorským textům RP, ať pocházely od kteréhokoliv redaktora, byl zjevný na první pohled, a to především v útočnosti projevu, jeho narativitě a domýšlení se antiutopických až apokalyptických scénářů. Veškeré tyto rysy v sobě nesl například rozsáhlý text Bedřicha Rohana z 28. června, v němž autor nejprve hovoří o tom, že „*pro USA měla Korea být jen předejrou mnohem větších agresivních plánů*“, následně opakovaně zmiňuje dlouhodobé snahy SSSR o mírové řešení konfliktu od samého začátku, což podkládá vyjádřením: „*Projev sovětského zástupce J. A. Malika byl novou, drtivou ranou těm, kdož mají zájem na pokračování a rozšiřování agrese na Dálném východě.*

¹⁷⁴ Ostrý pokles kursu akcií v USA po projevu J. A. Malika. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 150. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁷⁵ Trumanův projev o válce v Koreji. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 150. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁷⁶ Čínský list „Ženminžibao“ vítá projev J. A. Malika. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 151. ISSN 0032-6569. s. 2.

Mezi paliči války roste nervosita a strach. Neboť vědí velmi dobře, že J. A. Malik nevyšlo jen názory a přání sovětských národů, ale tužby mírumilovných lidí na celém světě.“ Konečně pak v závěru nechybí vztažení na Československo komentářem: *„I československý lid je pevně přesvědčen o možnosti uhájit věc míru. Dokazují to denně naši úderníci, kteří spolu s našimi zemědělskými družstevníky, svou příkladnou prací razí cestu k socialistickému Československu.*“¹⁷⁷ Kromě reakcí na Malikův projev se na stránkách RP objevovaly především povětšinou krátké „škodní“ články popisující, kolik nepřátelských letadel bylo sestřeleno či kolik nepřátel bylo zabito nebo zajato. Z nich vybočoval především rozhovor s laureátkou Stalinovy ceny Pak Den-aj, který se 24. června dostal až na titulní stranu. Den-aj zde hovoří o až absurdně heroickém boji korejských dívek slovy: *„Když na příklad vjely do Seulu americké tanky, vrhla se 19letá dívka Li Ken-na s granátem v ruce k tankům a hodila granát do otevřeného vozu. Tak zničila jeden tank. Její sestra zničila podobným způsobem druhý tank.*“¹⁷⁸ Za účelem identifikace čtenářů s osobami (hrdiny) korejské války ale nebyly publikovány pouze články jmenující konkrétní osoby, nýbrž především ty zmiňující přínos všech obyvatel Koreji v čele s různými dělníky a řemeslníky. Na konci června pronikla na stránky Rudého práva též báseň s korejskou tematikou – *Země-bohatýr* od Ivana Skály.¹⁷⁹

V období po začátku vyjednávání o příměří se mezi hlavní dodavatele zpráv pro Rudé právo vůbec poprvé zařadila agentura Nová Čína. I zde ještě stále platilo, že korejskému konfliktu byla věnována výrazná pozornost a v každém z pěti sledovaných dní se na druhé straně periodika objevily minimálně dva články. Na prostoru věnovanému dění v Koreji nic nezměnily ani dva procesy odehrávající se v této době a plnící stránky periodika, ovšem zpravidla právě na titulní straně a poté od třetí strany dále. Konkrétně šlo o proces se „škůdci zásobování“, mezi nimiž byli Matička, Vacínek nebo Smutka, a proces v tzv. Případu Babice, v němž byli popraveni mj. Drbola, Pařil či Bula. Můžeme říci, že na titulní stranu se částečně dostala i Korejská válka, když vyšel přibližně třetinu strany zabírající článek *První velvyslanec Korejské lidově demokratické republiky uvítán v Praze*,¹⁸⁰ rozdělený na tři celky. První z nich, převzatý od ČTK, byl prostě sdělovacího charakteru,

¹⁷⁷ Sovětský svaz ukazuje cestu. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 151. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁷⁸ Rozhovor laureátky Stalinovy ceny Pak Den-aj pro Rudé právo. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 148. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹⁷⁹ Země-bohatýr. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 148. ISSN 0032-6569. s. 1.

¹⁸⁰ První velvyslanec Korejské lidově demokratické republiky uvítán v Praze. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 165. ISSN 0032-6569. s. 1.

následně pak Široký ve svém projevu rekapituloval dění v Koreji a korejský velvyslanec Kim Un-gi mu děkoval. Kromě již běžných článků, nyní zkrácených na nezbytné minimum, popisujících těžké boje a ztráty nepřítele, se deník více než samotným vyjednáváním zabýval kauzou s odmítnutím přístupu novinářů OSN k informacím o vyjednávání. Tu od samého počátku referování obrátil proti zástupcům Spojených států vydáním obsáhlého článku *Američtí zástupci maří jednání v Kesonu*, převzatého právě z agentury Nová Čína. Postupně se zde hovoří o tom, že „na schůzi dne 11. července vnesli delegáti americké strany otázku novinářů, kteří by sledovali konferenci: žádali, aby 20 novinářům bylo dovoleno přijet příštího dne do Kesonu, aby mohli podávat zprávy o konferenci“, a „delegáti korejské lidové armády a čínských dobrovolníků slíbili, že uváží žádost“, což vede k závěru, že „novináři budou vítáni, jakmile během jednání o příměří bude dosaženo dohody“.¹⁸¹ Kromě opakovaného obviňování Američanů z maření jednání kvůli novinářům interpretuje článek vyjádření Nam Ira o tom, že nepřítomnost novinářů je přirozená, dokud se něco nedohodne. Z textu na první pohled vyplývá zákaz přístup k jednáním všem novinářům, avšak už jen vznik tohoto článku popisujícího důvody zdržení jednání hned na začátku svědčí o faktu, že komunističtí novináři přístup k informacím reálně měli, neboť v opačném případě by o nastalém problému vůbec nemohli informovat. Této logiky si v deníku byli nejspíše dobře vědomi, hned následujícího dne tak vyšla z agentura Nová Čína převzatá odpověď¹⁸² Kima a jeho vyjednávacího partnera Pen Teh-huaje, v níž označili otázku přístupu novinářů za „maličkost“ a jejich přístup k informacím formálně povolili. Týž text nicméně pokračoval z TASS převzatým dovětkem ve značně konspirační podobě. Američtí činitelé dle něj „očekávali, že dopisovatelé nebudou připuštěni, pokusili se však z vnitropolitických důvodů najít záminku k dočasnému přerušení jednání o příměří“. Kromě reflexe hlavních událostí se na stránkách RP samozřejmě objevilo i několik dalších propagandistický obraz dokreslujících textů. Jeden z nich interpretuje vyjádření zajatců, jež sami nechtějí být v Koreji a mají vůči působení Spojených států zde odpor,¹⁸³ přičemž druhý jde ještě dál a vysloveně utopicky hovoří například o tom, že „před odchodem zajatců konala se slavnost na rozloučenou, na níž poděkovali čínským dobrovolníkům za shovívavé a lidské

¹⁸¹ Američtí zástupci maří jednání v Kesonu. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 164. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁸² K jednání o příměří v Koreji. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 165. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁸³ Odpor intervenčních vojáků proti válce v Koreji. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 165. ISSN 0032-6569. s. 2.

zacházení s válečnými zajatci a slíbili, že řeknou o tom svým přátelům a příbuzným“,¹⁸⁴ což nebyl první a zdaleka ani ne poslední text tohoto charakteru objevivší se na stránkách RP.

Začátek roku 1952, kdy většina článků o problematice pocházela od TASS nebo ČTK, byl z hlediska informování o situaci v Koreji ve znamení především dvou patrných jevů. Prvním z nich – vpravdě výrazným – byl fokus na vykreslení Spojených států jako země, v níž nic nefunguje a jejíž představitelé nemají nikdy pravdu. Není samozřejmě žádným tajemstvím, že prezentace USA tímto způsobem byla dlouhodobým ideologickým cílem periodika, i přesto se v něm ale vyskytovaly časové úseky jako například tento, v nichž byla kumulace obdobných textů vyšší než obvykle. Zprávy jakkoliv hanobící veškeré americké chování a názory zde byly na denním pořádku. Hned 3. ledna vyšel vcelku obsáhlý text TASS „*Americký způsob života*“: *monopolům větší zisky – pracujícím větší bídu*,¹⁸⁵ o jehož obsahu dostatečně vypovídá již samotný nadpis. Následující den to byl mj. text Ilji Erenburga *Kolo dějin nezastaví*¹⁸⁶ zabírající přibližně 40 % třetí strany a část čtvrté strany, v němž autor kritizuje americké úvahy o použití atomové bomby a o Američanech hovoří jako o „maniacích“. Jindy byly veškeré výtky ukryty do jednoho politického projevu, jehož autorem byl v tomto případě – jako už tolikrát předtím – Vyšinskij. Přetisk projevu s nadpisem *Americký plán „kolektivních opatření“ je plánem příprav války*¹⁸⁷ zabírající 5. ledna kompletní třetí stranu deníku kromě opakování obvyklých argumentů hovoří o tom, že v Koreji neválčí celá OSN, ale pouze Spojené státy a jejich satelity, za něž označuje dalších osm konkrétních států. Druhým pozoruhodným jevem bylo hojné využívání pojmu „intervent“, často bez doplnění protější strany, z čehož vyplývala nejednoznačnost určení onoho intervanta. Když tedy například 5. ledna vyšel článek *Interventi dále maří jednání o příměří v Koreji*, v němž zaznělo mj.: „*v jednání o příměří v Koreji se interveniti neustále snaží využít jednání k tomu, aby dosáhli cílů, jichž nebyli a nejsou s to dosáhnout na válečném poli*“,¹⁸⁸ můžeme říci, že deník uváděl zcela pravdivé

¹⁸⁴ Čínští dobrovolníci propustili skupinu amerických zajatců. Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, č. 163. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁸⁵ „Americký způsob života“: monopolům větší zisky – pracujícím větší bídu. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 2. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁸⁶ Kolo dějin nezastaví. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 3. ISSN 0032-6569. s. 3,4.

¹⁸⁷ Americký plán „kolektivních opatření“ je plánem příprav války. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 4. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹⁸⁸ Interventi dále maří jednání o příměří v Koreji. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 4. ISSN 0032-6569. s. 2.

informace. Nabízí se úvaha, zda šlo o zamýšlené vytvoření synonymizačního spojení Američan = intervent za účelem nového výrazového prostředku pro označování Američanů či jeho vytvoření s nedomyšlenými důsledky. Nelze ale zdaleka vyloučit, že pravdě je blíže druhá z možností, neboť v dalších sledovaných obdobích pojem „intervent“ jednak nebyl nadužíván a jednak z článků, v nichž se vyskytoval, jasně vyplývalo, kdo je oním uváděným interventem. Hlavní problematiku daného období – návrh na dobrovolnou repatriaci – ve výsledku deník reflektoval velmi málo. 4. ledna sice vyšel kratší článek, v němž kromě jiného zaznělo, že „*na schůzi podvýboru jednajícího o 4. bodu pořadu dne (otázka zajatců) projevili interveni ústně souhlas s návrhem delegace lidových vojsk, aby byli všichni zajatci propuštěni, přitom však odmítli požadavek, aby byli také všichni váleční zajatci repatriováni*“,¹⁸⁹ jinak byla ale problematika repatriace reflektována spíše v rámci větších Spojené státy kritizujících textů, než že by se jí RP zabývalo separátně a obsáhleji tuto myšlenku kritizovalo. Pomineme-li co do umístění na stránkách i velikosti nyní již takřka bezvýznamné „škodní“ texty o situaci na bojišti, stojí za zmínku především jeden další článek. Ani novinky z Koreji se totiž na začátku roku 1952 nevyhnuly ideologické snaze komunistického režimu o nahrazení Ježíška Dědou Mrázem. Utopické spojení Dědy Mráze a prezentace čínského válečného altruismu snoubící se v textu: „*Na Štědrý večer přišel Děda Mráz na frontu podél řeky Imdžin. K překvapení a radosti britských a amerických vojáků ve frontové linii rozmístili čínští dobrovolníci 180 tisíc vánočních punčoch a 4160 dopisů od amerických a britských válečných zajatců jako vánoční mírové dárky,*“¹⁹⁰ působí až komicky, nemluvě o faktu, že tím RP otevřeně připustilo něco, čemu se dlouhodobě sverpě bránilo – naznačilo, že v Koreji pravděpodobně nebojují pouhé skupinky čínských dobrovolníků, ale celé divize o několika desítkách tisíc mužů. Neboť si lze jen stěží představit, že by několik set dobrovolníků rozneslo po Koreji 180 tisíc vánočních punčoch, jakkoliv je sama tato událost nepravděpodobná.

Pokud se ve směru informování o Korejské válce projevil mezi 8. a 12. květnem 1952 v Rudém právu nějaký nový trend nebo jen následování toho starého, pak šlo nepochybně o fakt, že dlouhodobá ideologická rétorika deníku a důraz na tradičně připomínané události mají větší význam než protizápadní propagandistické působení. Do pěti vydání publikovaných v době oslav osvobození Československa Rudou armádou na konci druhé

¹⁸⁹ Jednání o příměří v Koreji. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 3. ISSN 0032-6569. s. 2.

¹⁹⁰ Děda Mráz na korejské frontě. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 2. ISSN 0032-6569. s. 4.

světové války (o osvobození americkými vojsky se nepsalo), z nichž hned dvě se věnovaly výhradně oslavám, se vklínilo přesně šest článků alespoň relativně blízkých korejské problematice, přičemž některé z nich byly pouze o několika větách a takto stručně komentovaly dění na korejských bojištích. Ústředním tématem kupodivu nebyla probíhající vzpoura na ostrově Kodedžo, nýbrž obvinění z bakteriologické války, k němuž 8. května vyšel článek agentury Nová Čína *Svědectví zajatého amerického letce o bakteriologické válce v Koreji*,¹⁹¹ v němž tento letec na téměř polovině čtvrté strany periodika velmi podrobně popisuje, jaké dostal rozkazy a jakým způsobem probíhá shazování bakterií a nakaženého hmyzu. Druhý z článků¹⁹² pak hovoří o tom, že v amerických službách na dříve již zmiňované základně Fort Detrick v Marylandu pracují nacističtí bakteriologové. Z dalších komunikátů RP stojí za zmínku báseň Konstantina Biebla *Korejská balada*¹⁹³ z knihy *Bez obav* vydaná u příležitosti Bieblova posmrtného ocenění Státní cenou.

Jestliže se v květnu 1952 RP záležitosti bakteriologických zbraní pouze dotýkalo, na přelomu září a října téhož roku byla jednoznačně jeho hlavní náplní. Články s touto tematikou se sice nedostávaly výše než na třetí stranu deníku, rozsahově však dosahovaly pětiny až čtvrtiny stránky. Klíčová pro argumentaci periodika byla především *Zpráva Mezinárodní vědecké komise pro vyšetřování bakteriologické války v Koreji a Číně*,¹⁹⁴ jejíž útržky byly interpretovány ve dvou článcích s totožným nadpisem 30. září a 1. října 1952. První zpráva s tímto nadpisem jmenovala a detailně popisovala 11 různých způsobů shazování nakaženého hmyzu, ačkoliv v argumentaci jí nechyběla například formulace propagandistického prostředku tzv. obecné pravdy v podobě tvrzení: „*Je zajisté správné spojovat přelet letadla s výskytem velkého množství hmyzu.*“¹⁹⁵ Argumentační oporu pak zajišťovaly další výpovědi zajatých letců. Druhý z textů prezentoval finální verdikt komise, jímž bylo, že „*národy Koreje a Číny se staly obětí neustálých mikrobiologických útoků ozbrojených sil USA, které použily různých method infikování. Některé z těchto method jsou pokračování method, kterých používala japonská armáda ve druhé světové válce.*“

¹⁹¹ Svědectví zajatého amerického letce o bakteriologické válce v Koreji. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 115. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁹² Nacističtí bakteriologové ve službách. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 119. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹⁹³ Korejská balada. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, č. 118. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁹⁴ Viz Report of the International Scientific Commission for the Investigation of the Facts Concerning Bacterial Warfare in Korea and China. World Council of Peace. Peking, 1952. 61 str.

¹⁹⁵ Zpráva Mezinárodní vědecké komise pro vyšetřování bakteriologické války v Koreji a Číně. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 33, č. 260. ISSN 0032-6569. s. 4.

Zde stojí za potvrzení, že Rudé právo interpretovalo zprávu komise pravdivě a překlad jejího závěru byl takřka doslovný.¹⁹⁶ Přinejmenším z dnešní perspektivy můžeme tvrdit, že validitě textu jako celku ve výsledku škodila hyperbolizace jeho dalších částí, kdy RP například zmiňovalo, kterak „*na Komisi zapůsobil hlubokým dojmem nynější stav čínského zdravotnictví a opatření pro zvýšení úrovně hygieny a boje proti rozšiřování epidemických chorob*“.¹⁹⁷ Kromě tohoto nového tématu ale samozřejmě došlo i na připomenutí témat dlouhodobějších. Článek *Úloha amerického imperialismu v mnichovské zradě* hovořil o podpoře Hitlera od Rockefellerera a dalších magnátů a kromě jiného připomínal, že „*Sovětský svaz bojoval proti Mnichovu a mnichovskou dohodu imperialistů nikdy neuznal. Sovětský svaz to byl, který rozdrtil fašistické útočníky, navrátil svobodu národům Evropy a tím rozbil výsledky Mnichova*“.¹⁹⁸ Výrazně kratší text »*Hlas Ameriky*«¹⁹⁹ přiznává odpor amerického lidu intervenci USA¹⁹⁹ potom zmiňuje silný odpor Američanů proti válce, aby vzápětí uvedl, že problém s válkou mají především farmáři. Novinky o jednání o příměří, v nichž v této době komunisté zamítli další z amerických návrhů, se omezily na krátký článek ČTK *Z jednání o příměří v Koreji* hlásající mj.: „*Interventi trvají na ‚nesmyslném‘ požadavku tzv. ‚nenásilné repatriace*“.²⁰⁰ Závěrem stojí za zmínku přibližně 1/6 stránky zabírající recenze čínského filmu *Odporujte Americe – pomáhejte Koreji!*, jenž RP popisuje jako „*vynikající dílo (...) vyznamenáno na letošním mezinárodním festivalu v Karlových Varech Cenou za dokumentární film o boji pracujících za svobodu a mír*“.²⁰¹

Ačkoliv v Kesongu a později v Pchanmundžomu probíhala mnohá jednání o příměří, Rudé právo se jim ve sledovaných obdobích nevěnovalo ani zdaleka tak, jak by mohlo. Články z jednání se na jeho stránkách pochopitelně vyskytovaly, ale informace o samotném průběhu byly často buď příliš strohé, nebo zabalené do silně propagandistického, většinou protiamerického článku. Ani po více než 2,5 letech, které na konci roku 1952 uplynuly od začátku války, nepřestalo periodikum opakovat informaci, kdo a proč může za začátek

¹⁹⁶ Viz Report of the International Scientific Commission for the Investigation of the Facts Concerning Bacterial Warfare in Korea and China. World Council of Peace. Peking, 1952. 61 str.

¹⁹⁷ Zpráva Mezinárodní vědecké komise pro vyšetřování bakteriologické války v Koreji a Číně. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 33, č. 261. ISSN 0032-6569. s. 4.

¹⁹⁸ Úloha amerického imperialismu v mnichovské zradě. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 33, č. 259. ISSN 0032-6569. s. 3.

¹⁹⁹ »Hlas Ameriky«¹⁹⁹ přiznává odpor amerického lidu intervenci USA. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 33, č. 261. ISSN 0032-6569. s. 4.

²⁰⁰ Z jednání o příměří v Koreji. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 33, č. 261. ISSN 0032-6569. s. 4.

²⁰¹ Hrdinská píseň o boji korejského lidu za svobodu. Rudé právo. Praha. 1952, roč. 33, č. 260. ISSN 0032-6569. s. 3.

konfliktu, a budovat binární opozici Spojených států a Sovětského svazu, potažmo Číny při každé možné příležitosti. K těmto tématům se přitom pozvolna přidávaly nové kauzy, které byly jak krátkodobějšího rázu (situace s nevpustěním novinářů k jednání), tak vpravdě dlouhodobého (bakteriologická válka). Novinky z bojů si zachovaly „škodní“ podobu referující o ztrátách nepřítele, aniž by připustily jakoukoliv čínskou nebo severokorejskou ztrátu. Navzdory tomu, že propagandistických textů vůči Spojeným státům nebylo, vyskytovalo se v RP méně korejskou otázku odrážejících karikatur a fotografií. Když už se v deníku nějaké objevily, neměly ani zdaleka takový argumentačně klamavý charakter jako obrazové výstupy zobrazované v předchozích kapitolách. Navrátily se naopak básně nevalné kvality.

5.2. Jednání v roce 1953

5.2.1. V literatuře

Ačkoliv jednání s komunisty nebylo pro vrcholné americké představitele jednoduché, v roce 1953 se již dařilo dosahovat progresu. Zdaleka největší překážkou v negociacích se ukázal být I Süngman, dlouhodobě trvající na sjednocení země, vyhrožující zastavením bojování jihokorejské armády a trvale vyžadující především ekonomickou podporu ze strany Spojených států. Jeho chování nakonec vyústilo až v naplánování operace Everready, jejímž cílem mělo být I Süngmanovo sesazení a nahrazení racionálněji uvažujícím zástupcem. Na realizaci této akce však nikdy nedošlo, namísto toho museli Američané I Süngmana opakovaně uplatit, což ne vždy – jak níže rozvedu – znamenalo reciproční jednání jihokorejského prezidenta. I přesto že Stalin si už od přelomu let 1950 a 1951 uvědomoval nepříznivý vojenský vývoj situace pro komunistickou stranu a vesměs podporoval mírové ukončení války, k reálné podpoře jednání výraznější měrou přispělo až jeho úmrtí 5. března 1953. Stalinův nástupce na pozici generálního tajemníka KSSS Georgij Malenkov 16. března prohlásil, že v korejském konfliktu neexistuje žádná otázka, která by nešla projednat mírovou cestou. O tři dny později vyslala sovětská Rada ministrů dopis Kimovi a Maovi požadující na nich ukončení války prostřednictvím vyjednávání a zároveň popisující, jakým způsobem by tohoto konce mělo být dosaženo. Edwards doplňuje, že Sověti též vyslali mírovou zprávu na západ, když rádio Moskva vůbec poprvé odvysílalo zprávu, v níž uvedlo, že Američané a Britové se v roce 1945 výraznou měrou

podíleli na porážce Německa (Edwards, 2006a, str. 380).²⁰² Zlom v jednání nastal 28. března 1953, když Kim spolu s čínským generálem Pengem odsouhlasili návrh OSN na výměnu raněných válečných zajatců schopných převozu. Podmínky této akce obě strany dohodly 11. dubna, a 20. dubna tak mohla započít operace s názvem Malá výměna, během níž OSN propustila 6 670 raněných, zatímco komunistická strana propustila 684 zajatců.

27. dubna 1953 byly sice oficiálně obnoveny mírové rozhovory, v prvních týdnech ale nevedly k žádnému viditelnému výsledku. Posun nastal až na přelomu května a června, což je období, na němž lze pregnantně ilustrovat rozdílnost ve způsobu jednání Američanů a komunistů v čele se Sověty. Zatímco Američané na konci května zprostředkovaně poslali Číňanům výhrůžku v podobě použití atomové bomby, pokud budou i nadále trvat na násilné repatriaci, Sověti již dříve znovu přišli s obviněním Američanů z použití bakteriologických zbraní, které bylo od konce dubna vyšetřováno komisí OSN, a Číňané se pro změnu snažili (jak se zanedlouho ukázalo – úspěšně) zlepšit vyjednávací pozici vojenskou cestou. Ať už obě strany volily jakékoliv prostředky, výsledek se přece jen dostavil, když Číňané 3. června souhlasili s dobrovolnou repatriací. V bodě, kdy vše směřovalo k úspěšnému konci jednání, a tím i celé války, se ale naplno projevil stinný stránky I Šungmanova chování. Navzdory tomu, že mu Eisenhower 7. června přislíbil splnění jeho požadavků, které měly dle Dvorchaka obsahovat dodávku zbraní a materiálu pro armádu o 20 divizích a okamžitou ekonomickou pomoc 200 milionů dolarů (Dvorchak, 1996, str. 273), hned následujícího dne prohlásil, že pokud jednotky Indie, která měla coby neutrální stát dohlédnout na závěrečnou výměnu zajatců, vstoupí na jihokorejské území, zahájí na ně palbu. Ještě výrazněji pak I Šungman zkomplikoval jednání 17. června, kdy nechal ze zajateckých táborů propustit přibližně 25 000 severokorejských zajatců (konkrétní údaj se v sekundárních zdrojích liší), což způsobilo přerušování jednání z komunistické strany, jež obvinila OSN z podílení se na tomto činu. Číňané navrhli obnovu jednání 8. července pod podmínkou, že Spojené státy budou schopny kontrolovat I Šungmanovo chování. Ústupkům ze strany jihokorejského diktátora ale paradoxně nejvíce napomohli sami Číňané. Jejich závěrečná bitevní ofenziva u Kumsongu, v níž vyslali v pěti divizích zhruba 150 000 vojáků (údaj se ve zdrojích liší, ale číslo 150 000 se vyskytuje nejčastěji), dle Dvorchaka způsobila I Šungmanovo zhroucení, po němž dále

²⁰² Aj. orig.: The Soviets send a message to the West when Radio Moscow concedes, for the first time, that the United States and Great Britain made a significant contribution to the defeat of Germany in 1945.

odmítl bránit příměří (Dvorchak, 1996, str. 273). Kromě této akce patřily k největším bojovým akcím roku 1953 bitvy o vrcholky nazývané Hák a Vepřová kotleta. O druhý z nich se v různých intervalech bojovalo od dubna až do 10. července, kdy Američané rozhodli, že držení bodu ležícího v budoucí demilitarizované zóně nestojí za další oběti a přenechali jej protivníkovi. Catchpole argumentuje, že taktický význam vrcholku spočíval především v propagandě. Kdyby ho obsadili Číňané, jejich představitelé by se vysmáli odhodlání a schopnostem amerických vojáků udržet „životně důležité“ území. Ochota Spojených států riskovat životy svých mužů při obraně Vepřové kotlety vycházela prostě z potřeby zkrotit komunistickou ctižádost (Catchpole, 2003, str. 285).

Při 158. kole jednání (viz Catchpole, 2003, str. 303) komunisté konečně akceptovali americké návrhy a obě strany po vzájemné dohodě stanovily datum platnosti příměří na 27. července, přičemž většina bojů ustala již o sedm dní dříve. Kim ani Mao sice nebyli s výsledkem plně v souladu, ale věděli, že bez podpory Sovětského svazu lobujícího za mírové řešení korejské otázky jsou v nevýhodném postavení. Dvorchak uvádí, že hned následujícího dne Kim Ir-sen v Pchjongjangu svým známým chvástavým tónem vyhlásil vítězství slovy: *„Drazí spoluobčané, bratři, sestry, důstojníci a vojáci hrdinských čínských lidových dobrovolníků, drazí soudruzi. Přestože američtí imperialisté zmobilizovali své pozemní, letecké a námořní síly vyzbrojené nejmodernější technikou, spolu se svými spojenci byli poraženi a utrpěli velké ztráty na životech a materiálu... Korea patří korejskému lidu. I nadále se budu cítit Korejcem“* (Dvorchak, 1996, str. 278, 279). Údaje o konečných ztrátách jednotlivých účastníků Korejské války se různých zdrojích výrazně liší. Budeme-li ale pracovat s nejčastěji uváděnými čísli, můžeme říci, že ve válce bylo zabito, zraněno či pohřešováno 300–400 tisíc jihokorejských vojáků, 150 tisíc Američanů, 600 tisíc Severokorejců a 900 tisíc–1 milion Číňanů. Z běžně uváděných hodnot vybočuje, troufám si říci, až absurdní počet 1,3 milionu Jihokorejců, kteří byli dle Nálevky (1997, str. 93) zabiti v přímých bojích. Nutno však podotknout, že se zdroje vesměs shodují na počtu přibližně dvou milionů civilních obětí. Po stránce dopadu války na veřejné mínění Catchpole dodává, že na Západě byl po většinu konfliktu okrajový, což autor považuje za pozoruhodné, protože alespoň pro Brity šlo o třetí největší konflikt století. Tento nedostatek zájmu přitom ostře kontrastoval s vládní propagandou Číny a Sovětského svazu (Catchpole, 2003, str. 252). Kissinger potom doplňuje, že největší ztráty v Koreji nakonec

utrpěl Sovětský svaz. Přestože Amerika nedosáhla v Koreji maxima, museli Sověti od té doby poměřovat své úspěchy schopností zmírňovat ztráty (Kissinger, 1997, str. 252).

5.2.2. V Rudém právu

Období monitorované v této kapitole začíná na začátku roku 1953 a končí posledním červencovým dnem téhož roku. Ze zpracované sedmiměsíční časové periody jsem pro bližší sledování zvolil celkem čtyři pětidenní úseky, a to konkrétně ty následující po projevu Malenkova a pokynu sovětské Rady ministrů cíleným k co nejzazšímu ukončení války (17.–21. března), po dohodnutí „Malé“ výměny nemocných a zraněných zajatců (11.–15. dubna), po jednání komplikujícím I Sŭngmanově propuštění zhruba 25 000 válečných zajatců (18.–22. června) a konečně po uzavření příměří (27.–31. července). Za specifikum zpravování o dění v Koreji v roce 1953 lze považovat vyčlenění většiny informačních textů (obvykle 3–4 články ve vydání) pod jednotnou hlavičku s názvem *K událostem v Koreji*. Mimo tuto hlavičku se samozřejmě i nadále vyskytovalo nemálo textů, povětšinou šlo ale buďto o názorově laděné zprávy či „tažná“ témata, do nichž bylo možné zapojit prvek narativity. Korejské tematice v deníku takřka vždy patřilo místo na třetí, čtvrté či v případě vydání reflektujících mimořádné události pozdější straně. Nezřídka šlo o úplně poslední události v RP před zprávami o sportu. Výjimkou bylo ukončení války, kdy se alespoň krátká zmínka o Koreji dostala na titulní stránku ve všech čtyřech monitorovaných vydáních následujících bezprostředně po 27. červenci. Z článků se nicméně vytratila autorská rozmanitost. Naprostá většina z nich v prvních třech sledovaných periodách pocházela od ČTK či TASS, výjimečně od agentury Nová Čína nebo vybraného redaktora RP. Ve závěrečných pěti dnech se situace mezi agenturami obrátila a majorita textů pocházela od Nové Číny. Pokud už se jak v tomto čase, tak předtím objevil jiný než agenturní článek, s drobnými výjimkami (moskevský rozhlas apod.) šlo o výstup bez podepsaného autora nebo od „zvláštního zpravodaje“ Rudého práva.

Podobně jako v květnu 1952 se i v březnu 1953 projevila tendence periodika upřednostnit stranickou ideologii před prezentací aktuálních informací z Československa i celého světa. Nedlouho po úmrtí Stalina zemřel také Gottwald a jeho skon se stal naprosto zásadním tématem pro několik vydání následujících bezprostředně po něm. Hned ve dvou z monitorovaných čísel – 17. a 20. března – ani nepřišla řada na jakékoliv jiné zprávy než

ty týkající se Gottwaldovy smrti, pohřbu, života nebo odkazu, popř. otázky jeho nástupce. O dění v Koreji zde v pěti sledovaných dnech počítaje do nich ve výsledku pouze tři vydání pojednávalo pět nikterak obsáhlých textů. Ty navíc nepřicházely s žádnými novými informacemi, ale byly spíše rekapitulačního charakteru. Netřeba snad ani dodávat, že v tomto období bylo pro jiné než na Gottwalda orientované články nemožné dostat se dále než na čtvrtou stranu RP. Uveřejněné výstupy tak nejčastěji končily až na osmé straně a vesměs uzavíraly celé vydání. Jedinou ze zpráv, která by za jiných okolností měla potenciál novinky v pravém smyslu slova, byl článek TASS *Boje v Koreji*²⁰³ ze 21. března. Musíme však brát v potaz, že v této fázi války dosahovaly zprávy z bojiště značně rigidní podoby omezující se na využívání vhodných přívlastků vyjadřujících míru bojů (tuhé, těžké, urputné aj. boje) a výčet škod na lidech, materiálu nebo ideálně letadlech. Ani zdánlivě nové informace přinášející zpráva tak ve výsledku nic nového přinést nemohla. Zbylé články se zabývaly například opětovným obviněním z bakteriologické války prováděné Spojenými státy²⁰⁴ nebo dezercí amerických a jihokorejských vojáků.²⁰⁵ I přes truchlení nad Gottwaldovým skolem lze absenci reflexe Malenkovova vyjádření označit za překvapivou. Nelze ovšem samozřejmě vyloučit, že se v deníku objevila v následujících dnech, již zasahujících mimo monitorované období.

Zatímco výzvy Malenkova a Rady ministrů SSSR deník z části kvůli náhlému úmrtí Gottwalda nijak nerefletoval, alespoň ne bezprostředně po daných aktech, u dohodnutí akce s názvem Malá výměna platil pravý opak. Téma bylo už od samého počátku 11. dubna obsáhle popisováno a v dalších dnech k němu přibývalo větší množství informací. S jednodenní výjimkou se minimálně jeden článek denně objevoval už na třetí straně RP a další následovaly buďto na téže straně, nebo hned na následující. Jen stěží si lze představit, že by texty byly objektivní, pracující přitom s faktem velmi relativní hodnoty, již objektivita představuje (např. Trampota, 2006, str. 143–149), můžeme nicméně připustit, že zprávy uveřejňované v tomto období se objektivitě přibližovaly nejvíce ze všech sledovaných úseků. Článek z 11. dubna například hovoří o tom, že „*obě strany projevíly při jednání snahu co nejrychleji dosáhnout kladných výsledků*“.²⁰⁶

²⁰³ Boje v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 80. ISSN 0032-6569. s. 4.

²⁰⁴ Američtí agresori pokračují v bakteriologické válce. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 77. ISSN 0032-6569. s. 8.

²⁰⁵ Rozklad intervenčních a vasalských vojsk. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 77. ISSN 0032-6569. s. 8.

²⁰⁶ V Panmundžonu dosaženo dohody o výměně nemocných zajatců. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 100. ISSN 0032-6569. s. 3.

13. dubna pak vyšly dva jiné ryze informativní texty. První z nich interpretoval text dohody o zraněných a nemocných zajatců²⁰⁷ a druhý popisoval plánovaný průběh výměny.²⁰⁸ Nelze samozřejmě tvrdit, že by články související s výměnou zajatců neobsahovaly vůbec žádné propagandistické rysy, pouze jich nebylo tolik a ty, jež se v nich vyskytovaly, nebyly ani tak typického protiamerického ofenzivního charakteru, jako spíše vyzdvihující přínos čínské a severokorejské strany pro vyjednávání a snažící se ujišťovat, že za veškerý pokrok při mírových jednáních včetně uzavření této dohody může právě komunistická strana. Za typický příklad lze označit úryvek téměř polovinu strany zabírající zprávy agentury Nová Čína *Podepsání dohody o výměně nemocných a raněných zajatců v Koreji* v této podobě: „Mimořádné úsilí korejské a čínské strany o nastolení míru upravilo cestu k okamžitému obnovení schůzí delegací, na nichž by se rozřešil celý problém válečných zajatců, který je jedinou překážkou, stojící v cestě uzavření příměří v Koreji.“²⁰⁹ Z propagandistické perspektivy se zde kromě těchto částí výstupů RP opět objevilo několik kratších novinek o využívání bakteriologických zbraní a jeden článek kritizující americkou cenzuru vlastních novinářů. Ten mj. popisoval, kterak „dopisovatel jedné americké tiskové agentury prohlásil, že byl osobně pokárán kontradmirálem Danielem za to, že podal zprávu o úsilí Koreje a Číny o dosažení co nejrychlejší dohody v otázce výměny nemocných a raněných válečných zajatců. (...) Dopisovatelé OSN v Panmundžonu přiznali, že američtí tiskoví důstojníci jim podávají falešné a skreslené zprávy o průběhu jednání.“²¹⁰ Obecně lze říci, že jakékoliv protiamerické texty v pěti dnech po 11. dubnu včetně vyšly, počítaje do nich i články o bakteriologických zbraních, nebyly ani zdaleka tak štvavé, jak bývalo zvykem v předchozích měsících a letech.

Trend snížení míry agresivity textů v periodiku se potom stal ještě patrnějším po I Šungmanově propuštění válečných zajatců 17. a 18. června 1953. Navzdory informacím ze sekundárních zdrojů o využití tohoto aktu pro komunistickou propagandu a pozdržení jednání o příměří v Pchanmundžonu nebyly tyto aspekty minimálně na stránkách Rudého práva vůbec patrné. Vyjednávání se krokem jihokorejského diktátora ve výsledku patrně

²⁰⁷ Text dohody o repatriaci nemocných a raněných válečných zajatců v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 102. ISSN 0032-6569. s. 3.

²⁰⁸ Před zahájením výměny nemocných a raněných válečných zajatců. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 102. ISSN 0032-6569. s. 3.

²⁰⁹ Podepsání dohody o výměně nemocných a raněných zajatců v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 101. ISSN 0032-6569. s. 5.

²¹⁰ Zadržování pravdivých informací o jednání v Panmundžonu. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 103. ISSN 0032-6569. s. 3.

zdržela, rétorika RP ale napovídala spíše tomu, že ať se stane jakákoliv událost, jednání směřují k úspěšnému konci a nikdo – především Sovětský svaz – nestojí o jejich narušení jakýmkoliv vnějšími vlivy včetně silnější mediální propagandy. Ona vyjednávací „cílová rovinka“ byla zřetelná jednak z článků vycházejících v prvních dvou z pěti sledovaných dní, z nichž více než co jiného vyplývalo, že za veškerý dosavadní progres vedoucí až k současnému stavu mohou především velkorysost Číňanů a Severokorejců²¹¹ a vytrvalá invence Sovětského svazu,²¹² a jednak z bezprostřední reakce na nedohodnuté propuštění zajatců, kterou nebyla vlna nenávisti a konspirační obvinění proti Spojeným státům, jaká by se dala ze sledování periodika v posledních třech letech očekávat. Úplně první text referující o události se zaměřuje především na jejího hlavního iniciátora I Šungmana, jemuž přisuzuje i nikterak překvapivou konspirační složku: „Podle zprávy dopisovatele agentura United Press v Pusanu se v jihokorejských kruzích prohlašuje, že lisynmanovská »vláda« má v úmyslu mobilizovat 20.000 »propuštěných« zajatců do jihokorejské armády.“ K vině USA článek, stejně jako jiná zpráva z následujícího dne,²¹³ zaujímá stanovisko země poskytující k této akci příhodné podmínky. Zde konkrétně slovy: „Agentura dodává, že podle prohlášení zasvěcených osob ponechal Clark tábory vědomě pod jihokorejskou ochranou, protože »věděl, že Li Syn Man nedopustí, aby severokorejští zajatci byli pod kontrolou navrhované neutrální komise.«“²¹⁴ I další forma reakce RP na událost – otištění projevů vybraných světových představitelů – se týkala výhradně jihokorejského vůdce. Avšak navzdory faktu, že Churchill i nový generální tajemník OSN Dag Hammarskjöld označili akt za „vážnou událost“,²¹⁵ z článku *Zprávy z jednání o příměří*,²¹⁶ vydaného téhož dne jako prohlášení dvou zmíněných politiků, nevyplývalo, že by počín na vyjednávání cokoliv měnil. Považuji ovšem za nezbytné uvést na pravou míru, že polevení invektivních textů vůči Spojeným státům a jejich zástupcům se týkalo pouze problematiky Korejské války. V téže době se totiž v USA schylovalo a nakonec i došlo k popravě Julia a Ethel Rosenbergových, což byla agenda, při níž si RP v protiamericky orientované rétorice rozhodně nebralo servítky. Předtucha brzkého

²¹¹ Viz např. Ze zasedání Světové rady míru v Budapešti. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 168. ISSN 0032-6569. s. 3.

²¹² Viz např. Mezinárodní přehled s podtitulkem Cesta k příměří v Koreji je uvolněna. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 169. ISSN 0032-6569. s. 3.

²¹³ Dopis Kim Ir Sena a Pen Teh-huaje generálu Clarkovi. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 171. ISSN 0032-6569. s. 5.

²¹⁴ Provokace Li Syn Manovy kliky. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 170. ISSN 0032-6569. s. 4.

²¹⁵ Churchill k »propuštění« válečných zajatců v jižní Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 170. ISSN 0032-6569. s. 4.

²¹⁶ Zprávy z jednání o příměří. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 170. ISSN 0032-6569. s. 4.

ukončení vyústila v tomto období také v jeden z pozdější řady článků, jež bych označil za „budovatelsko-vítězný“. Zpráva *Pracovní úspěchy korejských dělníků* ke všemu obsahovala i pro obdobné výstupy charakteristický utopický prvek pracovní spokojenosti: „Mezi dělníky Korejské lidově demokratické republiky se rozvinulo pracovní soutěžení za splnění výrobního plánu r. 1953 před stanovenou lhůtou. Zvláště pěkných úspěchů dosahují v soutěži železničáři. Do soutěže za předčasné splnění ročních plánů jednotlivců se zapojují v zázemí stále noví a noví pracující.“²¹⁷

Na konci války Rudé právo navázalo na rétorickou linii, již si vytyčilo v předchozích měsících, respektive se chopilo agendy, kterou dosud nastolilo, a významně její obsah znásobilo. Není možné s určitostí tvrdit, že v posledních červencových dnech roku 1953 se na stránkách periodika objevilo nejvíce zpráv s korejskou tematikou od srpna 1950, ale zato lze bezpečně prohlásit, že jich bylo nejvíce ze všech sledovaných období. Jak již bylo uvedeno výše, přibližně polovina ze všech zveřejněných komunikátů pocházela od agentury Nová Čína. Vzhledem k enormnímu množství článků budovatelsko-vítězného rázu přibýly též autorské texty Rudého práva, byť bez označení konkrétního tvůrce. S výjimkou 27. července, kdy pouze vyšel na v té době nejlepším možném „běžném“ místě, tzn. v levém horním rohu třetí strany, text *Dnes bude podepsána dohoda o příměří v Koreji*²¹⁸ relativně objektivně popisující, kdo a kdy bude dohodu podepisovat, následovaný textem s podtitulkem *Dopisovatel agentury Nová Čína k dohodě o korejském příměří*, v němž mj. došlo na ujištění, že „korejská a čínská strana se zavázaly, že uskuteční všechna ustanovení dohody o příměří, jakmile bude podepsána a nabude platnost“²¹⁹,²¹⁹ chrtil deník v závěru července přinejmenším pět článků s korejskou tematikou denně, vždy navíc alespoň krátce reflektovaných na titulní straně. Nešlo přitom zdaleka o nikterak krátké texty. Povětšinou ve výsledku zabraly přinejmenším celou jednu stranu deníku, často i více. Uvážíme-li, že blahopřejné projevy, telegramy a prohlášení adresované především Kim Ir-senovi, potažmo celé Severní Koreji, by bylo za daných okolností a dosud provedeného pozorování možné označit za samozřejmé, pak na konci července 1953 platilo, že hlavní linii publikovaných výstupů tvořily budovatelsko-vítězný texty vyjadřující velký význam Korejské války, její důležitost pro československý lid

²¹⁷ Zprávy z jednání o příměří. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 168. ISSN 0032-6569. s. 4.

²¹⁸ Dnes bude podepsána dohoda o příměří v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 207. ISSN 0032-6569. s. 3.

²¹⁹ Dopisovatel agentury Nová Čína k dohodě o korejském příměří. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 207. ISSN 0032-6569. s. 3.

a především podíl všech obyvatel sprátelených zemí na tomto vítězství, neboť komunistická propaganda válku jako velké vítězství prezentovala. Za příklad lze využít mj. úryvky článků ze 30. a 31. července prezentované shodně na titulní straně, kdy nejprve 30. vyšel text: „*Václavičtí družstevníci hovořili o příměří na poli i v kanceláři JZD. »Však už toho zabíjení lidí bylo dost,« říká družstevník Roubínek. »Uzavření příměří v Koreji je posilou tábora míru a mír musíme udržet a k tomu přispěje rychlou sklizní obilí.*“²²⁰ Poslední červencový den pak RP otisklo mj. následující: „*Také ve Spojených ocelárnách a strojárnách B. Šmerala v Brně přijali všichni pracující s netajenou radostí příměří v Koreji. Osádka taviče soudruha O. Odehnala u pece číslo 3 se s ještě větší chutí pustila do boje za vytavení co největšího množství ocele.*“²²¹ Obdobně laděný výstup o čínském pracovníkovi se nicméně nevyhnul hyperbolizaci: „*Úderník Liu Teh-čen ze šičínšanských oceláren, známý svými pracovními výkony po celé zemi, prohlásil, že plnění jeho výrobního plánu na srpen se stane součástí jeho úsilí o posílení míru.*“²²² Ani v období prvních dní po konci války se potom na stránkách periodika nevyskytovaly vysloveně proamerické články. Výjimkou byla interpretace v sekundárních zdrojích zmiňovaného projevu Kima, v němž severokorejský vůdce označoval uskutečnění příměří za „*velké historické vítězství*“, aby následně použil řady lživých a mystifikačních argumentů ve vyjádření: „*V korejské válce byly Spojené státy poraženy, přes to, že zmobilisovaly velkou část svých pozemních, námořních a leteckých ozbrojených sil a ozbrojených sil 17 zemí a ztratily téměř jeden milion vojáků a vyplýtvaly 20 miliard dolarů. Naproti tomu korejská a čínská vojska během války sílila a soustavně dosahovala skvělých vítězství.*“²²³ V rámci přímé komparace stojí za uvedení, že přibližně jeden milion vojáků činily ztráty celé OSN včetně zraněných, jichž byla většina, válka USA stála 67 miliard dolarů (Dvorchak, 1996, str. 281), korejská a čínská vojska naopak často umírala po desetitisících v důsledku zimy a nedostatečného zásobování a argument o ozbrojených silách 17 států byl v přímém rozporu s předchozím argumentem Vyšinského, v němž sovětský představitel tvrdil, že se za OSN války účastní pouze osm států. Terčem častých útoků se naproti tomu stal I Süngman, jehož počiny kromě jiných ostře kritizovala například část článku *Příměří*

²²⁰ V boji i v míru stojíme po boku korejského lidu. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 210. ISSN 0032-6569. s. 1.

²²¹ Pozdravujeme velký úspěch korejského a čínského lidu. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 211. ISSN 0032-6569. s. 1.

²²² Ohlas příměří v Koreji a v Číně. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 210. ISSN 0032-6569. s. 3.

²²³ Ohlas příměří v Koreji a v Číně. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 210. ISSN 0032-6569. s. 3.

v Koreji²²⁴ z 28. července nebo zpráva *O spolupráci kuomintanců s Li Syn Manem na plánech ke zmaření příměří*²²⁵ z 29. července. Nechyběla ani utopická připomínka zklamání obou stran z toho, že zajatci z Ameriky i jiných zemí se připravují na odjezd z Koreje vyjádřená mj. slovy: „*Velitelství tábora připravilo na čtvrtek pro zajatce velkou slavnostní večeři na rozloučenou. Bylo zvláště pamatováno na to, aby každý dostal jídlo své země.*“²²⁶ Závěrem kapitoly stojí za zmínku, že z propagandistického hlediska se RP uzavření příměří hodilo při prezentaci vybraných úseků v přehledu zahraničního tisku,²²⁷ z něhož vyplývalo, že zatímco dle amerického tisku USA ve válce nic nezískaly, ve Francii tamní média dohodu o příměří použila jako záminku k vyřešení francouzských problémů v Indočíně.

5.3. Poválečné dění

5.3.1. V literatuře

Stěžejní událostí uskutečněnou nedlouho po vyhlášení příměří byla výměna zajatců s příhodným názvem Velká výměna, která započala 5. srpna 1953 a trvala jeden měsíc. OSN během ní propustila 70 183 Severokorejců a 5 640 Číňanů, komunisté naproti tomu propustili 12 773 zajatých vojáků OSN. O tři dny později podepsaly Spojené státy a Jižní Korea Smlouvu o společné obraně garantující Jihokorejčům přítomnost přibližně 40 000 amerických vojáků. Američané měli nicméně i nadále problémy s usměrňováním I Šungmana. Ten opakovaně hrozil obnovením konfliktu, jak navíc uvádí Fleming, americký kongresový výbor zjistil, že z poskytnutých prostředků se nesnaží o obnovu Jižní Koreje, ale namísto toho plánuje výstavbu moderních dálnic či nových vládních budov (Fleming, 1971, str. 153). Zmínku zasluhují též I Šungmanovy interní aktivity, kdy 14. října navrhl snížit počet novin o 85 % z důvodu přílišné kritiky a 28. listopadu přinutil Národní shromáždění ke schválení dodatku ústavy umožňujícím mu doživotně setrvat na prezidentském počtu. Nejvýznamnější událostí pro dění na Korejském poloostrově od Velké výměny měla být konference zahájená 26. dubna 1954 v Ženevě. Na jejím programu bylo mj. stažení všech zahraničních vojsk z Koreje či konečné urovnání korejského sporu.

²²⁴ Příměří v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 208. ISSN 0032-6569. s. 1.

²²⁵ O spolupráci kuomintanců s Li Syn Manem na plánech ke zmaření příměří. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 209. ISSN 0032-6569. s. 4.

²²⁶ Přípravy na odjezd zajatců ze severní Koreje. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 211. ISSN 0032-6569. s. 3.

²²⁷ Světový tisk o uzavření příměří v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 211. ISSN 0032-6569. s. 3.

Catchpole k jednání na konferenci uvádí, že jejím hlavním cílem bylo znovusjednocení Koreje. Přičemž představitelé OSN trvali na tom, že jsou dostatečnou autoritou k zaštitění demokratických voleb v Koreji, zatímco komunističtí představitelé autoritu OSN odmítali a tvrdili, že konflikt na korejském poloostrově byl občanskou válkou. Shody však nebylo dosaženo, takže dokumentem ukončujícím Korejskou válku zůstala v červenci 1953 podepsaná Dohoda o příměří (Catchpole, 2003, str. 308, 309), která si svůj unikátní status zachovala až do současnosti.

5.3.2. V Rudém právu

Informování o dění v Koreji mezi 6. a 10. srpnem 1953, tedy v pěti dnech po zahájení operace Velká výměna, v níž se do svých zemí vrátilo téměř 90 tisíc lidí, se nikterak výrazně neodlišovalo od typologie zpráv v předchozím sledovaném období na konci července. Stránky periodika i nadále plnily mnohé budovatelsko-vítězné autorské texty (bez uvedení konkrétního reportéra) vyjadřující podporu primárně Severokorejčům, z nichž některé figurovaly i na úvodní straně. Přibližně šestinu titulní strany zabírající článek *Splněnými pracovními úkoly bojuje za mír v Koreji*²²⁸ hovořil o přínosu různých dělníků, jiný text – *Mír v Koreji*²²⁹ – pro změnu popisoval, kterak dosažený mír slaví celý svět s výjimkou amerických korporací. Budeme-li obdobné projevy považovat za jednu z hlavních informačních linií v poválečných vydáních RP, druhou byly beze sportu zprávy referující o výborném stavu a spokojenosti zajatců vojsk OSN a bídném stavu čínských a severokorejských zajatců. Tento rozpor vyjadřuje mj. článek *Výměna válečných zajatců v Pandmundžonu zahájena* slovy: „Zajatci byli vyhublí, bledí, poznamenaní mučením v zajateckých táborech jižní Koreje. Oblečení byli v hadry. Mnozí byli bosí. (...) V ostrém protikladu s tím byl pohled na zajatce, kteří se vraceli ze severokorejských táborů. Přicházeli do svých středisek zdraví a silní, v dobrém oblečení, nesouce si balíčky s dárky. S vojáky korejské lidové armády a s čínskými lidovými dobrovolníky se loučili úsměvy a máváním a vyjadřovali své odhodlání už nikdy v žádné válce nebojovat.“²³⁰ Právě se zajatci byl spojen návrat k pejorativnější rétorické formě výstupů souvisejících s popisem praktik Američanů. V souvislosti s návštěvou Dullese v Jižní Koreje uskutečněnou na

²²⁸ Splněnými pracovními úkoly bojuje za mír v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 219. ISSN 0032-6569. s. 1.

²²⁹ Mír v Koreji. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 220. ISSN 0032-6569. s. 1.

²³⁰ Výměna válečných zajatců v Pandmundžonu zahájena. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 218. ISSN 0032-6569. s. 4.

začátku srpna 1953 se Spojeným státům dostalo výrazné kritiky například v textu J. Meisnera a K. Douděry *Akce proti uvolnění napětí na Dálném Východě*.²³¹ Ačkoliv RP číře spekulovalo o důvodech Dullesovy návštěvy a připomínalo, že naposledy, když přiletěl do Jižní Koreji, začala válka, Fleming vysvětluje, že motivem cesty byla snaha o jednání s I Süngmanem za účelem zmírnění jeho ambiciózních představ (Fleming, 1971, str. 152). Z dalších textů, jejichž četnost oproti konci července mírně ochabla (z pěti článků denně na cca 3–4), považuji za důležité zmínit především zprávu *Proces s protistátním špionážně teroristickým centrem v Korejské lidově demokratické republice*.²³² Z té vyplývá, že Severokorejci následovali vzor Sovětského svazu, Československa a dalších komunistických států a bezprostředně poté, co se vypořádali z tzv. vnějším nepřítelem v podobě Jižní Koreji, potažmo USA následovalo vypořádání se s tzv. vnitřním nepřítelem. V procesu s vnitrostátními špiony se dle uvedené zprávy TASS všichni dotyční přiznali a až na dvě výjimky v podobě trestů na 12 a 15 let vězení byli všichni odsouzeni k trestu smrti. Není přitom bez zajímavosti, že zatímco veškeré další novinky z dění v Koreji v této sledované periodě se umisťovaly na první až čtvrté straně, článek o tomto procesu figuroval i kvůli 2,5 strany zabírajícímu projevu Malenkova až na straně šesté. Ve výsledku však šlo o ojedinělou zprávu a dva majoritní informační proudy tvořily zprávy o vítání míru ze všech koutů světa v čele s Československem a ujišťování, že Američané se zajatci zacházeli špatně, zatímco Severokorejci a Číňané nikoliv.

²³¹ Akce proti uvolnění napětí na Dálném Východě. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 217. ISSN 0032-6569. s. 3.

²³² Proces s protistátním špionážně teroristickým centrem v Korejské lidově demokratické republice. Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, č. 220. ISSN 0032-6569. s. 6.

Závěr

Začátek 50. let 20. let byl mezi čelními představiteli vládnoucí Komunistické strany Československa obdobím výrazného strachu ze zvučely Sovětského svazu a jeho diktátora Josefa Stalina. Tím více se v této době projevovala tendence KSC a jejího Ústředního orgánu Rudého práva se SSSR v maximální možné míře zavděčit a plnit pokyny přicházející z Moskvy. Úslužnost českých komunistů byla patrně nejvíce patrná ještě před začátkem války, kdy Rudé právo vyhovělo v literatuře popisovaným pokynům Stalina a propagovalo podporu nenásilného vyřešení korejské otázky v podobě ustavení jednotného demokratického státu a konání demokratických voleb. Paralelně s tímto typem informací pak prezentovalo zprávy, v nichž hovořilo o amerických válečných plánech, což se po vypuknutí války ukázalo být jako klíčové, byť se těchto článků na stránkách periodika v předválečném období vyskytovalo minimální množství. Úvod války pak formováním rámců determinoval způsob, jakým byla prezentována drtivá většina válečných událostí. Zatímco při mnoha jiných příležitostech se RP drželo propagandistické zásady vystavění příběhu na tzv. zrnku pravdy, veškerou svoji válečnou rétoriku a propagandu vystavělo na jedné zcela zásadní lži, již bylo označení Jižní Koreje, potažmo Spojených států jako agresorů. Právě tato jediná nepravda umožnila vystavět Rudému právu veškerou válečnou rétoriku, neboť šla velmi rychle transformovat do pravdivé podoby. Jakmile se dle RP Severokorejci ubránili útoku Jihokorejců, přešli do protiofenzivy, což byl krok, který zapříčinil okamžitý pravdivý základ většiny dalších informací. Jihokorejci a Američané byli agresori, Severokorejci a později Číňané se bránili. V této informační rovině vznikaly texty referující o Korejské válce, mezi nimi mnohé, jež na základě argumentačních klamů a zdánlivě ověřitelných informací perzistentně vršily argumenty potvrzující americké bojové plány a následný útok. Akumulace a především opakování těchto argumentů ostatně zapříčinily poměrné brzké teoretické nasycení vzorku umožňující zkrácení sledovaných period.

Souznění se Sovětskou teorií tisku dle Sieberta, Petersona a Schramma bylo patrné především ze způsobu, jakým se z Korejské války stal „problém“ celého socialistického (komunistického) lidu. V kontextu pozdější klasifikace lze říci, že celý konflikt započal budovatelsko-obrannými texty vyjadřujícími, kterak se všecken lid musí semknout na obranu míru na celém světě, k čemuž musí (a rádi tak činí) dělníci přispívat dlouhodobým překračováním plánů, uvědomělou stranickou činností apod., a skončil budovatelsko-

vítěznými texty popisujícími válku jako celospolečenské téma a vítězství, jehož bylo dle komunistů dosaženo, za vítězství socialismu a všech dělníků, kteří tomu přispěli právě výše uvedeným. Obě verze těchto budovatelských článků blízkých korejské problematice měly též společný rys v podobě vztahování na konkrétní lidi či při nejmenším zástupce JZD či podniku v konkrétní obci.

Za jeden z pozoruhodných závěrů této práce považuji jednoduchost, s jakou šlo rozpoznat průběh bojů a aktuální rozložení sil, tedy kdo má v dané době na bojišti navrch. Pakliže byla na postupu severokorejská a později čínská vojska, články byly celkově delší než v opačném případě a hovořily především o množství obsazeného (osvobozeného) území, přičemž neopomínaly zdůraznit, jak byli příchozí severokorejští vojáci na těchto místech vítáni nebo jak pouze několik málo dní po „osvobození“ započal na oněch místech společenský život, obyvatelé se vrátili do práce nebo – v případě Soulu – například navštívili kino. Nepříznivý bojový vývoj pro komunistickou stranu symbolizovaly články, které v této práci nazývám jako „škodní“, tedy zprávy za pomoci různých přívlastků (těžké, urputné apod.) popisující intenzitu bojů a především konkrétní ztráty nepřítele na lidech, zbraních, bojové technice či dopravních prostředcích. V souvislosti s referováním o situaci na bojišti stojí za zmínku též dvě další dílčí zjištění. Prvním z nich je, že severokorejští a čínští vojáci byli dle periodika nesmrtelní a jejich letadla a lodě nezničitelné. V deníku se za dobu tří let objevily zprávy o nesčetných škodách Američanů a Jihokorejců, ale v žádném ze sledovaných období nepadla zmínka byť jen o jediném v boji zabitým Severokorejci nebo Číňanovi ani o zničení letadla, popř. jiného dopravního prostředku. Druhým zjištěním je vysoká míra heroizace vybraných Severokorejců (dvě letadla lidové armády se utkala s osmnácti americkými letouny a sestřelila tři z útočníků, devatenáctiletá dívka sama zničila nepřátelský tank a její sestra zničila druhý – příklady viz výše) spojená s fabulací těchto událostí projevující se i při vysloveně idylickém popisu komunistické péče o americké zajatce, pro něž byly dle periodika vystrojovány večere na rozloučenou a kteří byli smutní z propuštění ze zajetí.

Rudému právu se během více než tří let válečného konfliktu zdařilo vybudovat prostřednictvím výše uvedených příkladů a permanentního budování obrazu Sovětského svazu coby mírotvorné krajiny takřka dokonalou binární opozici Západu symbolizovaného především Američany a Východu symbolizovaného primárně Sovětským svazem. Zatímco

Američané nemohli mít nikdy pravdu a vše americké bylo špatné, Sověti nemohli nikdy lhát a všechno sovětské bylo velmi kvalitní. O to překvapivějším zjištěním bylo povolení do té doby silné protiamerické rétoriky v posledních měsících před uzavřením příměří. Ta přetrvala i I Sůngmanovo nedohodnuté propuštění válečných zajatců, což byl počín, na kterém by komunistická propaganda dokázala za jiných okolností postavit skutečně silnou protiamerickou štvavou kampaň. Byl to ale právě I Sůngman, kdo se v období polevení zájmu o útoky na Spojené státy a jejich zástupce stal terčem invektivně orientovaných textů periodika. Jako možné vysvětlení tohoto polevení nabízím Malenkovovu silnou vůli ukončit Korejskou válku, spojenou s liberálnějším duchem, než měl jeho předchůdce Stalin. Ta mohla způsobit, že se čeští komunisté v čele se svým novým čelním představitelem Zápotockým chtěli zavděčit sovětským komunistům v čele s Malenkovem. Této variantě by ostatně napovídal i prostor, který byl Malenkovovi na stránkách periodika věnován. V souvislosti se jmenováním vrcholných státníků Československa a Sovětského svazu bych rád zmínil ještě jedno dílčí a oproti předchozímu méně překvapivé zjištění. Navzdory tomu, že Korejská válka byla ve svých určitých fázích silně reflektovaným, někdy až hlavním tématem, stranická ideologie měla ve výsledku přednost. Projevilo se to například v květnu 1952, kdy pro oslavy osvobození Československa Rudou armádou RP pohrdlo i takovým tématem, jakým byly dle sekundárních zdrojů propagandou využité nepokoje na ostrově Kodedžo, nebo v březnu 1953, kdy zemřel Gottwald a v RP vyšlo naprosté minimum článků o korejské problematice včetně úplného opomenutí Malenkovovy výzvy k co nejzazšímu ukončení Korejské války. I přes obdobné upřednostnění ideologie však ve výsledku platilo, že Rudé právo dokázalo Korejskou válku propagandisticky v maximální možné míře využít pro zostuzení západních (imperialistických) mocností namísto snahy o mírové pojetí textů, které by ostatně odpovídalo tolik propagovanému boji za mír. Přispívaly k tomu mj. články kmenových redaktorů a dopisovatelů, mezi nimiž stojí za jmenování především Kamil Winter a Miroslav Galuška.

Summary

Main propagandistic goals set by Joseph Stalin's dictatorship for the pre-war period for the Rudé právo daily were obediently accomplished by the newspaper. The Rudé právo was writing about solving of the Korean question in a peace way as well as about plans regarding democratic elections. Another type of articles in the pre-war period was dealing with American war plans which happened to be the crucial point for the presentation of how the war started. Newspaper articles were usually built on so called „seed of truth” but all the war rhetoric was built on one lie – that the South Koreans were aggressors. Because of this one lie the rest of the information from the war could be based on truth. [The North Koreans conquering („liberating” in the Rudé právo) the land south from 38th parallel etc.]. There was also a huge amount of news describing new arguments for American war plans and the South Korean attack which had started after the war.

There were several other conclusions in this thesis. One of them was that the war in the Rudé právo started with what I call „building like-defensive” (in sense of building socialism) talking about how all the workers had to work more for peace and ended with „building like-winning” texts explaining how the victory in the war was accomplished by hard work of all workers. Another conclusion is the simplicity of recognizing if the situation on the battlefield was good or bad for the North Koreans. If it was good, articles were about conquered (liberated) cities and villages, if it was bad, articles were about damages caused to the enemy on people, weapons or means of transport, mostly airplanes. There was also a conclusion secondary to this one. According to the Rudé právo daily North Korean soldiers were immortal and their airplanes were indestructible because there was no single mention of any of these events. Not to mention the fact there were several North Korean heroes like 19 years old girl who herself destroyed one enemy tank by throwing the grenade inside.

The last important conclusion to mention here is the favoring of the communist ideology before using flaws of the enemy against it. When Gottwald passed away or when there should have been celebrations of Soviet liberation of Czechoslovakia, there were almost no news from Korea, although there were definitely some events that would be almost certainly mentioned in different times of the war.

Použitá literatura

Knihy a publikace

- APPLEMAN, Roy Edgar. *South to the Naktong, north to the Yalu: June-November 1950*. Washington, D.C.: For sale by the Supt. of Docs., U.S.G.P.O., 1992. 852 str. ISBN 0-16-035958-9.
- BARNOUW, Erik. *Tube of Plenty: The evolution of American television*. New York: Oxford University Press. 1990. 616 str. ISBN 978-0-19-506484-1.
- BERG, Bruce L. *Qualitative research methods for the social sciences*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon, c2001. 305 str. ISBN 0-205-31847-9.
- CATCHPOLE, Brian. *Korejská válka 1950-53*. Přeložil Kryštof VÁLKA. Praha: BB art, 2003. 350 str. ISBN 80-7341-073-7.
- CLODFELTER, Micheal. *A statistical history of the Korean War 1950-1953*. Bennington: Merriam Press. 1989. 31 str.
- CUMINGS, Bruce. *The Korean War: A History*. New York: Random House Publishing Group. 2010. 320 str. ISBN: 978-0-679-64357-9.
- DVORCHAK, Robert J. *Korejská válka 1950-1953: dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press*. Brno: Jota, 1996. Military (Jota). 320 str. ISBN 80-85617-85-4.
- EDWARDS, Paul M. *Korean War Almanac*. New York: Infobase Publishing. 2006a. 592 str. ISBN 0-8160-6037-1.
- EDWARDS, Paul M. *The Korean War*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2006b. 210 str. ISBN 0-313-33248-7.
- FLEMING, Denna Frank. Přeložil WANNER, Jan. *Americká politika a studená válka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971. 254 str.
- GONCHAROV, S. N., John Wilson LEWIS a Litai XUE. *Uncertain partners: Stalin, Mao, and the Korean War*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, c1993. 412 str. ISBN 0-8047-2115-7.
- HALBERSTAM, David. *The coldest winter: America and the Korean War*. New York: Hyperion, 2007. 734 str. ISBN 1-4013-8959-8.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. 440 str. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HORNE, Gerald a Mary YOUNG. *W.E.B. Du Bois: an encyclopedia*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2001. 252 str. ISBN 0-313-29665-0.

- HOŘEC, Jaromír. *Takový je fašismus: k americké agresi v Koreji*. Praha. Mír. 1953. 134 str.
- CHOMSKY, Noam, David BARSAMIAN a Arthur NAIMAN. *How the World Works*. London: Penguin Books Ltd., 2011. 336 str. ISBN 978-0-241-14539-5.
- ЕГОРОВА, Наталия Ивановна, ЧУБАРЬЯН, Александр Оганович (Jegorova, Natalija Ivanovna, Čubarjan, Alexandr Oganovič). *Холодная война. 1945-1963 гг.* Историческая ретроспектива: Сборник статей. — М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. — 640 с. — (Архив). — Тираж 5000 экз. — ISBN 5-224-04305-0.
- Kim Jong Il - Brief History*. FOREIGN LANGUAGES PUBLISHING HOUSE PYONGYANG, KOREA 1994 (1998). 159 str.
- KISSINGER, Henry a Martin POKORNÝ. *Umění diplomacie: od Richelieua k pádu Berlínského zdi*. 2. opr. vyd. Praha: Prostor, 1997. Obzor (Prostor). 946 str. ISBN 80-85190-59-1.
- ЛОТОЦКИЙ С.С. (Lotockij, S. S.). *Война в Корее. 1950—1953* — СПб.: ООО «Издательство «ПОЛИГОН», 2000, — 928 с., ил.— (Военно-историческая библиотека). ISBN 5-89173-113-4.
- LYNCH, Michael. *The Chinese Civil War 1945-49*. Oxford: Osprey Publishing Ltd., 2010. Essential histories (Osprey Publishing). 96 str. ISBN 978-1-84176-671-3.
- MALKASIAN, Carter. *The Korean War*. Oxford: Osprey Pub., 2001. Essential histories (Osprey Publishing). 95 str. ISBN 1841762822.
- Ministerstvo zahraničních věcí ČSR. *Jak byla připravena válka v Koreji: Dokumenty z archivů Li Syn-manovy vlády*. Praha. Orbis. 1951. 108 str.
- NÁLEVKA, Vladimír. *Kapitoly z dějin studené války*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1997. 288 str. ISBN 80-86130-00-2.
- NOHLEN, Dieter, GROTZ, Florian, HARTMANN, Christof. *Elections in Asia and the Pacific: A Data Handbook*. New York: Oxford University Press. 876 str. ISBN 0-19-924959-8.
- Red channels: the report of communist influence in radio and television*. New York: Counterattack, 1950.
- Report of the International Scientific Commission for the Investigation of the Facts Concerning Bacterial Warfare in Korea and China*. World Council of Peace. Peking, 1952. 61 str.

SIEBERT, Fred S. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. Urbana: University of Illinois Press, 1956. 168 str.

STUECK, William Whitney. *The Korean War: an international history*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, c1995. 497 str. ISBN 0-691-03767-1.

TORKUNOV, Anatolij Vasiljevič. *The War in Korea, 1950-1953: Its origin, bloodshed and conclusion*. Tokyo: ICF Publishers, 2000. 192 str.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. 192 str. ISBN 80-7367-096-8.

Internetové zdroje

Kdy přesně začala studená válka. Když Churchill mluvil o Praze?. Echo24 [online]. Praha: Echo Media, 2016 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/wFKAD/kdy-presne-zacala-studena-valka-kdyz-churchill-mluvil-o-praze>

Od Štětína po Terst. Churchillova slova před 70 lety předznamenala studenou válku. ČT24 [online]. Praha: Česká televize, 2016 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelivize.cz/svet/1715833-od-stetina-po-terst-churchillova-slova-pred-70-lety-predznamenala-studenou-valku>

Profile: Kim Jong-il. BBC News [online]. Londýn: BBC, 2009 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/1907197.stm>

Projev Churchilla ve Fultonu a začátek studené války. Český rozhlas Plus [online]. Praha: Český rozhlas, 2016 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/projev-churchilla-ve-fulton-u-a-zacatek-studene-valky-6578868>

295. The President's News Conference. Harry S. Truman Presidential Library & Museum [online]. Independence: Harry S. Truman Library & Museum, 1950 [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.trumanlibrary.org/publicpapers/index.php?pid=985&st=&st1=>

Periodika

Rudé právo. Praha. 1950, roč. 30, ISSN 0032-6569.

Rudé právo. Praha. 1950, roč. 31, ISSN 0032-6569.

Rudé právo. Praha. 1951, roč. 31, ISSN 0032-6569.

Rudé právo. Praha. 1952, roč. 32, ISSN 0032-6569.

Rudé právo. Praha. 1952, roč. 33, ISSN 0032-6569.

Rudé právo. Praha. 1953, roč. 33, ISSN 0032-6569.

Teze Diplomové práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK	
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Chrenčík Roman	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2017	
E-mail diplomantky/diplomanta: chrencik.r@gmail.com	
Studijní obor/forma studia: Mediální studia/kombinovaná	
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální pokrytí Korejské války deníkem Rudé právo	
Předpokládaný název práce v angličtině: Media coverage of Korean war by the journal Rudé právo	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2018/2019	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Válka v Koreji byla první „horkou“ válkou období Studené války a zároveň též prvním konfliktem, kde proti společnému nepříteli bojovaly jednotky Organizace spojených národů. Válka byla zpracována v řadě knih a jiných publikací, především zahraničních autorů, doposud však nebyla vypracována studie, která by se zabývala její reflexí v jakémkoliv československém tisku. Formou historické analýzy a zkoumáním v širokém spektru zdrojů zde budou vytyčeny skutečně zásadní momenty války a způsob, jakým tyto momenty pokrýval ústřední tiskový orgán Komunistické strany Československa Rudé právo. Jako nejrozšířenější periodikum na území Československa mělo konkrétně Rudé právo naprosto zásadní podíl o informování veřejnosti o bojovém konfliktu na území Koreje. Neméně je potřeba o události a jejím mediálním pokrytí referovat v patřičných politologických souvislostech.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem práce je na základě studia jak dobové, tak současné literatury vytyčit hlavní události Korejské války včetně způsobu, jakým o nich referováno. Tedy kromě samotného sestavení sledu událostí si kladu za cíl zachytit také jejich interpretaci v primární i sekundární literatuře. Takto sestavená osnova se poté stane opěrným bodem pro vyhledávání obdobných informací o válečném dění v Rudém právu se zřejmým normativním předpokladem na zpravodajství, tedy referování o událostech pravdivě a nezaujatě. Výsledek práce nicméně necílím k soudu o tom, nakolik Rudé právo psalo o událostech v Koreji objektivně. Vzhledem k faktu, že mediální pokrytí události dosud nebylo v rámci univerzity zpracováno, je mým cílem právě vytvoření tohoto přehledu o informacích, které byly v Rudém právu ke Korejské válce poskytovány.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):	

Úvod

1. Předválečný politický vývoj na korejském poloostrově

1.1. Období do konce 2. sv. války

1.2. Meziválečné období a rozdělení poloostrova

1.3. Situace bezprostředně před válkou

Popis poválečného uspořádání korejského poloostrova a jeho politické podněbí a charakteristika hlavních důvodů, kvůli nimž k válce vůbec došlo. Reflexe těchto událostí v Rudém právu, především v době jednoho měsíce před vypuknutím války.

2. Začátek války

2.1. Období prvních týdnů války v literatuře

2.2. Období prvních týdnů války v Rudém právu

Popis společenského, vojenského a politického dění, které v Koreji a zbytku světa nastalo bezprostředně po vypuknutí války, konkrétně v období do konce července 1950.

3. Průběh války

Zde věnuji podkapitolu významným milníkům války, které budu vždy popisovat jak z hlediska dějinných událostí, tak jejich reflexe v Rudém právu. Kromě jiného tedy dojde na referenci o bitvě o Inčon či zapojení čínských jednotek.

4. Mírová jednání

Popis posledních přibližně dvou měsíců války, v nichž probíhala mírová jednání a referování o těchto jednání na stránkách Rudého práva.

5. Konec války a její následný dopad

5.1. Okolnosti konce války a dění bezprostředně po ní

5.2. Ohlas válečných zločinů a dalších událostí

V této kapitole se zaměřím na období konce války a dění, které po jeho oficiálním vyhlášení následovalo po dobu zhruba tří měsíců.

Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Analyzovaným obdobím je především rozmezí let 1950–1953, práce však bude částečně zmiňovat i roky předchozí.

Zkoumaným periodikem je Rudé právo.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Historická analýza

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

Korejská válka 1950-1953: dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press Dvorchak Robert J.

Kniha je retrospektivou jedné z nejkontroverznějších a nejtěžších vojenských akcí americké historie. V této válce, nazývané "policejní akcí", zahynuly více než tři milióny lidí, z toho přes 33 tisíc Američanů. Dopisovatelé a fotografové agentury Associated Press byli po celou dobu bojových akcí v předních liniích, aby zachytili průběh války. Kniha obsahuje nejen přehled válečných událostí a rozbory strategických rozhodnutí obou stran, ale také příběhy každodenního života vojáků na frontě.

Korejská válka 1950-53, Brian Catchpole

Brian Catchpole podrobně líčí vojenské operace, úmornou válku na pevnině i převahu OSN na moři a význam vzdušných sil. Objasňuje také diplomatické pozadí mezinárodních vztahů mezi Čínou a Západem, komunistickou propagandu na severu, otázku válečných zajatců, jednání vedoucí k příměří i vytvoření demilitarizované zóny.

Umění diplomacie - Od Richelieua k pádu Berlínské zdi, Henry Kissinger

V jedenatřiceti kapitolách se Henry Kissinger z pohledu zkušeného politika-diplomata

a historika zabývá klíčovými událostmi světových dějin, počínaje dobou kardinála Richelieua přes napoleonské války a velmocenskou rovnováhu 19. století až k dramatům století dvacátého. Zvláště pozoruhodné jsou jeho analýzy současné světové situace, kdy odešel ze scény Sovětský svaz, hlavní protivník Spojených států v období studené války. S důvěrnou obeznámeností dává autor čtenáři nahlédnout do světa nejvyšší - především americké - politiky.

Americká politika a studená válka, D. F. Fleming

D. F. Fleming zde popisuje počítání vrcholných představitelů především Spojených států amerických od 2. světové války, kdy se jednalo o poválečném uspořádání světa, přes období mj. Korejské války a války ve Vietnamu až do roku 1960.

The Korean War: A History, Bruce Cumings

S přístupem k novým materiálům a důkazům dostupných jak ve Spojených státech, mezi něž patří také archiv získaných severokorejských dokumentů, odhaluje Bruce Cumings válku, jak se ve skutečnosti odehrávala. Popisuje její původ coby občanské války, předpřipravené dlouho předtím, než v červnu 1950 padl první výstřel. Cumings se zabývá také americkou poválečnou okupací Koreje a odhaluje příběhy krvavých sporů a rebelií, o nichž se příliš nemluví.

Korean War, Carter Malkasian

Válka v Koreji byla důležitým zlomovým bodem Studené války. Tato kniha vysvětluje, jak významný podíl na celosvětový systém rozdělení moci mezi dvě supervelmoci - Spojené státy americké a Sovětský svaz - měl konflikt na malém poloostrově ve východní Asii.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Příčiny občanské války v Koreji, Mgr. Bc. Kamil Brožek, 2010

Obraz USA - protagonisty korejské války v oficiálním soudobém československém tisku, PhDr. Tereza Židlická, 2006

Československo-korejské vztahy v době korejské války 1950-1953, PhDr. Pavel Janeček, 2006

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

.....

**Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga
pedagožky/pedagoga**

Datum / Podpis

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT **VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ** A VE **DVOU** VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI **VYZVEDNOUT** V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A **NECHAT VEVÁZAT** DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.